

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

EXTREMISMUS

**Rasově motivovaný extremismus a jeho projevy
mezi dětmi a mládeží v malém městě**

EXTREMISM

**Racially motivated extremism and its expressions among
children and the youth in a small town**

Autor:	Václav Dvořák
Vedoucí práce:	Mgr. Miroslav Procházka
Studijní program:	Sociální pedagogika, specializace: Výchovná a vzdělávací praxe
Datum odevzdání:	29.4.2007

Poděkování

Rád bych na úvod této bakalářské práce poděkoval Mgr. Miroslavu Procházkovi, vedoucímu bakalářské práce, a všem, kteří mi pomohli při její tvorbě.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: *Extremismus - Rasově motivovaný extremismus a jeho projevy mezi dětmi a mládeží v malém městě* vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a pramenů, uvedených v seznamu literatury.

Václav Dvořák

Ve Vodňanech dne 29.4.2007

Anotace - Abstract

Tato práce se zabývá závažným sociálně patologickým jevem, kterým je extremismus a jeho vypjatou formou rasově motivovaným extremismem. Popisuje jeho projevy nejen v Evropě, ale především v České republice. Autor se zaměřil na jeho projevy mezi dětmi v lokálním prostředí města Vodňany. V rámci této práce bylo provedeno empirické šetření dotazníkovou metodou. Cílovou skupinu tvořili respondenti (žáci) 8. a 9. ročníků základních škol, které jsou zastoupeny ve Vodňanech, neboť patří mezi nejohroženější skupinu působením sociálně patologických jevů. Práce je dále zaměřena na preventivní opatření na úrovni národních strategií, jednotlivých rezortů, subjektů státní správy a samosprávy na místní úrovni a nevládních neziskových organizací.

This work is investigating the fundamental social–pathological phenomenon – the extremism – and its exalted form of racially motivated extremism. It is describing its manifestations not only in Europe, but in particular in the Czech republic. The autor focused on its manifestations among children in the local environment of the town Vodňany. In the scope of this work an empirical research based on questioning was executed. The objective group was made up by respondents (pupils) of the 8th and 9th classes of primary (AM grade) schools, that can be found in Vodňany, because the above-mentioned pupils rank among the most imperilled group under the influence of pathological phenomena. The work is also focused on precautionary measures at the level of national strategies, particular resorts, subjects of the state administration, the local authority and nongovernmental nonprofit organizations.

OBSAH

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Charakteristika pojmů extremismus, hnutí, skupina, dav	10
2. Vznik a historie extremistických hnutí a skupiny ve světě	13
2.1 Pravicový extremismus.....	13
2.2 Levicový extremismus.....	17
2.3 Nebezpečné formy extremismu.....	19
3. Vznik a historie extremistických hnutí a skupin v ČR	21
3.1 Scéna extremistických skupin v ČR.....	21
3.2 Pravicový extremismus.....	21
3.3 Levicový extremismus.....	27
3.4 Náboženský extremismus.....	30
4. Rasově motivovaný extremismus	33
4.1 Charakteristika rasově motivovaného extremismu.....	33
4.2 Rasově motivovaná extremistická scéna v Evropě.....	33
4.3 Rasově motivovaná extremistická scéna v ČR.....	34
5. Rasismus	37
5.1 Charakteristika rasismu.....	37
5.2 Vznik a historie rasismu.....	37
5.3 Charakteristika pojmů rasa, etnikum, národ.....	38
5.4 Produkty rasismu.....	40
6. Multikulturní soužití	45
6.1 Multikulturalismus, multikulturní, interkulturní společnost.....	45
6.2 Migrace.....	47
6.2.1 Důvody migrace.....	48
6.2.2 Nelegální migrace.....	49
6.2.3 Evropa a migrace.....	50
6.2.4 Azylová politika České republiky.....	51
6.3 Národnostní menšiny v ČR.....	54
6.4 Romové.....	59

II. PRAKTICKÁ ČÁST	65
Úvod	66
1. Charakteristika problematiky	66
2. Průzkumná sonda názoru žáků základních škol ve Vodňanech	
zaměřená na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie	67
2.1 Záměr průzkumu.....	67
2.2 Cíl průzkumu.....	67
2.3 Harmonogram průzkumu.....	67
2.4 Metoda průzkumu.....	68
2.5 Stanovené předpoklady.....	69
2.6 Způsob vyhodnocení praktického průzkumu.....	70
2.7 Vyhodnocení jednotlivých bloků k stanoveným předpokladům.....	72
2.7.1 Žáci 8. ročníků základní školy.....	72
2.7.2 Žáci 9. ročníků základní školy.....	77
2.8 Vyhodnocení stanovených předpokladů.....	82
3. Analýza preventivních programů EU, ČR a na místní úrovni města Vodňany	87
3.1 Záměr analýzy.....	87
3.2 Cíl analýzy.....	87
3.3 Druhy prevence.....	87
3.4 Evropa a boj proti extremismu, rasismu a xenofobii.....	89
3.5 Prevence a potírání extremismu, rasismu a xenofobie v ČR.....	92
3.6 Prevence a preventivní programy MV ČR a Policie ČR.....	97
3.7 Prevence a preventivní opatření na místní úrovni města Vodňany.....	100
3.7.1 Program prevence kriminality Města Vodňany.....	100
3.7.2 Dům dětí a mládeže.....	105
3.7.3 Prevence a preventivní opatření základních škol.....	106
3.7.4 Policie ČR, Obvodní oddělení Vodňany.....	115
4. Závěr a doporučení	116
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	118
SEZNAM PŘÍLOH	

Úvod

Jedním z aktuálních sociálně patologických jevů ve společnosti nejen posledních let, ale i předešlých desetiletí, je extremismus v jeho nejrůznějších formách. Ve střední Evropě se s tímto fenoménem potýkají nejen nové státy, ale i staré státy Evropské unie. Projevům extremismu, rasismu a xenofobie věnují pozornost jak Evropská unie a mezinárodní instituce, tak i nevládní organizace. V některých státech je patrné násilí založené na rasové, politické nebo náboženské nesnášenlivosti. Projevy jsou především mířeny proti cizincům, žadatelům o azyl a minoritám-občanům vlastních států, např. proti Romům. Fenoménem, jakým bezesporu extremismus je, se zabývají na vládních úrovních jednotlivé státy a komplexně zabezpečují tuto problematiku. Vytvářejí funkční monitorovací systémy a důsledně bojují proti všem projevům extremismu, rasismu a xenofobie. Česká republika zabezpečuje problematiku extremismu v oblasti preventivní i represivní, a to na úrovních vládní, jednotlivých resortů, státních zastupitelství a dalších orgánů státní správy. Slouží k tomu soubor opatření trvalého charakteru, uplatňovaného v rámci působení těchto subjektů.

Tato práce s názvem „*Extremismus, Rasově motivovaný extremismus a jeho projevy mezi dětmi a mládeží v malém městě*“ se zaměřuje na charakteristiku extremismu, na jeho historické kořeny, vznik extremistických skupin ve světě a v ČR, ale především na jeho nejzávažnější vypjatou formu, kterou je rasově motivovaný extremismus. Rasismus vede k izolaci a rozdělení společnosti. Aktivní rasismus, ale i jeho jakékoli tolerování poškozují nejen oběti takových projevů, ale i pachatele samotné. Příčin rasismu je několik. Zahrnují intoleranci, diskriminaci, sociální, ekonomická, politická znevýhodnění a v neposlední řadě i ztížený přístup ke vzdělání. Rasově motivované násilí je produktem rasismu a řekl bych, jeho nejzávažnější formou. Zahrnuje akty násilí proti jednotlivci nebo skupině obyvatel na základě rasy, barvy pleti, původu, národnosti a vyznání. Česká republika je multikulturní společností. Sřetávají se zde různé sociokulturní skupiny, ať už etnicky, národnostně, nábožensky, socioekonomicky, kulturně či jinak „odlišné“.

Práce je strukturovaná do teoretické a následně do empirické části. Její součástí je tedy i provedení průzkumu, který byl zaměřen na cílovou skupinu respondentů, kterou tvoří žáci 8. a 9. tříd základních škol, které jsou zastoupeny ve městě Vodňany. Tato cílová skupina je nejvíce ohrožena vlivy sociálně patologických jevů. Cílem průzkumu je ověřit, zda a jak preventivně působí výchova proti projevům extremismu,

rasismu a xenofobie prostřednictvím volnočasových aktivit a mimoškolních činností dětí realizovaných školou, Městem Vodňany, domem dětí a mládeže, Policií ČR, sportovními oddíly a kluby a ostatními organizacemi, které pracují s dětmi, a jak je toto působení efektivní. Ověřit, zda žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie oproti žákům nižších ročníků. Ověřit, zda škola, média a rodina výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu k cizincům a minoritám. Současně bude sledována oblast znalostí problematiky extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu.

Dalším cílem průzkumu je analýza, popis a charakteristika činnosti Evropské unie, některých evropských nevládních organizací, České republiky (na úrovni vládních, nevládních a neziskových organizací) a na místní úrovni města Vodňany, které působí preventivně proti sociálně patologickým jevům buď přímo svým zaměřením a náplní práce nebo tato činnost z jejich náplně nevyplývá, ale svojí činností dosahují stejného cíle. Uvedený přehled bude po obhájení práce nabídnut institucím, které zajišťují a realizují prevenci v dané lokalitě.

Při zpracování tématu bakalářské práce je použito informací z různých zdrojů. Jedná se zejména o odborné publikace o extremismu, rasismu a xenofobii, zprávy státních orgánů, organizací a institucí a zprávy nevládních organizací zabývajících se touto problematikou.

I. TEORETICKÁ ČÁST

V úvodní části bakalářské práce je nutné vysvětlit základní pojmy, které se vztahují k jednotlivým tématům a tématickým celkům. Předně je nutné vysvětlit pojem extremismus, hnutí, skupina a dav.

1. Charakteristika pojmů

Extremismus

Pod pojem extremismus jsou zahrnovány aktivity zpravidla s ideologickou motivací, které vybočují ze zákonných, ústavních norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti demokratickým principům a společenskému uspořádání (19: 3).

Extremismus je vysoce frekventovaným pojmem ve společnosti. Lidé jím označují „nenormální“ a „nebezpečnou“ činnost, kterou podle nich nelze v žádném případě tolerovat, zejména je-li spojena s jejich ideovými protivníky. Vzhledem k tomu, že toleranční mez je ryze subjektivní veličina, panují mezi jednotlivými názory na extremismus rozpory. Většinou jsou tak hodnoceny velmi nápadné, nebezpečné a odpudivé činy. Málo se však přihlíží k podmínkám, z nichž tyto a jiné negativní jevy vycházejí. Extremismus je tedy přímo závislý na uspořádání a stavu společnosti, v níž se projevuje. Ocitne-li se taková společnost ve stádiu, v němž značně narůstají vnitřní rozpory, je naprostá většina extrémních aktivit bezprostřední reakcí na ně.

Extremismus lze v podstatě označit za žurnalistický a politický, a nikoliv právní pojem, který se velmi úzce prolíná i se sociologickým pohledem. Charakterizuje protisystémový postoj, je postojem krajně vyhrčené, demokratickému systému nepřátelské ideologie postojů a názorů, které se objevují v pozadí destruktivních aktivit. Za destruktivní, nežádoucí a nebezpečné je nutné považovat takové aktivity, které působí přímo nebo v určitém horizontu destruktivně na stávající demokratický systém, který se snaží nahradit systémem antagonistického typu totalitního režimu, diktatury, anarchie apod. Cílem a důsledkem těchto aktivit je rozpoznat a zničit demokratický systém (11: 11-13).

Hnutí

Hnutí vznikají z důvodu neuspokojení části obyvatelstva tzv. „obecnou politickou situací“, vykonávanou státem, ve kterém žijí, nebo celkovým vývojem v globálním měřítku, kdy tito obyvatelé vyjadřují svůj nesouhlas např. s politikou světových mocností, ekologickou situací, počtem válek ve světě, apod. Hnutí jsou velmi rozporná, jednou pokroková a humánní, jindy strašná ve své antihumánnosti. Společné pro všechna hnutí je to, že se snaží na základě vyhraněné ideologie, v mezinárodním měřítku, změnit tvář světa podle svého smýšlení. Většina inklinuje k netolerantnosti, k jednostrannosti, k centrismu a radikalismu, nebo k zesílení role státu nebo náboženství.

Skupina

Skupina je svazek dvou a více osob, které jsou ve vzájemných vztazích. Lidé vstupují do těchto svazků z různých příčin a na základě různých životních podmínek. Skupiny můžeme rozdělovat podle různých hledisek a znaků. Ujalo se např. třídění na tzv. primární (formální) a sekundární (neformální) skupiny. U primární skupiny převládá určitá intimita (např. rodina), u sekundární chybí osobní vztah. Dále se používá dělení na profesionální skupiny podle její kvalifikace. Skupiny klasifikujeme podle velikosti na velké (národ) a malé (školní třída), podle stability na přechodné (návštěvníci kina) a stabilní (rodina), podle soudržnosti na soudržné (projevuje se solidaritou, silným pocitem sounáležitosti) a nesoudržné (projevuje se nedostatkem solidarity, vnitřními konflikty a převahou soukromých zájmů nad zájmy skupiny) a podle zaměřenosti a cíle (rodina vychovává děti, aby je připravila do života). Pro vývoj všech skupin je důležitý kontakt mezi jejími členy, předávání si zkušeností, určení společného cíle a naplnění pocitu příslušnosti ke skupině, s jejím ztotožněním. Člen skupiny je součástí její struktury. Má ve skupině určitou roli. Musí dodržovat určité normy a zvyklosti. Každá skupina má obvykle svůj vzor jednání. Za odlišné chování může být člen pronásledován, zesměšňován nebo trestán. Skupina může podporovat, nebo brzdit psychický vývoj svých členů, např. je-li parta založena na fyzických předpokladech svých členů, opovrhne intelektuálními zájmy apod.

Dav

Davy vznikají jako sekundární skupiny. V davu se výrazně projevují především aspekty sugesce a napodobování. V anonymitě vzniká pocit moci a zároveň pocit bezpečí před možnými sankcemi. Člověk se v davu chová tak, jak by se nikdy nechoval, kdyby byl sám. Dav je přechodným shromážděním většího množství lidí na určitém místě. Lidé jsou v bezprostředním kontaktu a reagují na stejné podněty shodným nebo podobným způsobem. V davu se uplatňují primitivní, ale silné pudy a emoce. Emocionální způsob jednání není koordinován rozumem (8: 24-25).

2. Vznik a historie extremistických hnutí a skupin ve světě

Extremistická hnutí vznikala a vznikají na celém světě, a to vždy jako reakce na situaci, která vzniká děním v politické, hospodářské, kulturní nebo sociální sféře. V této kapitole se budu zabývat nejznámějšími oblastmi extremismu a nejznámějšími extremistickými hnutími.

2.1 Pravicový extremismus

Hnutí Skinheads

Hnutí skinheads vzniklo jako apolitický sociální protest dělnické mládeže, která hodlala svou módou, patriotismem, záplem pro box a fotbal oživit tradiční anglickou dělnickou subkulturu. Počátky hnutí se nacházejí ve druhé polovině 60. let, kdy se v Londýně spojuje móda bílé britské mládeže zvané Mods (z gangu Mods – chuligáni) s indickou mládeží vystupujícím pod názvem Rude Boys neboli rudies (rozboření hoši). Dále se jednalo o část přistěhovalců z Jamajky, kteří vyznávali hudbu *ska*, která je známa jako předchůdce reggae.

Skinheadi představovali od začátku hnutí dělnické mládeže a mladých nezaměstnaných, kteří se distancovali od hippie, od drog a „intelektuálů“. Jedním z nejviditelnějších rysů, jímž chtěli dát najevo svůj odpor k hippie, byla vyholená hlava, odtud také pochází slovo skinhead (skin = kůže, head = hlava). Pohrdali snobstvím, neboť nosili těžké dělnické boty (DocMartens, popř. boty s okovanou špičkou), seprané rifle lewiskey, vojenské bundy „bombery“ a široké šle přes košile značky Ben Sherman nebo trička Fred Perry.

Skupiny skinheadů neměly v této době rasistický nebo xenofobií charakter, jejich problematičnost spočívala pouze v agresivitě, manifestované častými výtržnostmi a rvačkami, nezřídka páchanými ve spojitosti s fotbalovými zápasy. Zanedlouho se začali dostávat do konfliktu s policií. Některé party skinheadů se totiž ve svých násilnostech zaměřovali i na studenty, homosexuály a výjimečně i na Pákistánce, odlišné náboženstvím a hodnotovým systémem. K výraznému zvratu dochází koncem 70. let, kdy si fyzicky zdatných a vlastenecky laděných skinheadů začínají všimnat některá politická seskupení hlásící se ke krajní pravici. Mezi ně především patřila Národní Fronta (The National Front – NF).

Neopomenutelnou úlohu při šíření zpolitizovaného hnutí skinheads do celého světa sehrál hudebník Ian Start Donaldson. Ten založil v roce 1977 kapelu Skrewdriver, ventilující jeho svéráznou pravicovou filosofii o násilí, přežití a rebelství. O dva roky později zorganizoval menší politickou skupinu White Noise, která se přejmenovala na Blood and Honour Club. Skrewdriver se stává legendou a vznikají White Power Music (extrémně pravicové a rasistické odnože rockové scény). Nacionalistické postoje mladých lidí v souvislosti s touto hudební vlnou nabírají na militantnosti a stoupá počet trestných činů, které jsou zaměřeny proti cizincům, přičemž většina pachatelů jsou skinheadi. Společnost začíná skinheady odsuzovat. V první polovině 80. let se skinheadské hnutí dostává i do dalších evropských zemích, kde rychle zdomácňuje. Jako dominantní zde vystupuje právě ultrapravicový směr, který se navíc propojuje s ideovými východisky nacismu a s italskými a španělskými myšlenkami fašismu.

Napětí mezi radikálně pravicovou odnoží skinheadů a „tradičními skinheady“ postupně narůstá. Jako protiváha ultrapravicových skinheadů vystupují tzv. Trojan skini pojmenovaní podle firmy Trojan, která vydávala nahrávky ska a reggae. Ve svém logu měla tato firma symbol řecké helmice ve tvaru O, což se později stalo symbolem nepolitických a protirasisticky orientovaných skinheads na celém světě. Tradicionalisté či Trads se vyznačují svojí apolitičností. Postupně dochází k další diferenciaci uvnitř skinheadského hnutí a malá část nepolitických skinheadů se přiklání k ultralevici a začíná nahlížet na třídní boj skrze politiku práce a zaměstnanosti. Od konce osmdesátých let dochází v jednotlivých zemích k určitému oživování „tradičního“ hnutí skinheads s jeho původními hodnotami. V osmdesátých letech část skinheadů v USA silně vyznává myšlenku S.H.A.R.P. (Skinheadi proti rasovým předsudkům) a snaží se toto hnutí očistit od rasové indoktrinace a formovat ho pozitivním směrem.

Ve světě jsou známa tato nejvýznamnější směry hnutí Skinheads, která se dále člení do podskupin.

První směr a zároveň nejsilnější tvoří **ultrapravicoví skini**, kteří se rozešli s původními hodnotami hnutí. Vzniká tak nejmilitantnější a nejnebezpečnější odnož, která spojuje příznivce fašismu, nacismu, rasismu a antisemitismu. Vyznačují se adorací násilí vůči ideologicky vymezeným nepřátelům.

Boneheads (bone-kost) – představují nejtvrdší a nejmilitantnější jádro ultrapravicových skinů. Některé skupiny mají charakter paravojenských či teroristických organizací a bojový výcvik je pro ně samozřejmostí, což potvrzuje např. COMBAT 18. Boneheads jsou napojeni na krajní pravicové politické strany a hnutí. Ve Velké Británii se jedná o Národní frontu a Britskou národní stranu, v Německu o Národnědemokratickou stranu Německa a v České republice jde o Republikány Miroslava Sládka (dříve SPR-RSČ) a Republikánskou mládež.

White Power Skins (Bílá síla). Její příslušníci bojují za etnicky čistou bílou rasu. Jsou velmi nepřátelští k cizincům a Židům. Na bundách nosí emblém hnutí White Power.

Hammer-Skins představuje mezinárodní organizaci, která vznikla v roce 1986 v USA. Symbolem hnutí jsou zkřížená kladiva (hammer) jakožto symbol síly a „bílá“ dělnická třída, která se má postavit proti stávajícímu systému. V ČR působí její pobočka Bohemia Hammer skins (B.S.H.).

Blood and Honour (B&H) – Hnutí Krev a čest, které vzniklo počátkem osmdesátých let ve Velké Británii. Toto hnutí se otevřeně hlásí k myšlenkám německého nacionalismu a k tradicím amerického rasově orientovaného Ku-klux-klanu.

White Arian Resistance (W.A.R) – Bílí árijský odpor je mezinárodní teroristická extremistická organizace, která připravuje své příslušníky k rasové válce. Tomuto odpovídá shromažďování zbraní a výcvik v jejich dokonalém ovládní.

Druhý směr hnutí představují **nacionalističtí skiní**, kteří jsou zpravidla méně militantní. Snadněji se zapojují do veřejného dění a mají i větší vliv ve společnosti . V tom spočívá jejich nebezpečnost. V některých evropských zemích jsou napojeni na takto orientované politické strany působící v místní samosprávě i v parlamentu. Je to především patrné na **Oi-skinech**, kteří si říkají „skini pro legraci“. Sami do politického dění přímo nevstupují. Za své nepřátele považují cizince, lidi na okraji společnosti (bezdomovce, prostitutky, homosexuály a další jinak handicapované lidi), protirasistické aktivisty, proti nimž vystupují a často je pronásledují.

Třetí směr představují antirasističtí skini, z nichž se část dostala na ultralevicové pozice.

Skinheads Against Racial Prejudice (S.H.A.R.P.) – Hnutí proti rasovým předsudkům vzniklo roku 1986 v USA jako reakce na ostatní radikální skupiny skinheads. Je to skupina, která se pokouší zabránit šíření rasistických projevů v hnutí skinheads a odmítá rasovou nenávist. Přikládají se k apolitickému charakteru původního hnutí. Sami se definují jako nepolitičtí, ale v případě potřeby jsou připraveni použít násilí proti ultrapravicovým skinům.

Red-skins nebo-li RASH (Rudí skini) prohlašují, že skinheadi jsou hnutím pracující třídy a red-skins jsou součástí této třídy v podobě hrotu. Nosí červené bombry, boty DocMartens a v nich červené tkaničky, nápisy „red-skins“ na botech a basebalových čepicích (2: 38-43).

2.2 Levicový extremismus

Anarchismus

Anarchismus je hnutí, které zdůrazňuje naprostou svobodu jednotlivce a naprosté uplatňování svobodné vůle. Z těchto důvodů anarchisté odmítají vše, co proklamované svobodě brání (autoritu, disciplínu, pořádek a povinnosti). Anarchismus je řazen k tzv. levicovému politickému extremismu. Počátek anarchismu jako hnutí je datován na konec 19. století, kdy ve Francii vznikl směr anarchismu – anarchosyndikalismus, který je založen na myšlence autonomních pracovních a politických jednotek – syndikátů. Jejich předchůdcem mělo být odborové hnutí (13:18, 96 -97).

Hnutí PUNKS

Hnutí PUNKS je hnutí mládeže. Vzniklo koncem 60. a počátkem 70. let jako reakce na neúspěch filosofie hippies. Je spojováno s novým rockovým směrem, který v té době vznikl, snažícím se provokovat společnost a vyznačujícím se jednoduchou technikou s údernými texty, které vyjadřovaly skepsi vůči současnému světu, pesimismus a ironii. Tento směr se stal i názvem hnutí - punk. Jeho přívrženci se oblékají nápadným a výstředním způsobem s četnými doplňky oděvu, jako např. ozdoby z řetízků, cvočků a kovových předmětů. Nezbytným doplňkem je typická úprava účesu. Přívrženci hnutí punk mají kritický až anarchistický přístup ke společnosti, vyjádřený heslem NO FUTURE - *žádná budoucnost* (11: 25).

SQUATT

Další formou extremismu je tzv. **SQUATT**. Squary znamená nelegálně, tj. bez svolení majitele obsazený objekt komunitou nejčastěji mladých lidí. Jde o způsob společenského protestu, který se rozšířil na přelomu 70. a 80. let 20. století v různých městech západní Evropy, zejména v Berlíně. Osazenstvo squattů tvoří nejenom mladí nezaměstnaní, bezdomovci, imigranti, ale i mladí lidé intelektuálové, kteří se chtějí zbavit vlivu rodičů. Často se ale stávají útočištěm narkomanů a kriminálních živlů (13: 17).

Autonomní scéna

Autonomní scéna je souhrnem hnutí a organizací s různými ideologiemi s nejextrémnějšími názory. Tyto skupiny jsou vysoce militantní a v zahraničí jsou považovány za hlavní nositele ultralevicového teroru. Smíšením nejrozumnějších ideologií došlo v autonomním hnutí k vytvoření zcela nekonzistentního programu, který lze charakterizovat jako:

- boj proti německému (fašistickému) imperialismu,
- snaha o odstranění kapitalistické společnosti,
- boj za ochranu přírody a zvířat,
- boj za lidská práva a obranu menšin (12: 16).

Autonomní scénu doplňují některé **ekologické aktivity**. Militantní ekologové a ochránci zvířat se angažují ve společných iniciativách autonomního hnutí. Některé jejich vystoupení mají charakter až teroristických akcí. Rovněž vystupují na aktivitách registrovaných ekologických a ochránářských iniciativ. Při akcích těchto ekologických aktivit zpravidla dochází k porušování zákona. Výrazné jsou jejich vystoupení proti výstavbě a provozu jaderných elektráren. Za nejagresivnější z ochránářských aktivit lze označit ochránce zvířat.

2.3 Nebezpečné formy extremismu

Ku-klux-klan

Ku-klux-klan vznikl jako politická organizace na přelomu roku 1865 a 1866 v jižních státech Unie po skončení války Severu proti Jihu. Úkolem hnutí bylo čelit nepořádkům, které s sebou mělo přinést náhlé osvobození černých otroků. Relativně dobrý cíl byl zastíněn brutalitou a prostředky, které byly tomuto cíli zvoleny; ničení majetku, naprostá zvěle, napadání černochoů a posléze vyhlazovací boj proti černochoům. Rasovému řádění členů Ku-klux-klan zamezil až v roce 1871 prezident svým zákonem a za pomoci vojska. V současnosti jde o radikální pravicově orientované extremistické hnutí, které přímo nesouvisí s hnutím skinheads. Příznivci se sami označují za „Templářské rytíře Ku-klux-klanu“. Cílem je pozvednutí společnosti na principu krve, čestnosti, povinnosti, odvahy, bratrství a vlastenectví. Jméno je odvozeno z řeckého kuklos, znamenající kruh a spolek. Toto označení bylo vybráno proto, že je v něm obsaženo několik jedinečných charakteristik bílé árijské rasy. Hnutí důsledně dbá tradic tzv. „Templářských rytířů“ (13: 18-19).

Koncem osmdesátých let 20. století založil v USA ve městě Port St. Lucy J. D. Adler organizaci, která se nazývala Templář Knights of Ku Klux Klan (TKKKK), která v USA patřila mezi ty, které jsou nejvíce ovlivněny nacismem. Propagandistickou činností získal Adler příznivce v Evropě. V USA byl Adler neoblíben představiteli ostatních frakcí Klanu za časté vystupování v televizních pořadech, kde hovořil o vnitřním životě této organizace. V roce 1997 veřejně oznámil, že odkládá róbu Klanu, aby se mohl plně věnovat nacionálnímu socialismu. To znamenalo definitivní konec TKKKK. Evropští členové organizace již předtím ultrapravicí opustili, anebo se angažovali v jiných seskupeních (16: 474).

Terorismus

Nejzávažnějším projevem extremismu v celosvětovém měřítku je **terorismus**. Je obecně chápán jako násilná metoda činnosti extremistických hnutí, pro kterou jsou typické organizované a plánovité destruování a vraždění nebo hrozba těmito postupy k zastrasování a vydírání státních orgánů a obyvatelstva, za účelem dosažení určitých, ať již politických, národnostních nebo jiných cílů daného extremistického hnutí. Charakteristickým projevem terorismu je plánovitost, promyšlenost a cílevědomost

s politickou, kriminální, drogovou, náboženskou a sociální motivací. Pojem terorismu lze podle Chmelíka definovat jako „*cílevědomé používání organizovaného násilí proti objektům, věcem nebo osobám, které nejsou zainteresované na cíli teroristů, za účelem dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů*“ (11: 27).

Motivů teroristických útoků je několik. Jedná se např. o vandalismus, experiment, afekt, zisk, touhu po získání uznání apod. Nejnebezpečnější formou teroristického útoku je však ideologie. Teroristé používají např. tyto formy útoků: pumový útok, únosy a braní rukojmí, přepadání osob, žhářství, únosy dopravních prostředků a atentáty. Nejčastějším prostředkem k prosazování cílů je teroristy používán pumový útok.

3. Vznik a historie extremistických hnutí a skupin v ČR

Projevy extremismu se začaly v České republice otevřeně manifestovat navenek po listopadu 1989. Problematika extremismu, komunistickým režimem veřejně uměle zakrývaná, se začala razantnějším způsobem zviditelňovat. Do obecného povědomí většinou vstoupila v podobě útoků příznivců hnutí skinheads na romské etnikum a občany tmavší pleti. Za situace, kdy česká společnost po více než 40 let byla společností uzavřenou, nikoli multikulturní, současně začalo pomalu na povrch vystupovat xenofobií naladěná částí obyvatelstva (27: 1).

3.1 Scéna extremistických hnutí a skupin v ČR

Extremismus projevující se na území České republiky je výrazně ovlivňován ideologicky na rozdíl od extremismu v zahraničí, kde za dominantní lze označit faktory politické a rasové. Extremistické projevy v zahraničí, zejména pak ty, které se projevují ve Spolkové republice Německo, Velké Británii a v Rakousku, významně ovlivňují projevy v České republice. Extremistické aktivity je možné podle ideové motivace rozdělit do tří základních skupin, na pravicové, levicové a náboženské extremistické aktivity. Příznivci pravice a levice se inspiroují hodnotami příznačnými pro tyto směry. Oproti tomu pohnutky náboženských extremistů jsou daleko širší a nejsou vyhraněné.

3.2 Pravicový extremismus

Neonacistická scéna v ČR se v průběhu roku 2005, ve srovnání se stavem v roce 2004, podstatně nezměnila. Nadále fungovala na principech autonomní činnosti. Vedle neformálně organizovaných regionálních skupin ji tvořila řada neorganizovaných příznivců a sympatizantů neonacistické ideologie, přičemž i nadále bylo patrné, že scéna prochází generační obměnou. Nejvýznamnějšími skupinami byly i v roce 2005 regionální skupiny organizace **Národní odpor** (NO), spolu s různými skupinami tzv. „*autonomních nacionalistů*“. Snahy o obnovení činnosti militantní skinheadské rasistické organizace **Bohemia Hammer Skins** (BHS) byly v roce 2005 utlumeny. Organizační úrovně nedosáhly ani aktivity osob hlásících se k údajné české pobočce mezinárodní neonacistické organizace **Blood & Honour / Combat 18**.

Příznivci neonacistické scény v ČR, patřící z velké části k subkultuře pravicových skinheads, se obecně hlásí k tzv. „*white power hnutí*“ a selektivně vycházejí z tradic historického nacismu (*národního socialismu*) a současného mezinárodního neonacistického hnutí. V roce 2005 vzrostl v porovnání s předchozím rokem počet veřejných akcí s politickým podtextem, které pořádali nebo se jich zúčastnili příznivci neonacistického hnutí. Nebyly však zaznamenány snahy neonacistů o vytvoření politického subjektu a o vstup na politickou scénu. Nedošlo ani k oživení činnosti pravicově extremistické politické strany **Pravá alternativa** (PA), mezi jejímiž členy měli příznivci neonacistické ideologie dominantní postavení. Vzhledem k tomu, že politická strana Pravá alternativa opakovaně nepředložila výroční finanční zprávy Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, jak jí to ukládá zákon, rozhodl v říjnu 2005 Nejvyšší správní soud o pozastavení její činnosti. Největší akcí neonacistů byl „*Pochod studentské mládeže*“ uspořádaný aktivisty Národního odporu dne 1. května 2005 v Brně, při němž byly zaznamenány i výzvy k ozbrojenému boji, které však nebyly naplněny. Radikálnější členové neonacistického hnutí působící konspiračně v rámci malých „*úderných*“ skupin v průběhu roku 2005 pokračovali v násilných akcích směřujících zejména proti ideologickým nepřátelům z levicově extremistického spektra. Hlavním těžištěm aktivit neonacistické scény i nadále zůstávalo pořádání koncertů tzv. „*White Power Music*“ (WPM) a jiných, podobných akcí prezentovaných jako soukromé oslavy či párty. Organizátoři těchto akcí využívali při jejich pořádání konspirační metody, které měly znemožnit včasnou informovanost bezpečnostních složek o době a skutečném místě konání. Většina účastníků těchto koncertů upouštěla od veřejných, trestně postižitelných extremistických projevů (28: 4–5).

Na území České republiky jsou známy tyto neonacistické a fašistické organizace a uskupení:

Blood & Honour Division Bohemia (B & H DB) – tato organizace hrála významnou roli při vytváření pravicové extremistické scény. V roce 1998 a 1999 došlo po úspěšných zákrocích státních orgánů k utlumení činnosti. V ČR vznikla Blood & Honour Division Bohemia (BHDB) z aktivních příslušníků ultrapravicových skinheadů v březnu 1996 (16: 481-483).

Národní odpor – personálně navazuje na B & H DB. Toto hnutí stále častěji organizuje veřejné demonstrace, manifestace a protestní pochody. Členové a příznivci Národního odporu se téměř pravidelně zúčastňovali všech demonstrací proti NATO a evropským integračním tendencím osobně. Součástí Národního odporu je tzv. Anti-Antifa, která provádí „monitoring“ antifašistů s následnými útoky proti nim. Národní odpor se zapojil do aktivit, které vedly k vytvoření politického subjektu – Národně sociálního bloku (dnešní Pravá alternativa), který měl sjednotit všechny ultrapravicové subjekty na území ČR.

Národního sjednocení (NS) – zdůrazňuje význam národa, národních hodnot a národních zájmů, přičemž se staví proti další evropské integraci. NS navazuje svým názvem na stranu, v níž se sjednotily před volbami v roce 1935 nacionalisticky pravicové strany. NO je součástí tzv. Národní čtyřky, kde jsou jejími spojenci Národní strana, České hnutí za národní jednotu a Republikáni Miroslava Sládka (2: 22).

Bohemia Hammerskins (BSH) – tato organizace vznikla v roce 1993 jako pobočka významné transnacionální organizace **Hammerskins nation** založené v roce 1988 v americkém Dallasu. Jedná se o silnou militantní organizaci, která ovšem v poslední době neprojevuje žádnou organizovanou činnost (16: 471).

Rytíři Slunečního kruhu (RSK) – organizace v České republice, která má sdružovat nejenom neonacistické skinheady, ale i ženské oddíly - tzv. Bundes Mädchen. Může sem vstoupit každé rasově uvědomělé bílé děvče, které chce pomáhat uvězněným skinům. Znakem stranické organizace RSK je spoutaná bílá pěst, která značí pouto k bílé rase a dále to, že na své spolubojovníky a spolubojovnice ve vězení nezapomíná. RSK jsou vyznavači kultu Adolfa Hitlera (2: 42).

Mezi nejnebezpečnější a největší skupiny patří Autonomní nacionalisté Brno, Národní odpor (NO) Brno, Nacionalisté Blanensko, NO České Budějovice, NO Jihlava, NO Olomouc, NO Praha, opětovně se i aktivizovala i Blood & Honour Division Bohemia (B & H DB) a NO Slezsko (též Silesian Division). „ *Naším cílem není pouze zabít, ničit a vyhlazovat romské, černé či žluté obyvatelstvo, ale také chránit naši bílou rasu a národ před činiteli je ohrožujícími a právě tyto činitele nenecháme nikdy v klidu usnout ani poklidně žít, budeme tu vždy, abychom je zlikvidovali. Za tyto*

považujeme největší zrádce rasy – ty, kteří se mísí s ostatními rasami, a tak slepě degenerují vlastní dokonalejší bílou rasu,“ píše v jednom z vydání vůdce Silesian Division Majk88. Číslo 88 znamená pořadí písmen v abecedě, tedy HH jako Heil Hitler (39: 19).

Árijské sestry (ÁS). Organizace byla založena v Brně v roce 1996. Původně byla plánována jako pobočka transnacionální organizace Woman for Aryan Unity (*Ženy pro árijskou jednotu*), nakonec byl zvolen shora zmíněný název. Hlavními aktivitami mělo být vydávání literatury, udržování kontaktů s árijskými dívkami v Čechách a v zahraničí i s politickými vězni, kteří bojovali za správnou věc (16: 480). Podle Marty Kolářové ze Sociologického ústavu Akademie věd tvoří ženy zhruba pět procent členů tohoto hnutí. *„Cesta, jak se tam dívky dostávají, vede většinou přes muže. Bud' je neonacistou její milenec, nebo bratr. Málokdy pak žena mezi neonacisty vstoupí sama o sobě. Neonacistické hnutí slabší pohlaví příliš nepřitahuje. Ženám totiž připisuje pasivní úlohu a tvrdě odmítá feminismus. Ideální árijská žena je taková, která rodí děti, pečuje o bílé děti a podporuje manžela. V samotném hnutí se ženy až na psaní dopisů uvězněným neonacistům příliš neangažují. Občas je nasadí na domluvení koncertu v restauracích. Majitelé podniků vidí mladou holku a nezaleknou se, tak jako by to udělali, kdyby viděli třeba jejího partnera. O tom, že by někdy došlo k rozšíření ženských bojových skupin nebo něčemu podobnému, pochybují.“* (42: 19)

Organizace registrované u Ministerstva vnitra ČR:

Vlastenecká fronta (VF) – vznikla v rámci skinheadského hnutí, od něhož se však postupem doby částečně oddělila a ideově vyprofilovala. VF se snaží zpochybňovat občanský princip, na kterém je založen demokratický systém ČR, a propaguje uplatňování principu, podle kterého se občanům státu přiznávají práva a svobody v závislosti na příslušnosti k určitému etniku nebo národnosti. Svůj ideologický koncept veřejně uplatňuje formou odmítání zvýhodňování minorit, bojem proti údajně pozitivní diskriminaci, požadavkem rovnosti příležitostí. VF se snaží působit i veřejně formou pořádání různých demonstrací a podobných shromáždění. VF udržuje četné kontakty na zahraniční ultrapravicové organizace a subjekty a má úzké vazby na domácí pravicové

extremisty z řad skinheadského a neonacistického hnutí. Na rozdíl od neonacistických skupin je VF více protiněmecky zaměřená (30: 15).

Národní sjednocení (NSJ) – strana se hlásí k tradicím stejnojmenné prvorepublikové politické strany, založené 28.10.1934 JUDr. Karlem Kramářem, a sama sebe charakterizuje jako „národně orientovanou politickou stranu navazující na národní obrození a vycházející z kulturních tradic křesťanství a antiky“. Vymezuje se proti NATO, multikulturní společnosti, legalizaci drog a registrovanému partnerství. Staví se za „zachování národních států na evropském kontinentě“.

Národní strana – deklaruje se jako „*strana vlasteneckého zaměření*“, převážně se orientující na konzervatismus a národní tradicionalismus. Za cíl si klade „*hájit českou identitu a národní zájmy*“. Ve svém „Politickém programu“ klade důraz na silný národní stát, systém přímé demokracie a posílení autority státu. Staví se za zpřísnění imigrační politiky, pro jasná a nekompromisní pravidla pro udělování státního občanství. Dále je proti jakémukoli zvýhodňování etnických menšin, tj. proti pozitivní diskriminaci, a bude zastávat tzv. „*rovnost před právem i povinností*“. Je zásadně proti členství České republiky v NATO a EU.

Národní obec vlastenecká (NOV) – Úzce spolupracuje s Vlasteneckou frontou. Požaduje vytvoření silného národního státu. V rámci klasických témat pravicově extremistických subjektů se deklarativně vyhlašuje např. proti drogám, homosexualitě apod.

Republikáni Miroslava Sládka (RMS) – ideově navazují na SPR–RSČ. Všemi svými body strana plně odpovídá dikci používané bývalou SPR–RSČ. Za cíl si klade uchopení moci a řadu změn, avšak otevřeně nedeklaruje násilnou formu uchopení moci (30: 16-17).

Další organizace působící v ČR:

Vlastenecká liga (VL) – hlásí se k politické koncepci autoritativního konzervatismu. Z historických postav považuje za své vzory J. Žižku, J. Husa, ale i T. G. Masaryka.

Členové VL vidí VL jako „*vlasteneckou organizaci, upevňující fyzickou zdatnost a morální kvality svých členů*“.

White Arian Resistance (W.A.R) – (Bílí árijský odpor) je mezinárodní teroristická extremistická organizace, která připravuje své příslušníky k rasové válce. Tomuto odpovídá shromažďování zbraní a výcvik v jejich dokonalém ovládní.

Red-skins nebo-li RASH (Rudí skini) prohlašují, že skinheadi jsou hnutím pracující třídy a red-skins součástí této třídy v podobě hrotu, neboť jejich síla se stala zbraní proti sociálnímu útlaku a bezpráví.

SHARP crew – Bulldog BotBoys crew (BBB crew) – byl vytvořen v roce 1992 v Praze. Zde začal Vladimír Červený vydávat svůj antirasistický skonzine Bulldog. Směr určený v Bulldogu, tedy nepolitická forma SHARP byla následována většinou nerasistických skinheadů v ČR. V roce 1996 čítala členská základna asi 30 osob. Dnešní počet se odhaduje na 400 osob a lze tedy hovořit o silném nárůstu.

Renees – jde o skupiny dívek, ale i žen, které je možno zaznamenat v jednotlivých proudech skinheadského hnutí. Výraz Oi!ky, který byl dříve rozšířen v Anglii, se postupně vytrácí. V ČR se těmto dívkám říká Renee či Skingirl.

Hooligans – (též „rowdies“) fotbalový chuligáni, kteří nevypadají jako typičtí zástupci hnutí skinheads, neboť dávají přednost pohodlnému sportovnímu oblečení. Jde o fanoušky fotbalových a hokejových klubů, jejichž společnou vlastností je požívání alkoholu před zápasy, páchání výtržností na stadionech a napadání fanoušků ostatních klubů. Hooligans nejsou nijak organizováni (2: 38 - 43).

3.3 Levicový extremismus

Levicové organizace společně vytvářejí v České republice rozsáhlou síť různých organizací, které společně můžeme nazvat Anarchoautonomní scéna.

Situace v českém anarchoautonomním hnutí se v průběhu předchozích let změnila pouze nepatrně. K hnutí patřily zejména osoby hlásící se k Československé anarchistické federaci (ČSAF), Federaci anarchistických skupin (FAS) a její skupině Antifašistická akce (AFA). Ojedinelé akce anarchoautonomů signalizovaly, že i přes pokračující útlum nelze hovořit o úplné nečinnosti hnutí. K patrné aktivizaci a radikalizaci anarchoautonomní scény došlo v souvislosti s bojem proti ideologickým odpůrcům z pravicově extremistického spektra. Toto téma, které je společné aktivistům různých proudů anarchoautonomního hnutí, vedlo k postupnému sblížení a prohlubování spolupráce mezi členy organizací ČSFA a FAS, které spolu v předchozích letech z ideologických důvodů příliš nespolupracovaly. Mezi nejvýraznější akce patří tradiční AFA camp, který je pořádán skupinou Antifašistické akce. Tohoto campu se zúčastnil velký počet členů ČSFA, což jen potvrdilo zvyšující se zájem a antifašistické aktivity. Akce mimo jiné vedla k posílení spolupráce mezi sympatizanty jednotlivých anarchistických skupin. To se projevilo při společné organizaci anarchistické demonstrace v roce 2005 v Praze proti 4. ročníku konference Dny EU a USA. Nejaktivnějšími organizacemi byly občanské sdružení Komunistický svaz mládeže (KSM) a neregistrovaná trockistická organizace Skupina revoluční mládeže (REVO). Činnost nadále vyvíjela registrovaná politická strana Komunistická strana Československa (KSČ) a neregistrovaná organizace Komunistická strana Československa – Československá strana práce (KSČ-ČSSP) (28: 7).

Představiteli této scény v České republice jsou následující organizace:

Komunistická strana Československa (KSČ), dříve strana československých komunistů (SČK) – ortodoxní frakce, která důsledně vychází z ideologie marxismu-leninismu a deklaruje za svůj cíl nastolení „diktatury proletariátu“. Činnost KSČ směřuje k nastolení systému, potlačujícího lidská práva a občanská práva a svobody, neslučitelného s pluralitní demokracií a s koncepcí právního státu, tj. nadřazení práva nad státem.

Komunistická mládež Československa (KMČ) – neregistrovaná organizace, která vznikla v roce 1999. Není organizační součástí KSČ, i když působí jako její mládežnická organizace. Členové této organizace se označují za bojovnou skupinu mladých lidí, která je proti NATO, EU a proti kapitalismu. Nehodlají spolupracovat s žádnou z buržoazních parlamentních stran, včetně KSČM.

Komunistické hnutí Československa (KHČ) – neregistrovaná organizace. Na svých stránkách Pochodeň vyjadřuje, že hodlá proti kapitalismu a jeho státu vést revoluční boj.

Slovanský výbor ČR (SV ČR) – registrovaná organizace od roku 1998, která v ČR působí jako součást Mezinárodního slovanského výboru se sídlem v Moskvě. Slovanský výbor organizuje různá setkání, kde propaguje znovuvytvoření společného státu Čechů a Slováků, odsuzuje naše členství v NATO a vstup do EU a zároveň aktivity USA v Afghánistánu a Iráku.

Československá anarchistická federace (ČSAF, dříve ČAF) – neregistrovaná organizace, fungující na principu dobrovolnosti, v níž rozhoduje členská základna, neboť neexistuje centrální orgán. ČSAF usiluje a vybudování svobodné a bez státní socialistické společnosti. Ve své programové rétorice se striktně vyhýbá termínu třídního boje.

Federace sociálních anarchistů (FSA) – jde o českou sekci Mezinárodní asociace pracujících (MAP-IWA-AIT), která vznikla v roce 1997 jako neregistrovaná organizace odštěpením politicky orientovaných anarchistů z ČSAF. Profiluje se jako radikální organizace s ideovou orientací na anarchosyndikalismus. FSA operuje s myšlenkou postupného vzniku malých propagandistických skupin (na pracovišti, v místě bydliště), které by měly vytvořit společnou federativní organizaci, která by organizovala sociální boj. FSA založila anarchistické odbory a Odborový svaz Rovnost.

Antifašistická akce (AFA) – je neregistrovanou organizací sdružující militantní antifašisty, kteří vytvářejí bojové skupiny vyvíjející činnost v jednotlivých regionech. Česká AFA vznikla v roce 1996 a je propojena s ostatními zahraničními AFA organizacemi. AFA na svých stránkách hlásá, že skutečný antifašistický boj se nedá vést

přes policii, soudy a státní aparát, ale pouze prostřednictvím přímé akce ohrožených skupin.

Organizace revolučních anarchistů Solidarita (ORAS) – neregistrovaná organizace, která vznikla v roce 1996 odtržením moravské syndikalistické skupiny z tehdejší ČAF nyní ČSAF. ORAS se soustředila na program společenské samosprávy a průmyslového syndikalismu s cílem osvobodit každého jedince. Boj je podmíněn kolektivním bojem proti hospodářskému systému, který potlačuje tento svobodný rozvoj. Navrhuje každodenní účast anarchistických aktivistů v sociálním boji pracujících, kteří mají propagovat anarchistické ideje a organizovat pracující v odborech (2: 24-25).

3.4 Náboženský extremismus

Situace v České republice se nijak neliší od situace v ostatních zemích Evropy, kde i na jejich území působí řada tzv. sekt a pseudonáboženských organizací. Sekty působí na vědomí lidí dosti tajemně a cizorodě. V této souvislosti se hovoří o hrozbě pro určité skupiny mládeže, která je ochotna naslouchat manipulačním praktikám agilních náboženských hnutí. Vedle termínu sekta bývají používány i termíny kult, netradiční náboženství, alternativní religiozita, nekonvenční náboženské hnutí, nové náboženské směry nebo hnutí. Na akademické půdě se nejvíce ujal pojem nové náboženské směry. Pojem sekta lze vymezit z různých hledisek, a to ze sociologických, teologických a dalších. Podle Chmelíka lze definovat sektu jako „*organizovanou skupinu religiózně zaměřených lidí s dogmaticky nekonvenčními názory na úlohu a postavení člověka ve společnosti, založenými na kultu osobnosti, s výraznou psychickou manipulací osobnosti, zaměřené na rozložení osobní identity jednotlivce, vedoucí až k vytvoření duševního otroctví a absolutní závislosti na péči sekty.*“ (11: 41)

S ohledem na množství různých náboženských hnutí a sekt zmíním pouze tyto v České republice nejznámější:

Církev sjednocení – Moonovo hnutí. Tato církev byla založena v roce 1954, jako Sdružení Ducha Svatého pro sjednocení světového křesťanstva. Jejím zakladatelem je Korejec Sun Myung Moon, který se vydává za Mesiáše sjednocení. Podle Moonova učení Bůh touží po naplnění ideálu pravé rodiny. Základní věroučnou knihou je Božský princip. Moonovo učení je typické silnou psychickou manipulací a značným majetkem, kterým se snaží ovlivňovat i různé politiky.

Satanismus – Jde spíše o jev sociální patologie nebo psychopatologie. Existuje řada satanistických skupin nebo jednotlivců, od neškodných exhibicionistů až k surovým masovým vrahům. Náboženští satanisté uctívají satana jako reálně existující duchovní bytost. V ČR již byly nalezeny oltáře, odpovídající obětním oltářům, včetně pozůstatků zvířat, která byla mučena a obětována. Mezi symboly satanismu je nejoblíbenější pentagram, často obrácený špicí dolů. Někdy je v kruhu dokreslena tvář kozla. Dalším symbolem je trojčíslí 666. V roce 1991 byla v ČR založena „Satanská církev“ jako občanské sdružení. Sekta se vyznačuje exhibicionismem až narcismem. Existují však

(u nás) i další hnutí, které vyznávají satanské praktiky, satanské obřady, které jsou mimo jiné spojeny s konzumací alkoholu a drog. Nebezpečí je spatřováno v přerůstání „pubertálního satanismu“ - satanismus spojený s kriminálními delikty, včetně deliktů násilných.

Scientologická církev (dianetika, scientologové) – vystupuje někdy jako náboženství, jindy nabízí své produkty jako nejmodernější vědecké objevy. Scientologové jsou spojováni s tzv. „dianetikou“, zabývající se psychoterapií. Nejznámějším produktem je Oxfordský test osobnosti. Jádrem je víra v tzv. thétany, duchovní bytosti mimozemského původu, které sestoupily do hmoty a při průchodu mnoha minulými životy na sebe nabalily množství problémů a zapomněly na svůj božský původ. Každý člověk dle jejich tvrzení má v sobě thétana, jenž v něm ztělesňuje nekonečný velký božský potenciál. Scientologové často působí ve společnosti i v podobě scientologických firem, které podnikům nabízejí administrativní technologie, pomocí kterých se dostávají k cenným informacím, které mohou kdykoliv zneužít. Jednou z firem řízených scientology je i firma Kariéry. Dalším produktem je očišťovací program purif. Organismus je očišťován od nežádoucích látek, způsobujících únavu, nízkou výkonnost atd. „saunováním“, joggingem a užíváním niacinu (B-vitaminu) vyráběného ve scientologické továrně v zahraničí. Z výše uvedených skutečností lze jednoznačně usuzovat, že s v případě scientologické církve jedná především o dobře prosperující firmu než církev.

Svědkové Jehovovi – tato církev byla založena v USA. Dnes tvoří po celém světě dobře organizovanou organizaci se sídlem v New Yorku. Charakteristickým rysem je fundamentalismus při výkladu bible, doplněný věroučnými zvláštnostmi, na kterých svědkové silně ulpívají, přesně stanovené, ale nikdy nesplněné předpovědi a hrozby konce světa. V sektě je typická oddanost vůdci, který autoritativně rozhoduje o věcech víry a každodenního života. Hlavním nástrojem vedení jsou publikace např. čtrnáctidenník Strážná věž. Svědkové Jehovovi striktně odmítají přijmout cizí krev a vojenskou službu. Řada zákazů vyplývajících z učení může negativně působit na společenské vztahy (např. zákaz oslav narozenin, Vánoc a další) a ohrozit i život členů.

V České republice působí např. sekta Anada Marga, která se zaměřuje na vyzbrojování svých členů v zahraničí, uzdravuje znovuzrozené a připravuje své členy na přesun do mimozemských korábů. Dále u nás působí hnutí Modré Alfy, sekta Most ke svobodě, sekta Sri Chinmoy, sekta Práví křesťané a další. Téměř pro všechna tato hnutí a sekty je příznačná psychická manipulace s lidmi (11: 48–51).

4. Rasově motivovaný extremismus

4.1 Charakteristika rasově motivovaného extremismu

Rasově motivovaný extremismus jako jednu z forem extremismu lze definovat jako společensky nebezpečné trestní jednání, kterým pachatel verbálně, graficky nebo brachiálně útočí na rasově, národností, vyznáním nebo politickým přesvědčením odlišné občany nebo potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro jeho rasovou, etnickou, národnostní nebo náboženskou odlišnost.

Typickým znakem rasově motivované trestné činnosti je motiv – rasismus, který se projevuje především jako přesvědčení o výjimečnosti, nadřazenosti, převaze bílého etnika. Tato rasistická teorie výjimečnosti bílé rasy je nechvalně proslulá zejména ve spojení s nacismem. V současné době jde o ideologii proklamovanou zejména pravicově orientovanou frakcí hnutí skinheads. Tato rasová teorie má v praxi mnoho podob, zejména je však typická nenávisť, pohrdáním a nepřátelstvím vůči lidem jiné barvy pleti, je zaměřena především proti přistěhovalcům, Romům, Židům a dalším barvou pleti se odlišujícím občanům. V druhé polovině dvacátého století se tato teorie rozšířila do podoby tzv. xenofobie, tj. nedůvěry a odporu ke všemu novému, co přichází „zvenčí“, tedy i proti imigrantům a dalším osobám, které vycestují do zahraničí za prací (11: 55-58).

4.2 Rasově motivovaná extremistická scéna v Evropě

V současné době je celosvětově nadále věnována pozornost problematice narůstajícího nacionalismu a fenoménu pravicového extremismu. Nejvýznamnější základnou pravicového extremismu ve středoevropském prostoru je skinheadské hnutí. Stejně jako v západoevropském prostoru i zde existují politické strany, vnímané jako extremistické, které toto hnutí využívají jako „údernou sílu“. Charakteristickým rysem je vzájemná ideová spřízněnost zmiňovaných subjektů. Společné jim jsou protisystémové postoje, odmítavý přístup k EU a NATO a ke globalizaci, stejně jako jejich zapojení se do nadnárodních organizací jakými jsou International Third Position, anebo Euronat).

Pachateli agresivních verbálních a fyzických útoků, zaměřených zejména proti osobám jiné barvy pleti či etnické příslušnosti, jsou především rasisticky zaměřeni příslušníci a příznivci hnutí skinheads. Na Slovensku a v Maďarsku se oběťmi jejich útoků stávají příslušníci romské komunity a dále cizinci tmavší barvy pleti, v Německu a Rakousku především žadatelé o azyl, imigranti a cizinci. V Polsku vychází skinheadské hnutí z dlouhodobě zakořeněných předsudků vůči Židům a Němcům, bývá proto otevřeně antisemitské. Dále je zaměřeno proti přistěhovalcům, lidem jiné barvy pleti (Arabové, Asiaté) a proti všemu „cizímu“.

4.3 Rasově motivovaná extremistická scéna v ČR

V ČR jsou rovněž patrné xenofobní postoje obyvatel, které však ještě neznamenají otevřené vystupování proti barvou pleti se odlišujícím obyvatelům.

Velmi nebezpečná jsou rasově motivovaná vystoupení a útoky skinheads. Jako specifická „odnož“ rasově motivovaných útoků je označován antisemitismus, jehož významným projevem je popírání holocaustu, vyhlášení hrozby možnosti vzniku „světovládného Židovstva“. Téměř ve všech tiskovinách vydávaných pravicově orientovanými extremisty jsou odhalována „spiknutí“ židovské rasy proti bílé. V globálním pohledu se jedná i o odpor proti Romům. Ne všechny rasistické, xenofobní a antisemitské postoje jsou příznivci hnutí otevřeně proklamovány. Jsou skryty za „vlastenectvím“ a patriotismem. Je apelováno na vlastenectví občanů, na jejich vlasteneckou hrdost, na národní tradice a odkazy.

V objemu celkové trestné činnosti, spáchané na území České republiky, představuje trestná činnost s extremistickým podtextem, včetně rasově motivovaných deliktů, statisticky nevýznamné číslo. Bez ohledu na tento fakt je nutné k extremistickým útokům, včetně rasově motivovaných útoků přistupovat jako ke společensky vysoce závažnému a nebezpečnému jevu, který v sobě nese i jistou míru latence.

Podstata rasově motivovaných projevů

Rasově motivované projevy útočí na samotnou podstatu společenských vztahů v demokratické společnosti, na základní práva a svobody občana.

Objekty napadení

Podle objektu napadení můžeme rasově motivovaný extremismus rozdělit do tří základních skupin:

1. Útoky proti Romům nebo proti jejich majetku (nejčastější objekt napadení).
2. Útoky zaměřené antisemitsky.
3. Útoky proti cizincům s odlišnou barvou pleti, s odlišným náboženstvím nebo národností nebo proti jejich majetku.

Příslušnost pachatelů

Podle příslušnosti pachatelů k určité skupině obyvatel můžeme rasově motivované útoky dělit na:

1. Útoky skinheadů proti Čechům.
2. Útoky Romů proti skinheadům prezentované, jako akt sebeobrany.
3. Útoky Čechů, kteří nejsou příznivci nebo příslušníci hnutí skinheads proti Romům.
4. Útoky Romů proti Čechům (neskinheadů).
5. Útoky Čechů proti skinheadům pro jejich příslušnost k tomuto hnutí.
6. Útoky skinheadů proti ostatním obyvatelům pro jejich rozdílnou barvu pleti, jiné vyznání, nebo proto, že jsou bez vyznání, nebo pro jejich politické přesvědčení.

V drtivé většině případů jsou rasově motivované činy páčány příslušníky nebo příznivci Skinheads. Osobnost pachatelů rasově motivovaných útoků můžeme charakterizovat zejména tak, že se jedná převážně o sociálně narušené mladistvé osoby, které mají velmi nízkou úroveň vzdělání a problémy se zařazením do společnosti. Často jsou útoky páčány pod vlivem alkoholu v partě nebo davu (11: 60-62).

Komunity vystavené rasismu

Rasové diskriminaci jsou v České republice vystaveni především Romové a trvale či přechodně žijící cizinci. Vláda odhaduje, že v České republice žije okolo 200 000 Romů. Tato skupina je rasismem ohrožena nejvíce. Poměrně často se stávají terčem rasově motivovaného násilí. Vedle toho patří mezi nejpálčivější problémy vysoká nezaměstnanost v komunitě (odhady hovoří až o 70 %), diskriminace při hledání zaměstnání a ubytování a nízká míra vyššího vzdělání. Další skupinou ve zvýšené podobě ohroženou rasismem a diskriminací jsou cizinci trvale nebo přechodně žijící v České republice. Podle údajů Českého statistického úřadu žilo k 30.6.2005 v České republice celkem 10 235 365 obyvatel, přičemž k 31.12.2005 dosáhl počet cizinců čísla 278 312. Nejsilněji byli zastoupeni občané Ukrajiny (87 789 osob), Slovenska (49 446 osob), Vietnamu (36 833). Počet trvale žijících cizinců v ČR neustále narůstá. V roce 2005 požádalo v České republice o azyl 4 021 osob z 63 států.

5. Rasismus

5.1 Charakteristika rasismu

Rasismus je ideologie, která představuje soubor koncepcí vycházejících ze strachu z cizího (xenofobie) a tvořících jeho ideologickou nadstavbu. Předpokládá fyzickou a duševní nerovnost lidských plemen (ras) a rozhodující vliv rasových odlišností na dějiny a kulturu lidstva. Všechny rasové teorie jsou podloženy představou, že lidstvo je původně rozděleno na nižší a vyšší rasy. Nižší rasy jsou charakterizovány neschopností kulturní tvořivosti a je třeba je vést. Rasismus byl v průběhu historie používán jako ideologický základ pro agresivní chování, expanzi, ovládnutí a vykořisťování (22: 13).

5.2 Vznik a historie rasismu

Slovo rasismus nevzniklo současně s pojmem rasa, pojem rasismus nevznikl tedy koncem 17. století, ale až na přelomu dvacátých a třicátých let 20. století. „*Od 19. století až do současnosti se rasistické teorie více či méně zřetelně prosazují v četných filosofických a politických programech a hnutích – jak to bylo až do zrušných důsledků dovedeno v ideologii a činnosti německého nacismu zaměřeného proti židovské rase aj.*“ (16: 65). Za II. světové války použili nacisté jako záminku k vyvraždění celého národa teorii nadřazenosti árijské rasy. Americký vědec Geroge M. Fredrickson koncipuje problém rasismu, jak sám píše, „*z perspektivy světových dějin*“. Jako historik vidí prvopočátky rasismu ve 14. a 15. století, kdy byl vyjadřován nikoli biologicky, ale nábožensky, a tvrdí, že je ne-li výlučně, tak převážně produktem západního myšlení. Podle Fredricksona je možné o rasistickém přístupu či ideologii hovořit tehdy, jsou-li rozdíly, které lze považovat za etnicko-kulturní, vnímány jako vrozené, neodstranitelné a nezměnitelné. Teorii a vlastní přístup k pojetí rasismu shrnul následovně: „*Rasismus však v mém pojetí není pouze názor nebo soubor domněnek; projevuje se také praktikami, institucemi strukturami, které pocit hlubokých rozdílů ospravedlňují či legalizují.*“ „*Termín rasismus poprvé přešel do obecného užívání ve třicátých letech dvacátého století, kdy bylo třeba nalézt nové slovo pro označení teorií, jimiž nacisté ospravedlňovali pronásledování Židů.*“ (9: 17-18)

Otázky rasismu v sobě zahrnují problematiku etnických skupin, poměru ras, národností a národů. Vztahy mezi těmito skupinami jsou převážně dány. Většina národů a etnických skupin se totiž dlouhodobě vyvíjela. Mnohá společenství se historicky nevyvinula do podoby moderních států a dnes tvoří spíše subkultury uvnitř jednotlivých států. Takto vznikly malé etnické skupiny (např. Romové) nebo národností menšiny (např. Maďaři na Slovensku). Jednou z nejčastějších, nejstručnějších a zároveň i nejužitečnějších je definice, která charakterizuje rasismus jako „teorii nenávisti vůči člověku“. Každý z vědců má však své vlastní názory a vyjádření upřesňující dané myšlenky: *„Základem je teze o fyzické a psychické nerovnocennosti lidských ras a o nezávislosti dějin lidské společnosti a kultury na rozdílech mezi plemeny a rasami ..., ... rasové teorie a rasové zákony jsou již dnes osvědčenou ideologickou a politickou oporou umožňující rasistům nejen zdůvodňovat domnělá práva určitého plemene či rasy na zotročení příslušníků jiných ras a plemen, ale jsou především zastíráním podrobení jiných národů a lidských skupin.“* (5: 1-10)

5.3 Charakteristika pojmů

Rasa

Rasa byl původně botanický a zoologický termín označující velkou skupinu lidí vykazujících charakteristické vrozené a geneticky předávané znaky, který se vyvinul v souvislosti s rozvojem anatomie. Dnes se používá pro popis a třídění lidského druhu. Pro členy jedné rasy je charakteristické, že mají společné přesně definované znaky. Mají určitou barvu pleti a očí, vlasovou strukturu, výšku postavy apod. Pro klasifikaci ras se vytvořila antropologická teorie ras a plemen. *„V antropologické teorii ras bylo zavedeno určité třídění lidstva – rasová taxonomie – převážně podle somatických (tělesných) příznaků. Jako základní rasové skupiny byly vyčleněny rasa bílá, žlutá, černá; v moderní vědecké terminologii plemeno (rasa) europoidní, mongoloidní, negroidní.“* (19: 27)

Kromě tohoto somatického třídění existují ještě další, odvozená ze vzorců chování a jazykových a náboženských charakteristik. Tato třídění jsou velmi důležitá zejména pro oblast multikulturní výchovy. S pokračujícím výzkumem „rasových“

odlišností se pozornost biologů přesunula na zkoumání vnitřních tělesných vlastností. V poslední době je jejich pozornost zaměřena na analýzu DNA. Nejnovější výsledky analýzy lidského genomu dávají za pravdu americkému biologu Richardu Lewontinovi, který v roce 1972 zveřejnil výsledky svého výzkumu, ve kterém došel k jednoznačnému závěru. Z hlediska populační genetiky najdeme více rozdílností uvnitř jedné „rasy“ než mezi dvěma různými „rasami“. Pouze asi 6 % genetických odlišností může být vysvětleno tím, že jedinci přináležejí k různým „rasám“. Lidská populace je z 99,9 % geneticky totožná. Z vědeckého hlediska tedy není možné stanovit hranice jednotlivých „ras“, a to z důvodu relativně malého počtu genetických odlišností mezi lidskými „rasami“ (2: 79).

Etnikum

Výraz „etnikum“ pochází z antické řečtiny, v níž ethos znamenal kmen, rasa, národ. Teorie rozlišování různých etnik je tedy velmi stará. Dnes se tento výraz stal ústředním v teorii multikulturní výchovy a užívá se k členění lidstva. Jde o členění na různě velké skupiny pomocí toho, že se definují totožnosti a odlišnosti jejich členů. Etnicitu určují zjevné a subjektivní komponenty - např. rasa, jazyk, kultura, sociální struktura. Mezi subjektivní patří např. etnická identita.

Způsob, jakým se etnikum odlišuje, závisí na konkrétním kontextu než obecné definici. Etnikum tedy není jednotkou reálnou, ale jednotkou pomyslnou a konstruovanou. Na základě tzv. etnicity se členové etnické skupiny buď sami vědomě odlišují od členů jiných etnických skupin, nebo jsou jako odlišní identifikováni. Důležitým prvkem je symbolicky vyjádřená sounáležitost a odlišnost („my – oni“). Odlišnost skupin je v jejich vzájemném kontaktu utvářena, udržována a komunikována. Etnikum si zachovává svou kontinuitu i přes významné změny jednotlivých kulturních prvků, jako je jazyk, zvyky, způsob obživy atd. Historicky dochází k procesu vydělování etnických skupin (etnogenezi), nebo naopak k jejich asimilaci v důsledku vzájemných a trvalých kulturních kontaktů odlišných etnických skupin. V moderní společnosti vyvolávají tyto procesy především industrializace, urbanizace a migrace. Členové etnických skupin mohou být na základě etnické příslušnosti vylučováni z okolní společnosti. Jsou tak nedobrovolně omezováni a znevýhodněni v dělbě práce, přístupu ke vzdělání atd.

Národ

Ani v dnešní době se neseťkáváme s přesnou definicí národa. Podle Arnošte Kellnera je nacionalismus plodem průmyslové společnosti, a proto příčiny vzniku národů musí být hledány v celkové strukturní proměně novověké společnosti, pro níž se vžil termín modernizace. Na přelomu 18. a 19. století začala být feudální společnost transformována ve společnost moderní. Docházelo k do té doby nebývalé industrializaci a k politické a administrativní centralizaci evropské společnosti. Tento proces lze považovat za hlavní souvislost vzniku národů. Z více než dvaceti etnických skupin, které existovaly v Evropě kolem roku 1800, se během následujících desetiletí začaly utvářet moderní národy. Historici, politologové, antropologové, sociologové a další naopak vědí, že národy byly uměle vytvořeny, že národ je konstrukt (4: 95-96). Sociologický slovník uvádí, že národ je skupina lidí charakterizovaná většinou řečí, kulturou, tradicí a dějinami a vymezují se vůči lidem považovaným za cizince. Pojem národ se používal v mnoha významech. Moderní pojem národ se vyvinut jako nástroj legitimování emancipačních snah měšťanstva. Zatímco dříve (19. století) býval pojem národ vnímán spíše etnicky, dnes je vnímán spíše politicky (14: 168).

5.4 Produkty rasismu

Rasová diskriminace

Výraz rasová diskriminace znamená jakékoli rozlišování, vylučování, omezování nebo zvýhodňování založené na rase, barvě pleti nebo na národnostním nebo etnickém původu, jehož cílem nebo následkem je znemožnění nebo omezení uznání, užívání nebo uskutečňování lidských práv a základních svobod na základě rovnosti v politické, hospodářské, sociální, kulturní nebo kterékoli jiné oblasti veřejného života.

„Za rasovou diskriminaci nejsou považována zvláštní opatření, učiněná výhradně pro zjištění přiměřeného rozvoje některých rasových nebo etnických skupin nebo jednotlivců, kteří potřebují takovou ochranu, jež může být nezbytná k tomu, aby jim zabezpečila rovné užívání nebo výkon lidských práv a svobod, pokud ovšem tato opatření nevedou k zachování rozdílných práv pro různé rasové skupiny a pokud nezůstanou v platnosti po dosažení cílů, pro které byla přijata.“ Tato právní definice je

obsažena v Mezinárodní úmluvě OSN o odstranění všech forem rasové diskriminace č. 95/1974 Sb., čl. 1, 2. Protože mezinárodní úmluvy jsou v ČR postaveny svojí právní silou nad zákon viz. Ústava ČR, čl. 10, je tato definice platná pro všechny vnitrostátní právní předpisy (22: 14).

Autor sociologického slovníku Bohumil Geist charakterizuje rasovou diskriminaci takto: „*Diskriminace rasová je zvláštním případem sociální diferenciacce, v němž jsou popřeny normativní zásady rovnosti a stejného zacházení se všemi členy sociálního útvaru. Jedná se zejména o neoprávněné rozlišování jedinců, skupin, hodnot, apod. na základě příslušnosti k určité biologické, rasové kategorii a zvýhodňování jedněch proti druhým.*” (7: 68)

Obě tyto teorie rasové diskriminace se od sebe zásadním způsobem neliší a charakterizují rasovou diskriminaci jako závažný společenský problém.

Rasové násilí

Pod tímto termínem rozumíme násilné chování (ve smyslu fyzického násilí) s rasovým motivem, jehož objektem je příslušník rasově odlišné skupiny. V případech rasového násilí je podstatné, že „oběť nemá tvář“, útočník napadá odlišnou rasu a konkrétní oběť je kdokoliv z této skupiny. Do této kategorie patří celá řada násilného chování. Z právního hlediska zákon pro akty rasového násilí užívá termíny:

- úmyslné ublížení na zdraví na někom pro jeho národnost či rasu,
- způsobení těžké újmy na zdraví na někom pro jeho národnost či rasu,
- zničení úplně nebo částečně některé národní, etnické nebo rasové skupiny,
- způsobení škody velkého rozsahu někomu pro jeho národnost či rasu.

Rasové předsudky

Rasovými předsudky se zabývá slovenská publikace *Človek vo spoločnosti*. Autoři této knihy poukazují na to, že rasové předsudky mají často lidé duševně choří, kteří tak navenek odůvodňují a ještě více podporují své patologické chování. Příkladem takové nemoci může být tzv. chorobné nepřátelství. Lidé postižení takovým nepřátelstvím si své agresivní pocity vybíjejí na lidech ostatních. I tady se

nejzranitelnější skupinou stávají právě lidé odlišných ras. Rasové předsudky mohou také sloužit již zmíněné agresi navozené frustrací. Pro někoho se totiž frustrace stává chronickým jevem, jakýmsi odrazem jejich postavení ve společnosti. Přestože se jedná pouze o dočasný stav, vyvolává tak jako tak agresi. Případy, kdy se tato agrese obrátila proti jiným etnickým skupinám, se zabýval v roce 1947 Američan D. T. Campbell ve své práci „The generality of a social attitude”. Zjistil, že lidé, kteří nejsou spokojeni se svou ekonomickou situací, projevují daleko častěji a otevřeněji rasovou nenávist (18: 218 - 221).

Výsledky nespočetných výzkumů naznačily, že mnozí lidé mají sklony ke krutosti, chamtivosti, sexuální agresi či jinému společensky nepřijatelnému jednání. Společnost tyto pocity odsuzuje a zakazuje. Postižený jedinec je nucen se ovládat, násilím potlačovat své chování. Nastávají situace, kdy se člověk snaží dosáhnout nějaké společensky uznávané potřeby - k jejímu dosažení ale použije společensky nepřijatelné metody. Tyto činy zdůvodňuje pomocí rasových předsudků. Za jednu z dalších příčin rasových předsudků lze považovat egoismus, což je až chorobná sebeláska. V současné společnosti se snad každý člověk snaží dosáhnout určité prestiže, co nejvyššího sociálního postavení. Pokud není jedinec tak úspěšný, jak by si snad přál nebo jako je jeho okolí, snaží se alespoň najít někoho, komu by mohl ukázat svou nadřazenost. Proto si umístí člověka, ve společnosti co nejnižší postaveného, na úplně spodní stupeň svého žebříčku. Necítí se už tedy jako ten poslední, protože pod ním je všemi opovrhovaný Vietnamec, černoch nebo Rom. A podle tohoto pocitu se ke členům těchto skupin také odpovídajícím způsobem chová.

Xenofobie

Xenofobie pochází z řeckého xéros – přichozí, a fóbos – bázeň, úzkost. Podle sociologické a filozofické definice je xenofobií strach z toho, co přichází z ciziny, z cizího prostředí, mimo vlastní sociální útvar. Xenofobie je spojena s velmi silným heterostereotypem (způsob posuzování jiných na základě tradice své etnické či národnostní skupiny). Xenofobie je základem různých nenávistných ideologií, jako je rasismus, šovinismus, nacionalismus, fašismus apod. Je také nejnižší položenou základnou problémů minorit a jejich napětí vůči většinové společnosti, pramení z ní pronásledování cizinců a stojí v pozadí vytváření segregovaných území. Xenofobie vzrůstá, když se sociální útvary ocitají v sociální, ekonomické či politické krizi nebo

kritické či nesrozumitelné situaci – situaci velkých změn. Cizí, tudíž subjektivně prožívané jako nebezpečné, se stává obětním beránkem jakožto „snadno definovatelný“ původce nesnází (22: 12).

Představitelé rasistické ideologie

Od 19. století jsou koncipovány ucelené formy rasových teorií a ideologií. Mezi představitelé rasismu té doby patří Angličan **Benjamin Kidd**, zastánce sociálního darwinismu, který dezinterpretoval Darwinovy teze o „přirozeném výběru“ a „přežití nejschopnějších“. Bezostyšně je aplikoval na lidské populace. Dalším autorem je švýcarský přírodovědec působící v USA **Louis Agassiz**, který proslul zejména svou doktrínou o „rasovém třídění“, „rasové hierarchii“ a obavou z „míšení ras“. Novodobý kontinentální evropský rasismus má počátky v díle francouzského šlechtice **Artura de Gobineaua**, který napsal dílo *Esej o nerovnosti lidských ras*. V tomto díle je obsažena samotná podstata rasistické ideologie. Gobineau v tomto díle rozčleňuje lidstvo do „ras“, hodnotí jejich vlastností díky „rasové“ příslušnosti a charakterizuje kultury jako odraz biologických zvláštností jednotlivých „ras“ a vyslovuje také své obavy ze ztráty „rasové čistoty“. Jeho pokračovatelem byl německy vychovávaný Angličan **Houston Steward Chamberlain** se svým dílem *Historie 19 století*.

Na počátku 20. století se do historie rasismu zapsal anglický spisovatel Rudyard Kipling, a to svou „teorií“ o „břemenu bílého člověka“, který je podle něj ve svých schopnostech nadřazen všem ostatním „rasám“. Tím poskytl ospravedlnění tehdejšímu britskému kolonialismu. V Německu se po porážce v 1. světové válce a pozdější světové hospodářské krizi dostávají k moci lidé s otevřeně antisemitskými názory a šíří antisemitismus a rasismus. Vedle Adolfa Hitlera patří k čelným představitelům německého rasismu i Alfred Rosenberg, a to svou koncepcí nadřazenosti „árijské rasy“ nad všemi ostatními, především ale nad „židovskou“.

V průběhu 20. století dochází vlivem vědeckých poznatků a koncepcí i k rozvoji rasistických ideologií. Nejsou založeny na jednoduchém dokazování nadřazenosti „bílé rasy“ nad černou s odkazem na velikost mozku či jeho hmotnost, ale psychologizujícím měřením IQ. Vznikly tak rasistické teorie vycházející ze „skutečnosti“, že „černoši“ mají v průměru nižší IQ než „běloši“. Autory těchto studií jsou většinou „vědci“, kteří zneužívají svých schopností a akademické půdy k propagaci

rasistických myšlenek a postojů. Mezi ně lze zařadit Hanse Eysencka, Charlese Murrayho, Richarda Herrnsteina a ředitele americké rasistické organizace Pioneer Fund Philippa Rushtona.

6. Multikulturní soužití

6.1 Multikulturalismus

Multikulturalismus je **stav společnosti**, ve které vedle sebe žijí různé sociokulturní skupiny se specifickými systémy institucí, tradic, postojů a hodnot. V tomto pojetí je pojem multikulturalismus užíváno neutrálně, koexistence různých skupin neznamena automaticky přítomnost tolerance a respektu ve vzájemných vztazích.

Je to **proces**, při kterém dochází k výměně kulturních statků, k vzájemnému ovlivňování kulturních systémů a případně k vytváření systémů nových (19: 11).

Středoevropský prostor, podobně jako většina obydlých míst na zemi, byl a je místem setkávání, střetání, soužití a míšení různých sociokulturních skupin, ať už jsou tyto skupiny definovány etnicky, národnostně, nábožensky, socioekonomicky, kulturně či jinak. Sociokulturní rozmanitost obyvatel České republiky se bude nadále zvyšovat, budou sem přicházet uprchlíci z krizových oblastí světa, lidé z chudších zemí zde budou hledat pracovní příležitosti, zahraniční studenti zde budou využívat nabídky vzdělávacích institucí, společenská a ekonomická potřeba si vynutí příchod stále většího počtu odborníků a pracovních sil z Evropy. Ukazuje se, že občanská společnost založená na rovnosti všech členů před zákonem, nevede automaticky k rozpouštění tradičních kulturních identit a že nedochází ke kulturní homogenizaci – společnost „rovných“ neznamena společnost „stejných“. Českou republiku neminou procesy, které již v západní Evropě probíhají: bude docházet k nalézání, prohlubování či znovuoživení kulturní identity minorit, žijících zde již po staletí.

Multikulturní společnost

Multikulturní společnost je tvořena přítomností různých etnických, sociálních a náboženských skupin. Menšiny v multikulturní společnosti jsou spíše pasivně tolerovány než ceněny a rovnoprávně přijímány. Více než o interaktivní komunikaci a vzájemné předávání zkušeností se hovoří o asimilaci a integraci podle měřítek majoritní skupiny.

Interkulturní společnost

Interkulturní společnost aktivně podporuje vzájemné vztahy mezi majoritou a minoritou. Tato společnost respektuje odlišnosti, podporuje vzájemnou toleranci, rovnost příležitostí, konstruktivně řeší konflikty a aktivně předchází negativním předsudkům a stereotypům. V zemích západní Evropy i v České republice je nedílnou součástí **interkulturního vzdělávání** výchova k lidským právům, toleranci a demokracii. V rámci interkulturního výcviku (kombinace teorie s prožitkovým cvičením) je příprava jedinců na práci v odlišném kulturním prostředí. K dobrému zvládnutí psychického stresu z neznámého okolí je seznámení s procesem **kulturního šoku**, který patří mezi přirozené reakce lidí pobývajících delší dobu v cizím prostředí (22: 33-34).

6.2 Migrace

Přesuny lidí, migraci, je možné dělit do různých kategorií. Podle motivů se dělí na nucenou a dobrovolnou. Dalším parametrem je překročení mezinárodně uznávaných hranic. Každý člověk, který překročí hranice a zůstává v jiné zemi déle než rok, je *migrantem*. Pokud překročí mezinárodní hranice a spadá do definice Ženevské úmluvy, je takový migrant *uprchlíkem*.

Ženevská úmluva

Nejvýznamnější úprava o uprchlících z roku 1951 říká, že uprchlíkem je osoba, která se nachází mimo svou vlast, má oprávněné obavy z pronásledování z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo kvůli příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo zastávání určitých politických názorů. Ženevská úmluva je dokumentem mezinárodního práva a zavazuje státy, aby v ní obsažené závazky provedly ve svých právních předpisech. Smluvními státy Ženevské úmluvy je 131 zemí.

Historie migrace

Přesun lidí z místa na místo je starý jako lidstvo samo. Přístup jednotlivých komunit k nově příchozím nebo k těm, kteří o příchod usilovali, měl v daleké historii i dnes mnoho společných rysů. **Za prvé** se společnosti vždy snažily kontrolovat příliv cizinců. **Za druhé** se vždy usilovalo o to, nepřijímat některé skupiny vůbec. To se týkalo především chudých, nemocných a zločinců. A **za třetí** vždy existovaly výjimky z těchto pravidel, a to zejména v případech, kdy příchozí přinášeli bohatství, znalosti, zručnost a kulturu.

Přesuny obyvatelstva měly a mají nejrůznější příčiny. Lidé se stěhovali do oblastí s úrodnou půdou, v důsledku přírodních katastrof, z náboženských a politických důvodů. Nejvýznamnější migrační vlny ve starověké a středověké Evropě známe jako „stěhování národů“ (3. až 6. století n.l.), vpád Arabů (7. a 8. století n.l.) a také západní výboje Čingischánovy Zlaté hordy ve 13. století.

Od 17. století začala éra migrace jednotlivců a rodin spíše než národů a některých skupin. Důvody pohybu byly především ekonomické. Města a hospodářsky se rozvíjející oblasti nabízely lepší možnosti obživy. Výraznou příčinou migrace byla touha po náboženské a politické svobodě. V době od 17. století do druhé

světové války se v rámci největší mezinárodní migrační vlny v dějinách přesunulo kolem 65 milionů lidí z Evropy do Severní a Jižní Ameriky a dalších 17 milionů odešlo do Afriky a Austrálie.

6.2.1 Důvody migrace

Totalitní politické režimy

Totalitní politické režimy ve dvacátém století přinesly nový typ masově nucené migrace ve dvacátém století v Evropě. Přes třicet milionů lidí bylo vysídleno nebo vyvražděno během druhé světové války. V poválečném období následovala vlna vysídlení přibližně deseti milionů Němců a jejich potomků z Východní Evropy. Masová nucená migrace následovala rozdělením Indie a Pákistánu. Vytvoření Izraele vytvořilo milion palestinských uprchlíků. Zhruba 600 tisíc lidí nuceně opustilo oblasti po skončení vietnamské války. Sovětská invaze vedla miliony Afgánců k útěku do Iráku a Pákistánu. V 80. a 90. letech dvacátého století pokračovaly vlny migrace v mnoha částech světa. Občanská válka a sucha v Somálsku a Etiopii donutily miliony lidí přesuny z vesnic do měst a zároveň do sousedních států. Turecko a Irán přijaly stovky tisíc Kurdů, kteří emigrovali z Iráku. Rozdělení Jugoslávie vedlo v první polovině 90. let k migračním vlnám nejenom v rámci etnického sjednocování uvnitř státu, ale také k mezinárodní migraci.

Hospodářsky motivovaná migrace

Novým fenoménem je nárůst migrace ze střeoevropských a výchoevropských postkomunistických států. V těchto zemích probíhá proces demokratizace, který vede k transformaci ekonomických systémů a současně k rozsáhlé nezaměstnanosti. Z těchto důvodů se začíná objevovat hospodářsky motivovaná migrace, jejíž rozsah bude podle předpokladů odborníků stále narůstat.

Environmentální migrace

Ve světě narůstá počet osob, které jsou nuceny opustit své domovy v důsledku zničeného životního prostředí. Hlavní příčinou environmentální migrace jsou změny způsobené globálním oteplováním (např. zvyšování mořské hladiny, katastrofální sucha a další extrémní výkyvy počasí), nedostatek zdrojů pitné vody, znečištění vodních zdrojů, stavby měnící charakter krajiny apod. V současnosti je počet environmentálních běženců odhadován na 25 milionů osob. Dnes existuje mnoho oblastí, které se v důsledku změn životního prostředí stávají nebo stanou zcela neobyvatelnými a jejichž obyvatelé rozšíří zástupy migrantů směřujících na evropský kontinent (*např. rozšiřující se poušť v Africe a Číně, nedostatek vody v rozsáhlých oblastech Afriky, Indie a Číny apod.*). Podle některých odhadů v případě, že se naplní uvedené předpoklady, lze očekávat, že v roce 2050 počet těchto běženců vzroste na 150 milionů osob. V současné době většina environmentálních uprchlíků (zejména z Asie a Afriky) migruje jen v rámci teritoria domovského státu nebo do okolních zemí. Je však velice pravděpodobné, že značná část z předpokládaných 150 milionů pravděpodobně zvolí jako cílovou stanici migračního pohybu Evropskou unii. Současná migrační a azylová legislativa evropských států však není na tuto možnost připravena.

6.2.2 Nelegální migrace

Hlavní proudy

Hlavní proudy ilegálních migrantů do Evropy směřovaly ze severní Afriky (přes španělské enklávy Ceuta a Melilla, přes Maroko a Tunis, Gibraltarskou úžinou na území kontinentálního Španělska, ale i do jižní Francie a jižní Itálie) a dále z Turecka buď přes Egejské moře do Řecka a Itálie, nebo pozemní trasou přes balkánské státy a střední Evropu až do západoevropských cílových zemí. Stále více využívanou trasu ilegální migrace představuje cesta z libyjského pobřeží na území Itálie. Velké množství ilegálních migrantů proudí přes území bývalých republik SSSR po celé délce hranic s evropskými státy, včetně tzv. Baltské cesty přes Litvu, Lotyšsko a Estonsko do skandinávských států. Mezinárodní letiště v Moskvě a Kyjevě fungují jako významné tranzitní body na trase ilegálních migrantů zejména z Číny a částečně také z dalších asijských nebo Afrických států.

Trasy a kanály nelegální migrace

Celkový počet ilegálních migrantů na území členských států EU je v současnosti odhadován na 3–6 milionů osob. Dokonalejší ochrana vnějších hranic, přísnější migrační politika jednotlivých evropských států a také rozšíření EU o nové státy střední a východní Evropy vedlo k některým dílčím změnám tras a způsobů ilegální migrace. Většina ilegálních migrantů směřovala do ekonomicky vyspělejších členských států EU. Jednotlivé trasy a kanály ilegální migrace ovládají specializované skupiny organizovaného zločinu. V důsledku kvalitnějšího zabezpečení vnějších hranic EU na některých úsecích migračních tras vzrostly ceny, které si převaděči a organizátoři účtují za přesun migrantů.

6.2.3 Evropa a migrace

Žadatelé o azyl v Evropě

Nejpočetnější skupinou žadatelů o azyl v evropských státech jsou již několik let státní příslušníci Ruské federace, následováni občany Srbska a Černé hory, Turecka, Číny, Nigérie, Demokratické republiky Kongo, Iráku, Gruzie, Alžírsko a Íránu. V případě osob z Ruské federace, tak jako u ostatních uvedených státních příslušností, byl však v celoevropském měřítku zaznamenán pokles počtu podaných žádostí. Významným způsobem klesl i počet iráckých a afghánských žadatelů o azyl. Tento trend je způsoben zejména pozvolna se zlepšující situací v zemích původu žadatelů. Pokles počtu žadatelů o azyl ve vyspělých evropských státech je však spíše výsledkem řady restriktivních opatření v oblasti migrační politiky, která jednotlivé země přijaly v nedávné minulosti. Výraznou úlohu při snižování počtu žadatelů o azyl plnil v rámci rozšířené EU v některých zemích především Dublinský systém.

Dublinský systém

Dublinský systém je označení používané pro mechanismus, kterým je určován stát odpovědný za posouzení žádosti o azyl (mezinárodní ochranu) podané na území členských států Evropského společenství státním příslušníkem třetího státu. Je tvořen souhrnem objektivních kritérií pro určení odpovědného státu a praktických pravidel pro uplatnění této odpovědnosti. Tento systém byl poprvé zakotven v úmluvě o určení státu

odpovědného za posouzení žádosti o azyl, podané státním příslušníkem třetího státu na území členských států Evropského společenství, přijatou v Dublinu dne 15.6.1990 (Dublinská úmluva – Dublin I).

V některých nových členských státech EU sice celkový počet osob, které zažádaly o azyl vzrostl, avšak absorpční schopnost azylových systémů těchto zemí nebyla porušena.

6.2.4 Azylová politika České republiky

Právní úprava vstupu a pobytu cizince

Základním právním dokumentem azylové politiky ČR je **zákon č. 326/1999 Sb.**, o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon **upravuje** podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat ČR o ochranu formou azylu, pobyt azyllanta na území, řízení o udělení azylu či odnětí azylu, práva a povinnosti žadatele o udělení azylu a azyllanta. Působnost spadá do příslušnosti Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Policie ČR.

Důvody udělení azylu

Cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, v případě že je osobou bez státního občanství ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Azyl v ČR může být také udělen v případech slučování rodin nebo z humanitárních důvodů.

V České republice není udělován statut uprchlíka, ale azyllanta. Právo na azyl je zakotveno v článku 43 Listiny základních práv a svobod. Povinnost poskytnout azyl není zakotvena nikde. Dne 28.1.2004 schválila vláda novou Koncepti integrace azyllantů.

Mezi priority integrace a zásady integrace především patří výuka českého jazyka, zajištění nabídky bydlení a pomoc při zajišťování zaměstnání (rekvalifikace), účast nestátních neziskových organizací při zabezpečení integrace azyllantů (pomoc při

hledání zaměstnání, poskytování sociálně právních služeb, pomoc při komunikaci s orgány státní správy a samosprávy apod.).

Azylová zařízení

Azylovými zařízeními v České republice jsou přijímací střediska, pobytová střediska a integrační azylová střediska. Rozlišení azylových zařízení spočívá v účelu, který jednotlivá střediska plní. Zřizovatelem těchto zařízení je Ministerstvo vnitra.

Přijímací středisko – cizinec je povinen po určitou zákonem stanovenou dobu zde pobývat (za účelem provedení identifikačních úkonů, lékařského vyšetření apod.). Přijímacím střediskem v ČR je středisko: Vyšní Lhoty a Praha-Ruzyně.

Pobytové středisko – slouží k ubytování žadatele o udělení azylu do doby nabytí právní moci rozhodnutí o udělení azylu. Cizinci je zde zajištěn základní hygienický standard, strava, zdravotní péče apod. Středisko může kdykoliv opustit, popřípadě pobývat v soukromí. Pobytovým střediskem v ČR je středisko: Zastávka u Brna, Červený Újezd, Bělá pod Bezdězem, Havířov, Seč a další.

Integrační azylové středisko – slouží k přechodnému ubytování cizinců, kterým byl udělen azyl. Integračním střediskem v ČR je středisko: Jaroměř, Krásná Lípa, Náchod, Zastávka u Brna a další.

Sociální práce v azylových zařízeních

Cílem sociální práce v azylových zařízeních je řešení aktuálních sociálních situací klientů, jejich adaptace v podmínkách azylových zařízeních, prevence konfliktních situací apod. Sociální služby zejména zahrnují:

- psychosociální a právní poradenství,
- administrativní a technickou pomoc,
- zprostředkování materiální pomoci, lékařské péče a nabídku hodnotného využití volného času.

Pro děti předškolního věku jsou vytvořena:

- dětská centra (obdoba mateřských školek)
- výtvarné dílny (rozvíjení výtvarného nadání a manuální zručnosti)

Pro děti školního věku:

Dětem školního věku je zabezpečena docházka do základní školy v lokalitách jednotlivých azylových středisek (před nástupem do školy – jazykový kurz českého jazyka).

Cíle azylové politiky v ČR

Cílem azylové politiky ČR je vytvořit základní právní podmínky v oblasti podpory a usměrňování integrace cizinců v ČR. Integrace je chápána jako proces, v rámci kterého se mohou imigranti lépe podílet na životě v naší společnosti.

Budoucnost a migrace

Pokud nedojde k nějaké neočekávané migrační vlně velkého rozsahu, lze očekávat, že celkový počet žadatelů o azyl v evropských zemích se bude i nadále snižovat. V důsledku jednoznačněji stanovených podmínek a předpokladů legálního vstupu a legálního pobytu v zemích EU (daných zejména kvalitnější ochranou vnějších hranic, vízovou politikou) roste podíl osob, které se do Evropy snaží pronikat ilegálně za pomoci převaděčů a organizátorů z řad specializovaných kriminálních skupin. Vzhledem ke zhoršujícímu se stavu životního prostředí lze očekávat značný nárůst počtu tzv. environmentálních uprchlíků, a to zejména z rozvojových zemí afrického a asijského kontinentu. Česká republika je v současné době tranzitní zemí, ale zcela jistě se stane zemí cílovou. Na tento předpoklad je nutné se připravit již nyní proto, aby Česká republika imigrantům (azylantům) vytvořila takové podmínky, aby zde našli nový domov (31).

Fedor Gál v MF Dnes v roce 2001 k problematice migrace uvedl: „*Naši xenofobní spoluobčané si budou muset zvyknout, že bude přibývat migrantů, že populace, které jsou teď předmětem averzí, jsou vitálnější než současná majoritní, že jich bude pořád víc. Že Evropa vymírá, a nemá-li vymřít, musí nasát desítky milionů*

migrantů. Lidé, kteří si na to nezvyknou – Bůh s nimi. Budou žít v prostředí, ve kterém se nebudou cítit dobře, budou plni vzteku a nenávisti. Národně čistý stát je totální nesmysl. V Evropě příštích třiceti let dojde k masivním migračním vlnám. Ve jménu našeho přežití. To si málokdo uvědomuje. Neuživíme své důchodce například.“
(31: 82)

6.3 Národnostní menšiny v České republice

Národnostní menšiny jako společenský jev vznikají za zvláštních okolností, často v důsledku společensko politických událostí. Vyznačují se tím, že disponují silným národním vědomím, které se opírá o historické, jazykové a kulturní tradice mateřského národa. Proto se v mezinárodních dokumentech často operuje s pojmoslovím, etnické, náboženské a jazykové menšiny. Jejich definování se většinou omezuje na obecné konstatování, že se jedná o skupinu osob odlišující se ve větší nebo menší míře od ostatní populace státu, vůči které je také početně menší. V politickém dokumentu *Koncept přístupu vlády k otázkám národnostních menšin v České republice* vláda ČR vztahuje pojem národnostní menšina na společenství osob, které splňují současně všechny tyto znaky:

- trvale žijí v ČR a jsou jejími občany,
- sdílejí etnické, kulturní a jazykové znaky, odlišné od většiny obyvatel státu,
- projevují společné přání být považovány za národnostní menšinu v zájmu uchování a rozvíjené vlastní identity, kulturních tradic a mateřského jazyka,
- mají dlouhodobý, pevný a trvalý vztah ke společenství, žijícímu na území ČR.

Jako jedno z klasifikačních kritérií národnostních menšin se často uplatňuje hledisko početnosti. Podle toho se vymezují tři skupiny národnostních menšin:

1. společenství, které svou početností překračuje 10 % obyvatelstva ve státě,
2. společenství v rozsahu 3 – 10 % populace příslušného státu,
3. společenství nepřevyšující 3 % populace příslušného státu.

Práva příslušníků národnostních menšin a jejich realizace v ČR

Péče o práva příslušníků národnostních menšin zahrnuje:

- vzdělávání v mateřském jazyku (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR – polské národnostní školství, slovenské národnostní školství, vzdělávací programy pro romské děti a mládež, dotační politika MŠMT ČR),
- kulturní aktivity, program uchování a rozvoje národnostních kultur (dotační politika ministerstva kultury ČR),
- šíření a přijímání informací v mateřském jazyku (rozhlasové a televizní vysílání, vydávání periodického a neperiodického tisku).

Národnostní menšiny v České republice

Ukrajinská menšina

Ukrajinská národnostní menšina v ČR patří k početně malým skupinám. Jejich první migrační vlna byla zaznamenána na přelomu 19. a 20. století. Jednalo se o haličské Ukrajince, kteří v rámci ekonomických migrací uvnitř Rakousko-Uherska přicházeli za prací zejména na Ostravsko, kde také již před první světovou válkou založili vlastní organizaci, pobočku Lvovské kulturně osvětové instituce Prosvita. Přičleněním Podkarpatské Rusi k ČSR v roce 1919 se začal všestranně rozvíjet národnostní život Ukrajinců. Budovali si vlastní vzdělávací ústavy (gymnázia v Praze, Řevnicích a Modřanech) a vysoké školy. V Praze byla v roce 1921 založena Ukrajinská volná univerzita, v roce 1923 Ukrajinský vysoký pedagogický institut M. Drahomanova a v roce 1922 Ukrajinská polytechnika v Poděbradech.

Období druhé světové války, poté květen 1945 a únor 1948 zasáhly velmi významně do života Ukrajinců v českých zemích. Byli nuceni migrovat do americké okupační zóny Německa, aby tak unikli před Rudou armádou, která zajišťovala odvězení příslušníků ukrajinské a ruské inteligence do Sovětského svazu a jejich následnou perzekuci. Po listopadu 1989 se otevřely nové možnosti pro obnovení národnostního života Ukrajinců v Čechách, vznikla například Ukrajinská iniciativa

v ČR se sídlem v Praze.

Vietnamská menšina

Od konce padesátých let byly v bývalém Československu vzdělávání vietnamští občané ve strojírenství, v textilním, potravinářském a obuvnickém průmyslu. Pracovali zde na základě smluvních dohod mezi oběma státy v rámci hospodářské a vědeckotechnické spolupráce.

V šedesátých a sedmdesátých letech studovali na vysokých školách ekonomického a technického směru studenti a aspiranti, kteří byli považováni za skutečně velmi pilné a svědomité studenty.

Na začátku 80. let se podle kvalifikovaných odhadů pohyboval počet Vietnamců na území Československa zhruba kolem 30 000 osob. Od devadesátých let zde pobývají vietnamští občané na základě živnostenského listu opravňujícího k podnikání především v oblasti obchodu. Vietnamce v demografické struktuře obyvatelstva ČR zachytilo poprvé až sčítání lidu v roce 1991, kdy se k vietnamské národnosti přihlásilo 421 osob. K 31.12.2005 dosáhl počet trvale žijících Vietnamců v ČR čísla 36 833 osob. Jde hlavně o migranty, unikající z Vietnamu před totalitním komunistickým režimem.

Německá menšina

Po rozpadu Rakousko-Uherska a vzniku Československé republiky v roce 1918 se Němci výrazně podíleli na celkové skladbě obyvatelstva. V roce 1921 představovali téměř 40% veškerého obyvatelstva v českých zemích. V druhé polovině třicátých let byl vypracován vládní program řešení národnostní otázky, který dával německé národnostní menšině autonomii na úrovni federálního postavení. Pod tlakem nacistického Německa a Henleinovy německé strany nešlo o řešení národnostního postavení Němců ve státě, ale o postup směřující k rozbití československého státu. Rozporný historický vývoj německé národnostní menšiny v českých zemích pokračoval i po druhé světové válce, kdy v českých zemích zůstalo pouhých 250 000 Němců z původních 3,5 milionů. Teprve v roce 1968 byla vypracována zákonná úprava o postavení národnostních menšin, která také hovořila o německé menšině. V této souvislosti vzniklo v roce 1969 sdružení Kulturverband – kulturní sdružení občanů ČSSR německé národnosti. Nový

rozvoj německé národnostní menšiny nastal po listopadu roku 1989. Kromě organizace Kulturverband vznikly další instituce jako Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Maďarská menšina

Po roce 1989 se Maďaři deklarovali jako národnostní menšina v ČR, založili Svaz Maďarů žijících v českých zemích.

Polská menšina

Poláci jsou výrazně koncentrováno podél státní hranice s Polskem, ve městech Frýdek-Místek a Karviná, kde žije celkem 75% polské populace. Polskou národnostní menšinu prezentuje Kongres Poláků, ve kterém je zapojeno přes dvacet organizací zaměřených především na oblast vzdělávání v mateřském jazyce, pěstování a rozvoj kulturních tradic apod.

Slovenská menšina

Slováci se ustavili jako národnostní menšina v České republice v důsledku mezirepublikové migrace ze Slovenska do Čech. Jednalo se o osídlování pohraničí, nebo o nábor pracovních sil a lepší výdělečné možnosti v průmyslových centrech. V letech 1992-1993 došlo k vytvoření národnostního programu v oblasti šíření a přijímání informací v mateřském jazyce, podmínek uchování a rozvoje národnostní kultury a možností vzdělávání v mateřském jazyce. K nejznámějším slovenským národnostním organizacím patří například Klub slovenské kultury v ČR, Obec Slováků v ČR, Svaz Slováků v ČR a Demokratická aliance Slováků v ČR.

Řecká menšina

Patří k novodobým národnostním menšinám. Emigrovali jako skupina do bývalého Československa v důsledku občanské války v letech 1946-1949. V letech 1949-1950 poskytlo Československo politický azyl 12 000 řeckým uprchlíkům. Usídlili se v okresech Krnov, Jeseník, Bruntál, Šumperk a Žamberk. V roce 1991 se podle

statistiky přihlásilo k řecké národnosti 3 379 osob. V současné době zastřešuje řecké společenské a kulturní aktivity Spolek řeckých obcí v ČR.

Mezi uvedené národnostní menšiny, které spoluutvářely národnostní obraz České republiky a které v minulosti patřily vedle českého národa ke spolutvůrcům tradic a kultury, hospodářského a politického života na tomto území, **patří Židé a Romové**. Obě tyto menšiny výrazně zasáhly a stále zasahují do historie a současnosti České republiky (22: 54-68).

6.4 ROMOVÉ

Historie Romů

Pojmenování Cikán s největší pravděpodobností vzniklo z informací obsažených v kronice neznámého mnicha z kláštera na hoře Athos v Řecku kolem roku 1068. Pojednává o lidech zvaných Atsinganoi (Atsigános, Athinganoi - nedotknutelní), pohybujících se v oblasti Cařihradu. Samotní Romové ho ve svém jazyce nemají, většinou jej užívají jen při hovoru v češtině či slovenštině. Oslovení „Cikán“ považují za hrubou nadávku. Používat by se mělo „Cigán“. V České republice v posledních 20 letech prosazují příslušníci romské inteligence a středních vrstev termín Rom. V romštině znamená Rom *člověk, muž, manžel*, Romni *žena, manželka* a Roma = *lidé*. V roce 1971 jej v rámci celosvětového sjezdu v Londýně přijali jako oficiální označení pro celou svou populaci.

Romové mají zcela jiný jazyk, jinou soustavu pojmů, vlastní kulturu, jiné hodnoty i vzhled, jinou historii, zdroje obživy, rodinné vztahy a způsob života. Jejich jazyk, náboženské představy, kultura, normy se po staletí vyvíjely v prostoru Indie, odkud před cca 1000 lety putovali přes Persii, Turecko, Balkán do střední Evropy. Druhá vlna pak postupovala severem Afriky přes Gibraltar do Španělska a tudy také do střední Evropy. Teprve ve 20. století míří z Evropy na americký a australský kontinent, ale i do Japonska a do dalších částí světa.

Svou historii nezaznamenávali písemně, zachovalo se minimum hmotných památek (a to jen z posledních dvou století). Zprávy v kronikách a archivech ostatních národů o Romech jsou kusé a zlomkovité, a to především i proto, že tam nenajdeme žádné války, slavné panovníky, ani významné bitvy. Zmínky o nich jsou spíše v ediktech, nařízeních a zákonech (22: 69).

Počátky pronásledování Romů

Počátky vyhánění a pronásledování Romů spadají do konce 15. století. Postupně se stalo běžnou praxí téměř v celé Evropě. Signálem pro změnu postoje církevních i světských feudálů byla patrně exkomunikace Romů z církve pařížským arcibiskupem v roce 1427. Důvodem bylo nedodržování křesťanských zásad. V roce 1492 – po vyhnání

Arabů ze Španělska – jsou spolu s Židy vyháněni i Romové. V letech **1496–1498** se postupně usnáší sněm Svaté říše římské národa německého na tom, že Romové mají být vyháněni a pronásledováni. Jejich přítomnost má být pod hrozbou pokuty oznamována. Každému dopadenému hrozil trest smrti; posléze bylo vyhlášeno, že kdo „cikána“ zabije, nedopouští se vraždy a nebude trestán (24: 20).

První pokusy o asimilaci Romů

První pokus začít skutečně řešit problémy spjaté s Romy učinila osvícená panovnice **Marie Terezie (1740–1780)**. Z politicky, ekonomicky i kulturně nesourodé habsburské říše zamýšlela vybudovat centralizovaný a jednotný stát, v němž budou pozice i úkoly každého jednotlivce přesně určeny. Od počátku šedesátých let přistoupila Marie Terezie k programu asimilace a usazování Romů. Projekt začala realizovat v Sedmihradsku a především v oblasti Uher. Cílem byla přeměna Romů na řadové rolníky. Místo slova cikán se např. v Uhrách mělo užívat neutrální označení – Novomaďar, novorolník nebo novoosadník, romská příjmení se nahrazovala běžnými jmény neromskými. V souvislosti se zamýšlenou asimilací se Romům pod hrozbou mrskání zakazovalo používat jejich mateřský jazyk – romštinu, nosit specifický oděv apod. Byly zapovězeny v podstatě všechny odlišnosti, které by utvrzovaly etnickou identitu Romů. Velký důraz kladla panovnice na povinnou školní docházku, ale i na zlepšení hygienických podmínek. V realizaci programu usazování a asimilace Romů pokračoval syn Marie Terezie a nástupce na císařském trůně **Josef II. (1780–1790)**. Jeho přínosem pro naše země v tomto směru bylo zejména usazování Romů na Moravě. Velké tábory vznikly v Bohusoudově u Jihlavy a v Oslavanech u Brna.

Usazování rodin v Českých zemích

Usazování a integrace Romů v oblasti jihovýchodní Moravy byly velkým úspěchem jak pro Romy samotné, tak i pro okolní společnost. Asimilace – ať už dobrovolná či nikoliv - zůstávala jedinou cestou, jak se tehdy Rom mohl začlenit do majoritní společnosti. Na základě dnešních poznatků z oblasti sociologie a psychologie lze říci, že asimilace není nejvhodnější cestou k úspěšnému zapojení Romů do majoritní společnosti (24: 42).

Genocida Romů

První Československá republika, stejně jako západoevropské státy, v otázce Romů hledala možnosti, jak společnost před Romy chránit, než aby napomáhala k jejich začlenění do svého rámce. Byl u nás vytvořen Zákon o potulných cikánech vyhlášený v roce 1927 jako zákon č. 117. Zákon měl postihovat především Romy kočovné, ve svých důsledcích ovšem diskriminoval všechny Romy. Slovo „cikán“ nebylo v této době vnímáno pouze etnicky; vedle etnických Romů byli mezi „cikány“ řazeni i lidé žijící podobným způsobem života, tedy obecně lidé bez stálého domova a „práce se štítící“: tuláci, zloději i podvodníci rozličného původu. Podle nového zákona se měli kočovní Romové starší 14 let prokazovat cikánskými legitimacemi místo občanských. Rozhodování o přidělení občanské nebo cikánské legitimace záviselo na rozhodnutí obecních rad a zastupitelstev. Vůdci romských kočovných skupin museli s sebou nosit kočovnické listy, do nichž zástupci obcí potvrzovali souhlas s pobytem na obecním území a stanovili jeho délku. Neusazeným Romům měly být dle ustanovení zákona odebírány děti pro „nemožnost poskytování náležité péče“ vzhledem ke kočovnému životu. Jejich další výchovu měly převzít buď jiné rodiny, nebo výchovné ústavy. Toto nařízení se příliš důsledně neprovádělo, neboť jeho realizace byla velmi obtížná. Přesto bylo několik desítek romských dětí vlastním rodičům navždy odebráno. Realizace Zákona o potulných cikánech přinesla samotným Romům i jistá pozitiva - např. zavádění zdravotních i veterinárních opatření. Od druhé půle třicátých let se počet Romů u nás postupně zvyšoval. Docházelo k přesunům Romů z hitlerovského Německa, později i z Rakouska „anšlusem“ připojeného k říši, a konečně po uzavření mnichovské dohody přicházeli i Romové z odtržených Sudet. Od roku 1937 existoval v Německu při Říšském ústavu zdraví Výzkumný ústav pro rasovou hygienu a biologické vyšetřování obyvatelstva, který měl pochybným výzkumem podložit oprávněnost fašistických rasistických teorií. Na tomto pracovišti probíhal i výzkum Romů a Sintů. Pro nacisty bylo důležité určit antropologické znaky tzv. cikánské rasy, aby mohla být posléze dobře identifikována a dokonale izolována od ostatní vyhovující společnosti. Od roku 1936 byli říšští Romové nuceně koncentrováni v tzv. „cikánských táborech“, kde měli čekat na další fázi tzv. procesu konečného řešení cikánské otázky, jehož vyústěním měla být likvidace nevyhovujícího etnika. Vytvořením Protektorátu Čechy a Morava se postupně uplatnila všechna protiromská opatření, jaká se již dříve realizovala v říši. Protektorátní Ministerstvo vnitra vyhlásilo na podzim roku 1939 trvalé usídlení kočujících osob. Pro ty, kteří neuposlechli nařízení o usazení, byly v létě

roku 1940 otevřeny **kárné pracovní tábory** (dle dobové terminologie byly určeny doslova „osobám štítícím se práce“) v Letech u Písku a Hodoníně u Kunštátu.

V roce 1942 vydala protektorátní vláda nařízení o preventivním potírání zločinnosti, které zavádělo preventivní policejní vazbu pro zločince a osoby, „jež ohrožovaly veřejnost svým asociálním chováním“. Mezi asociály již byli výslovně uvedeni „Cikáni a osoby žijící po cikánsku“. Policejní preventivní vazba se vykonávala v donucovacích pracovnách v Praze, Pardubicích a Brně, stejně tak i v bývalých kárných pracovních táborech, které byly mezitím změněny na sběrné. Romské etnikum se stává nevyhovující rasou, a proto v létě 1942 vydal generální velitel neuniformované protektorátní policie výnos o potírání cikánského zlořádu. Součástí výnosu byl i soupis veškeré romské populace včetně dětí ze smíšených manželství. Tato evidence zahrnovala osoby romského původu bez ohledu na jejich způsob života, dosažený stupeň vzdělání nebo míru integrace do společnosti. Popsaným způsobem byli všichni Romové včetně míšenců v protektorátu označeni a izolováni od ostatní společnosti. Evidované osoby byly rozděleny na dvě skupiny. První – menší a ze společenského hlediska poněkud problémovější skupina – byla i s celými rodinami ihned odeslána do nově otevřených tzv. „*cikánských táborů*“ v Letech a Hodoníně.

Větší – relativně bezproblémová část Romů byla prozatím ponechána v klidu, ale zároveň již probíhaly přípravy k jejich pozdější koncentraci. Rozhodnuto o nich bylo v prosinci 1942 – výnosem říšského vůdce SS Heinricha Himmlera o deportacích cikánů a cikánských míšenců do koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau (Osvětim-Březinka). Od jara 1943 do července 1944 byla postupně deportována naprostá většina Romů z protektorátu do tohoto největšího komplexu koncentračních táborů.

Romové začali být nacisty programově likvidováni jako nevyhovující etnikum, jehož údajná patologičnost tkvěla v antropologickém základu. V osvětimském koncentračním táboře Romové rychle umírali vlivem nelidských životních podmínek, hladu a nemocí. Vybraní Romové byli podrobováni zruďným Mengeleho pokusům. V létě roku 1944 – v souvislosti s postupující frontou – byli práce schopní Romové deportováni do koncentračních táborů hlouběji v německém vnitrozemí. Staří lidé a matky s dětmi byli jako práce neschopní ponecháni v táboře a v noci ze 2. na 3. 8. 1944 společně zlikvidováni v plynové komoře (zahynulo přes 3000 Romů). V komplexu osvětimských koncentračních táborů nalezlo smrt téměř 20 000 Romů z celé Evropy. Celkový počet romských obětí druhé světové války se odhaduje na půl milionu osob.

Po válce se vrátili do Čech a na Moravu, jež stále považovali za svůj domov, pouze jednotlivci z někdejších velkých rodin. Skupina českých Romů, do níž řadíme i Romy žijící na Moravě, byla jako celek zlikvidována a právem je v této souvislosti možno hovořit o genocidě (24: 43-49).

Romové v poválečných letech s v období socialismu

Po válce se postupně na území České republiky usazovali převážně Romové z romských osad na slovenském venkově, kteří dnes tvoří většinu romské populace u nás. Paradoxně teprve socialistická společnost poprvé formálně zrovnoprávnila Romy s ostatními občany. Romové již neměli zakázaný přístup do žádné oblasti, mohli žít vedle bílých, dokonce všem nezletilým nastala povinnost chodit do školy. Romové měli být do budování socialismu zapojeni nikoliv jako svébytné etnikum, ale jako řadoví Češi a Slováci. Byl tak zvolen násilný způsob státem řízené asimilace. Výsledky jsou dnes již celé společnosti známé: povinné usazení, cílené odnárodňování, ztráta vlastních hodnot, pocity méněcennosti, morální vakuum apod.

Struktura romského společenství u nás

Romové netvoří jednolitě společenství, ale dělí se do řady skupin a skupiny dále do podskupin a rodů. Nejpočetnější zastoupení mezi Romy v České republice mají Romové slovenští, kteří tvoří asi 75–85 % z celkového počtu Romů u nás. Ti se však mezi sebou dále dělí dle lokality či osady, ze které pocházejí. Rozdíly se týkají úrovně sociální, kulturní i vzdělanostní a rozhodují zpravidla o životní úrovni daných jedinců nebo rodin. V rámci této skupiny najdeme životní ztroskotance závislé na alkoholu a drogách, stejně jako mistry ve svém oboru, spisovatele, učitele, vědce i umělce. Výraznou komunitu tvoří Romové olašští s asi 10 %, kteří se dále dělí na další skupiny, podskupiny a množství rodů. V důsledku dále probíhajícího začleňování Romů do společnosti i nepřetržitě působícího procesu přirozené asimilace se v rámci výše naznačených skupin, podskupin a rodů vytvářejí mezi jednotlivci z těchto celků propastné rozdíly. Z tohoto důvodu tedy nelze hovořit o Romech u nás jako o jednolitě skupině obyvatel vyznačující se stejnými znaky (24: 63-65).

Existence Romů

V celosvětovém měřítku nejsou Romové zanedbatelným prvkem; národ, který prolíná zeměmi bez politických omezení, dnes čítá jen v Evropě přes osm milionů lidí. Je to kultura, o jejíž existenci ví celý svět, což jistě nelze říci o kulturách všech evropských národů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Úvod

Účelem praktické části bude srovnat zjištěné skutečnosti z teoretické části této bakalářské práce s názorem a znalostmi o dané problematice určité skupiny dětí, a to pomocí analýzy dotazníku distribuovaného na základních školách (ZŠ). Bylo stanoveno pět základních předpokladů vztahujících se k tématu. Průzkum bude zaměřen na ZŠ s tím, že považujeme ve shodě s teoretickou částí práce podíl ZŠ na utváření postojů a hodnot žáků ve sledované oblasti za zásadní. Vyhodnocením výsledků průzkumu se následně soustředíme na potvrzení nebo vyvrácení těchto stanovených předpokladů. Druhá část praktické části se bude zabývat analýzou preventivních programů na národní a lokální úrovni.

1. Charakteristika problematiky

Rasismus a rasově motivovaný extremismus je společensky nebezpečné trestní jednání, kterým pachatel verbálně, graficky nebo fyzicky útočí na rasově, národnostní, vyznáním nebo politickým přesvědčením „odlišné občany“ nebo potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro jejich rasovou, etnickou, národnostní nebo náboženskou odlišnost. S projevy diskriminace a její vypjatou formou – rasismem, se společnost setkává již po staletí. Dvacáté století bylo svědkem extrémních forem rasismu a diskriminace. V důsledku historických zkušeností je zákaz diskriminace uveden v mnoha mezinárodních a národních právních normách. Přesto zůstává diskriminace ve všech svých formách jednou z nejčastějších příčin porušování lidských práv na celém světě. V oblasti boje proti rasismu působí řada nevládních neziskových organizací. Díky spolupráci vládních i nevládních subjektů, které preventivně a výchovně působí je boj proti rasismu v Evropě a v České republice stále účinnější. Lidské rasy na Zemi existují a existovat budou. Ať jsou lidé jakékoliv barvy pleti nebo rozlišných tělesných znaků, nic nedokazuje jejich nadřazenost či druhořadost.

2. Průzkumná sonda názoru žáků základních škol ve Vodňanech zaměřená na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie

2.1 Záměr průzkumu

Provedení průzkumu na uvedené téma na souboru žáků Základních škol ve Vodňanech.

2.2 Cíl průzkumu

Cílem průzkumu je ověřit, zda a jak preventivně působí výchova proti projevům extremismu, rasismu a xenofobie prostřednictvím volnočasových aktivit a mimoškolních činností dětí realizovaných školou, Městem Vodňany, domem dětí a mládeže, Policií ČR, sportovními oddíly a kluby a ostatními organizacemi, které pracují s dětmi, a jak je toto působení efektivní. Ověřit, zda žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie oproti žákům nižších ročníků. Ověřit, zda škola, média a rodina výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu k cizincům a minoritám. Současně bude sledována oblast znalostí problematiky extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu.

2.3 Harmonogram průzkumu

Praktický průzkum byl proveden ve skupině žáků tří základních škol zastoupených ve Vodňanech. Respondenty tvořili žáci 8. a 9. tříd. Respondenti (žáci) odpověděli písemně na otázky uvedené v předloženém dotazníku. Dotazník obsahuje otázky k ověření všech stanovených předpokladů. Dotazník neobsahuje identifikační údaje respondenta. Dotazník byl zadán v době běžné výuky, která se vztahuje i k této problematice. Ředitelé základních škol byli písemně požádáni o umožnění provedení sociologického průzkumu v jejich škole, a to pro potřeby mnou zpracovávané bakalářské práce. Obsahem dopisu byla i stručná charakteristika a cíle průzkumu. Ředitelé vyhověli a sdělili, že dotazníky budou respondentům (žákům) předány v době běžné výuky předmětu občanská výchova. Dotazník byl vyplněn za přítomnosti

pedagogů vyučujících předmět občanská výchova. Celkem bylo předáno základním školám 230 dotazníků, což odpovídalo počtu všech žáků 8. a 9. tříd.

2.4 Metoda průzkumu

Průzkum byl provedený formou nestandardizovaného dotazníku vlastní konstrukce. Dotazník se skládá z 25 otázek, uplatňujících stupnici škálování. K určení míry (stupně) souhlasu či nesouhlasu postojů a názorů respondenta byla použita metoda Likertovy škály. Pro její účinnost byla zvolena forma pozitivních a negativních výroků. Každý výrok (souhlasný či nesouhlasný) je na poloze stupnice, která označuje jeho míru (stupeň).

Výsledné hodnoty jednotlivých dotazníků byly zaznamenávány do záznamového archu vlastní konstrukce. Ten tvoří celkem 6 bloků a stejný počet oddílů, které jsou dále rozděleny na skupinu A-C. Ke každému bloku se vztahují jednotlivé otázky dotazníku. Vyhodnocení škál bylo provedeno spojením výsledků škál jednotlivých respondentů a tento součet byl převeden na procentuální podíl výroku na konkrétní poloze zvolené škály.

2.5 Stanovené předpoklady

Předpoklad č. 1

Volnočasové a mimoškolní činnosti pozitivně ovlivňují názor dětí na projevy extremismu, rasismu a xenofobie.

Předpoklad č. 2

Děti, které nemají aktivní náplň volného času, více inklinují k projevům extremismu, rasismu a xenofobie.

Předpoklad č. 3

Žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie.

Předpoklad č. 4

Škola, média a rodina výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu k cizincům a minoritám.

Předpoklad č. 5

Znalost terminologie a pojmů z oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu je ve vyšších ročnících větší.

2.6. Způsob vyhodnocení praktického průzkumu

Jednotlivé otázky v dotazníku vlastní konstrukce byly podle zaměření zařazeny do 6 bloků, které se vztahují k jednotlivým předpokladům.

BLOK č. 1 *Vztah dítěte k cizincům a minoritám.*

Oddíl: 1A, 1B

Otázka v dotazníku č.: 1, 2, 4, 7, 14, 17

BLOK č. 2 *Volnočasové aktivity a mimoškolní činnosti dítěte.*

Oddíl: 2A, 2B

Otázka v dotazníku č.: 10, 11

BLOK č. 3 *Organizátor mimoškolních činností a volnočasových aktivit dětí.*

Oddíl: 3

Otázka v dotazníku č.: 12

BLOK č. 4 *Zdroje informací o problematice rasismu.*

Oddíl: 4

Otázka v dotazníku č.: 16

BLOK č. 5 *Vztah rodičů k Romům.*

Oddíl: 5A, 5B

Otázka v dotazníku č.: 5

BLOK č. 6 *Znalost terminologie a pojmů.*

Oddíl: 6A, 6B, 6C

Otázka v dotazníku č.: 13, 15, 18, 19, 20, 21, 22

Pro potvrzení, či vyvrácení stanovených předpokladů byla zvolena metoda spojení nebo porovnání jednotlivých oddílů v blocích.

K předpokladu č. 1, 2

byly mezi sebou porovnány oddíly:

1A + 2A:

Celkový počet dětí v daném ročníku, které mají pozitivní vztah k cizincům a minoritám a současně mají aktivní náplň volnočasových aktivit a mimoškolních činností.

1A + 2B:

Celkový počet dětí v daném ročníku, které mají pozitivní vztah k cizincům a minoritám a nejsou zařazené ve volnočasových aktivitách a mimoškolních činnostech.

1B + 2A:

Celkový počet dětí v daném ročníku, které nemají pozitivní vztah k cizincům a minoritám a jsou zařazené ve volnočasových aktivitách a mimoškolních činnostech.

1B + 2B:

Celkový počet dětí v daném ročníku, které nemají pozitivní vztah k cizincům a minoritám a současně nejsou zařazené ve volnočasových aktivitách a mimoškolních činnostech.

K předpokladu č. 3, 5

Relativní četnost v procentuálním vyjádření byla porovnána mezi respondenty (žáky) 8. a 9. ročníků.

K předpokladu č. 4

V případě tohoto předpokladu byl sledován procentuální podíl školy, médií a rodiny na výchovném působení sledovaného souboru respondentů.

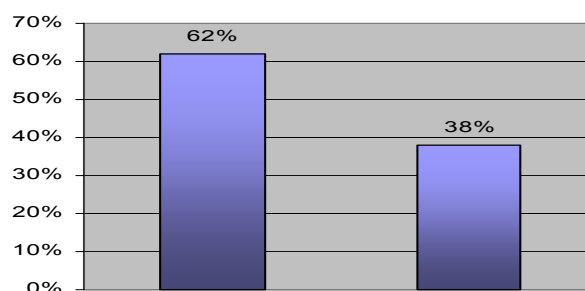
2.7 Vyhodnocení jednotlivých bloků k stanoveným předpokladům

Průzkum byl proveden po dohodě s vedením základních škol, které jsou zastoupeny ve Vodňanech, v období měsíce ledna roku 2007 na stanoveném souboru respondentů. Počet respondentů tvořilo 230 žáků. Při vyhodnocování jednotlivých dotazníků nebylo přihlíženo k pohlaví respondenta ani k jeho věku. Sledován byl ročník respondenta. Celkem bylo vráceno 218 zpracovaných dotazníků, což činilo 94,8%.

2.7.1 Žáci 8. ročníků základní školy

Blok č. 1 Vztah dítěte k cizincům a minoritám

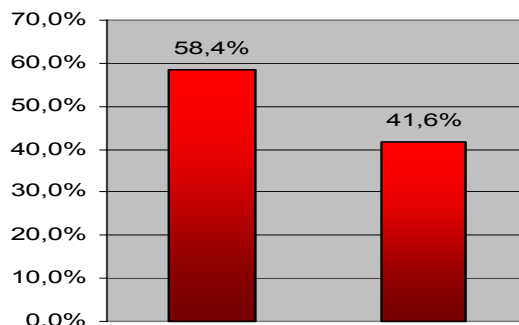
Vztah dítěte k cizincům a minoritám			
pozitivní		negativní	
četnost			
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
70	62%	43	38%

Hodnocení: Celkem 62% respondentů (žáků 8. ročníků) má pozitivní vztah k cizincům a minoritám. Neztotožňují se s názorem, že občany ČR cizinci okrádají o pracovní místa nebo jsou jinak oproti občanům ČR výrazně zvýhodňováni. Romy i Vietnamce vnímají jako své spoluobčany a spolužáky. Rozlišování lidí podle barvy pleti zcela odmítají. Lidé by se podle jejich názoru měli rozlišovat na slušné a neslušné a nikoli na bílé, černé nebo žluté.

Blok č. 2 Volnočasové aktivity a mimoškolní činnosti dítěte

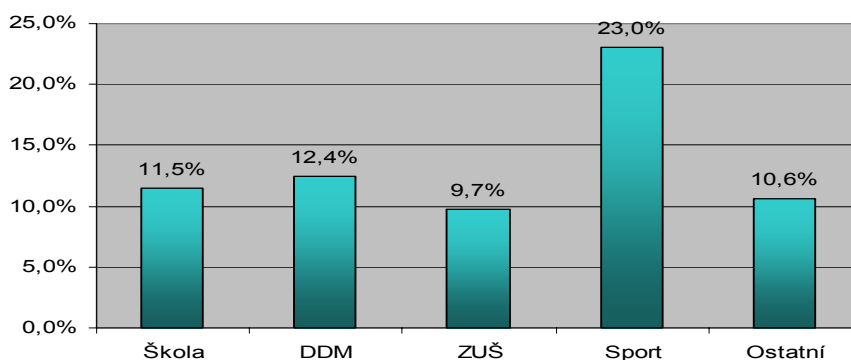
Volnočasové aktivity a mimoškolní činnosti dítěte			
aktivní		pasivní	
četnost			
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
66	58,4%	47	41,6%

Hodnocení: Celkem 58,4% respondentů (žáků 8. ročníků) aktivně naplňuje svůj volný čas. Využívá různých volnočasových aktivit a mimoškolních činností. Dává tím přednost před pasivním využíváním volného času, především před sledováním televizoru, DVD, videa, hraním počítačových her a chozením venku s kamarády.

Blok č. 3 Organizátor mimoškolních činností a volnočasových aktivit dětí

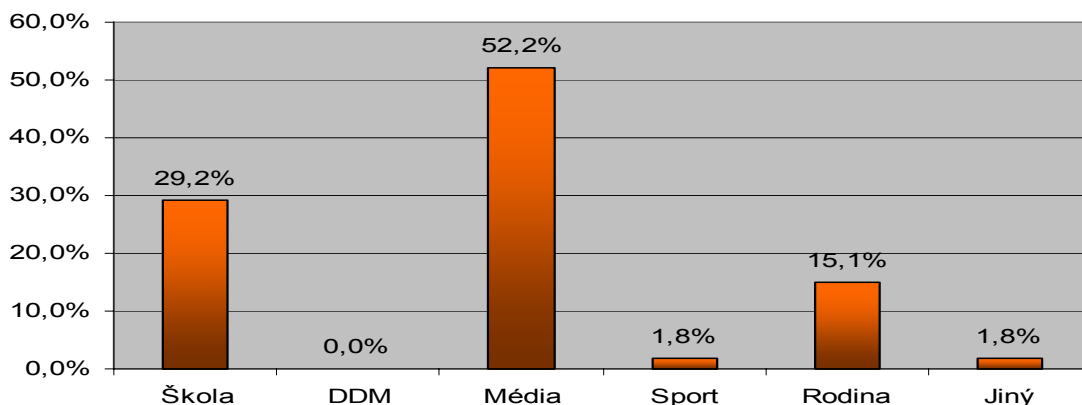
Organizátor mimoškolních činností a volnočasových aktivit dětí									
ŠKOLA		DDM		ZUŠ		Sportovní kluby a oddíly		Ostatní	
četnost									
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
13	11,5%	14	12,4%	11	9,7%	26	23,0%	12	10,6%

Hodnocení: Nejvíce jsou respondenti (žáci 8. ročníků) organizováni v rámci mimoškolních činností a volnočasových aktivit pořádaných sportovními kluby a oddíly. Sport a sportovní činnosti hrají ve Vodňanech významnou roli v aktivitách této skupiny respondentů.

Blok č. 4 Zdroje informací o problematice rasismu

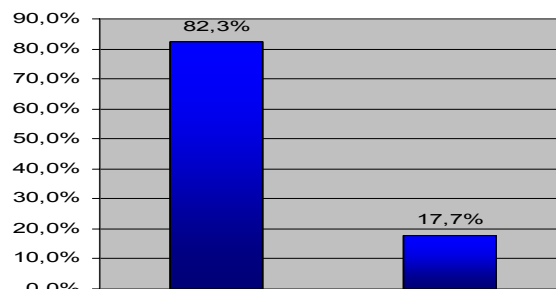
Zdroje informací o problematice rasismu											
ŠKOLA		DDM		Média		Sportovní kluby a oddíly		Rodina		Jiný zdroj	
četnost											
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
33	29,2%	0	0,0%	59	52,2%	2	1,8%	17	15,1%	2	1,8%

Hodnocení: V tomto bloku byly zjišťovány zdroje prvotních informací, které se týkají rasismu. Respondenti v 52,2% případech označili, jako prvotní zdroj média. Média tedy hrají v této skupině respondentů významnou výchovně-vzdělávací roli. Celkem 29,2% respondentů bylo o problematice rasismu prvotně seznámeno školou. Rodina je zastoupena celkem v 15,1% odpovědí respondentů.

Blok č. 5 Vztah rodičů k Romům

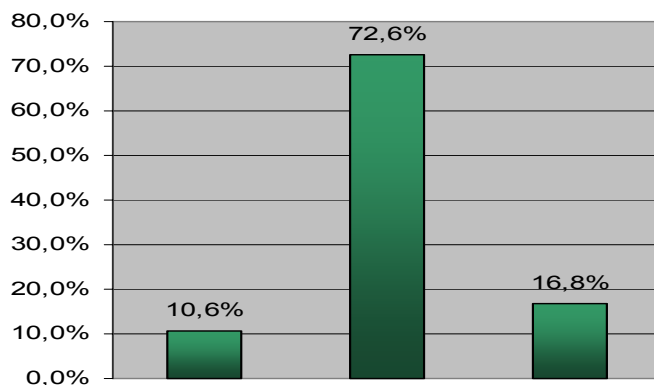
Vztah rodičů k Romům			
pozitivní		negativní	
četnost			
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
93	82,3%	20	17,7%

Hodnocení: Účelem tohoto bloku bylo zjistit možný zdroj rasismu, který může tvořit negativní názor rodičů. Z celkového počtu respondentů se v rodině nesetkalo s negativními projevy proti Romům celkem 82,3% respondentů. Rodiče 17,7% respondentů mají negativní vztah k Romům.

Blok č. 6 Znalost terminologie a pojmů

Znalost terminologie a pojmů					
nadprůměrná		průměrná		podprůměrná	
četnost					
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
12	10,6%	82	72,6%	19	16,8%

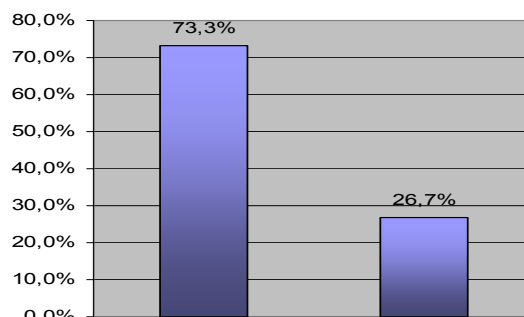

Hodnocení: Znalost terminologie a pojmů v oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu je u této skupiny respondentů průměrná. Průměr tvořil střed hodnot (správná odpověď na 3-5 otázek) ze sedmi zařazených v dotazníku. Podprůměrné znalosti (0-2 správných odpovědí) má celkem 16,8% respondentů a nadprůměrné znalosti (6-7 správných odpovědí) mělo 10,6% respondentů.

2.7.2 Žáci 9. ročníků základní školy

Blok č. 1 Vztah dítěte k cizincům a minoritám

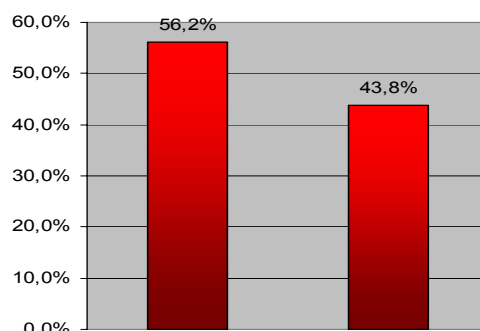
Vztah dítěte k cizincům a minoritám			
pozitivní		negativní	
četnost			
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
77	73,3%	28	26,7%

Hodnocení: Celkem 73,3% respondentů (žáků 9. ročníků) má pozitivní vztah k cizincům a minoritám. Neztotožňují se s názorem, že občany ČR cizinci okrádají o pracovní místa nebo jsou jinak oproti občanům ČR výrazně zvýhodňováni. Romy i Vietnamce vnímají jako své spoluobčany a spolužáky. Rozlišování lidí podle barvy pleti zcela odmítají. Lidé by se podle jejich názoru měli rozlišovat na slušné a neslušné, a nikoli na bílé, černé nebo žluté.

Blok č. 2 Volnočasové aktivity a mimoškolní činnosti dítěte

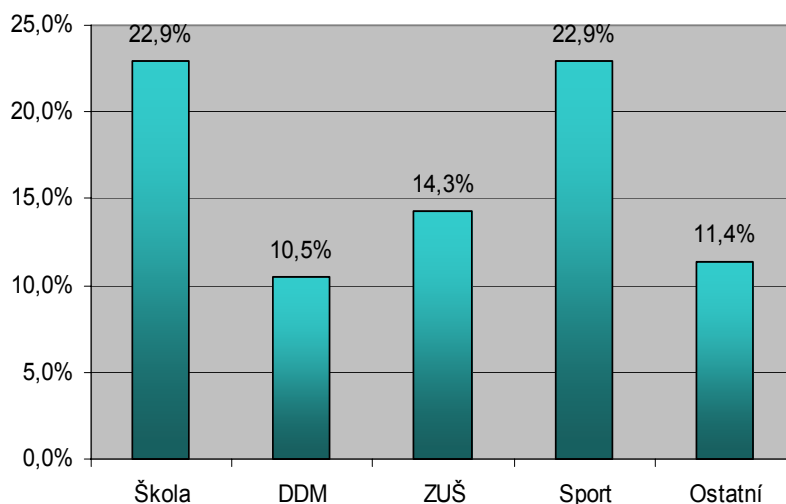
Volnočasové aktivity a mimoškolní činnosti dítěte			
aktivní		pasivní	
četnost			
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
59	56,2%	46	43,8%

Hodnocení: Celkem 56,2% respondentů (žáků 9. ročníků) aktivně naplňuje svůj volný čas. Využívá různých volnočasových aktivit a mimoškolních činností. Dává tím přednost před pasivním využíváním volného času, především před sledováním televizoru, DVD, videa, hraním počítačových her a chozením venku s kamarády.

Blok č. 3 Organizátor mimoškolních činností a volnočasových aktivit dětí

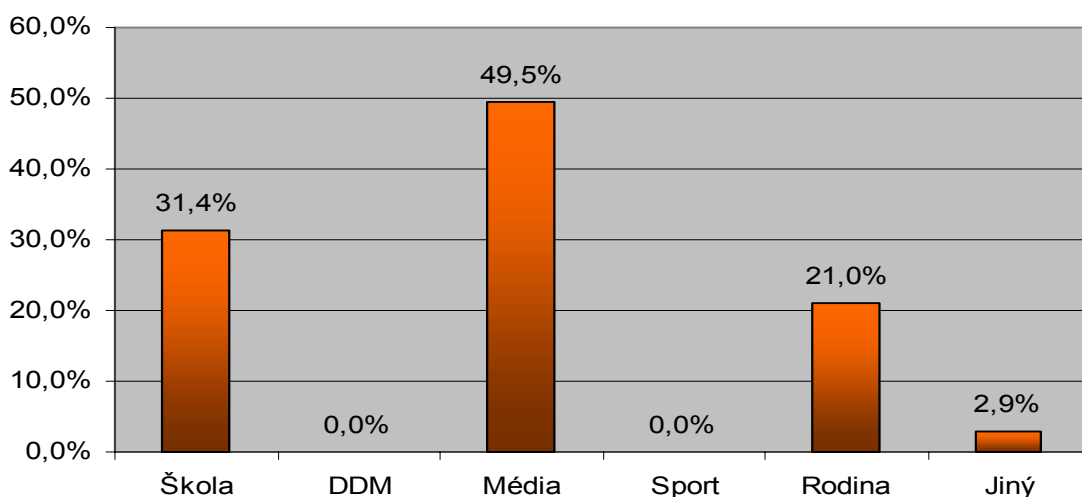
Organizátor mimoškolních činností a volnočasových aktivit dětí									
ŠKOLA		DDM		ZUŠ		Sportovní kluby a oddíly		Ostatní	
četnost									
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
24	22,9%	11	10,5%	15	14,3%	24	22,9%	12	11,4%

Hodnocení: Shodně jsou respondenti (22,9%) organizováni v rámci mimoškolních činností a volnočasových aktivit pořádaných školou a sportovními kluby a oddíly. Celkem 14,3% respondentů využívá volnočasových aktivit, které organizuje Základní umělecká škola ve Vodňanech.

Blok č. 4 Zdroje informací o problematice rasismu

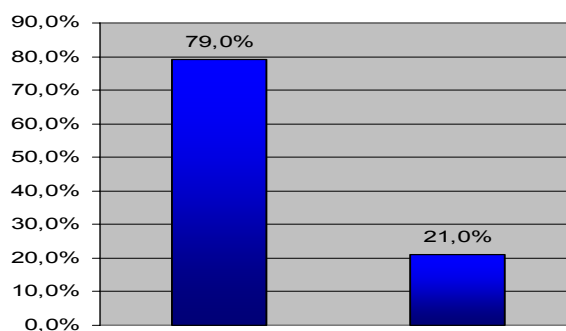
Zdroje informací o problematice rasismu											
ŠKOLA		DDM		Média		Sportovní kluby a oddíly		Rodina		Jiný zdroj	
četnost											
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
33	31,4%	0	0,0%	52	49,5%	0	0,0%	22	21%	3	2,9%

Hodnocení: V tomto bloku byly zjišťovány zdroje prvotních informací, které se týkají rasismu. Respondenti ve 49,5% případů označili, jako prvotní zdroj média. Média tedy hrají v této skupině respondentů významnou výchovně-vzdělávací roli. Celkem 31,4% respondentů bylo o problematice rasismu prvotně seznámeno školou. Rodina je zastoupena celkem ve 21,1% odpovědí respondentů.

Blok č. 5 Vztah rodičů k Romům

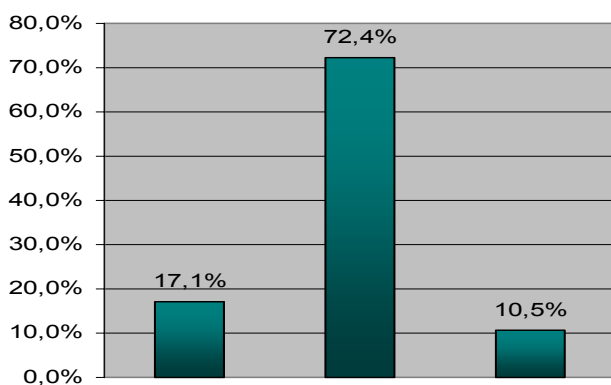
Vztah rodičů k Romům			
pozitivní		negativní	
četnost			
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
83	79%	21	21%

Hodnocení: Účelem tohoto bloku bylo zjistit možný zdroj rasismu, který může tvořit negativní názor rodičů. Z celkového počtu respondentů se v rodině nesetkalo s negativními projevy proti Romům celkem 79% respondentů. Rodiče 21% respondentů mají negativní vztah k Romům.

Blok č. 6 Znalost terminologie a pojmů

Znalost terminologie a pojmů					
nadprůměrná		průměrná		podprůměrná	
četnost					
absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)	absolutní	relativní (v %)
18	17,1%	76	72,4%	11	10,5%

Hodnocení: Znalost terminologie a pojmů v oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu je u této skupiny respondentů průměrná. Průměr tvořil střed hodnot (správná odpověď na 3-5 otázek) ze sedmi zařazených v dotazníku. Podprůměrné znalosti (0-2 správných odpovědí) má celkem 10,5% respondentů a nadprůměrné znalosti (6-7 správných odpovědí) mělo 17,1% respondentů.

2.8 Vyhodnocení stanovených předpokladů

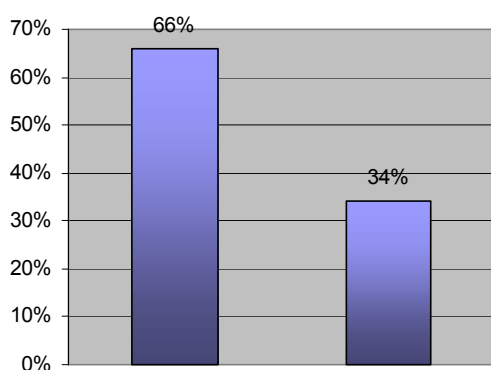
Vyhodnocení praktického průzkumu spočívá ve srovnání námi zjištěných skutečností po vyhodnocení otázek uvedených v dotazníku, jež byly zařazeny do jednotlivých bloků, které se váží k jednotlivým předpokladům. Po provedeném vyhodnocení jsem dospěl k závěrům, že:

Předpoklad č. 1

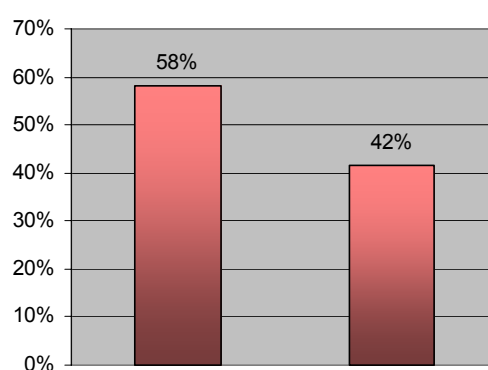
Volnočasové aktivity a mimoškolní činnost pozitivně ovlivňují názor dětí na projevy extremismu, rasismu a xenofobie.

Volnočasové aktivity a mimoškolní činnosti pozitivně ovlivňují názor dětí na projevy extremismu, rasismu a xenofobie						
Ročník	Pozitivní vztah					
	1A + 2A		1A + 2B		Počet celkem	
	četnost					
	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní
8	46	66%	24	34%	70	100%
9	45	58%	32	42%	77	100%

Žáci 8. ročníků

Žáci 9. ročníků

HODNOCENÍ: Oba sledované soubory respondentů shodně prokázaly, že volnočasové aktivity a mimoškolní činnosti pozitivně ovlivňují názory dětí na projevy extremismu, rasismu a xenofobie.

ZÁVĚR:

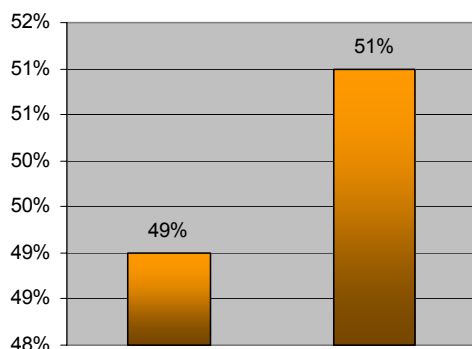
Předpoklad č. 1, že „Volnočasové aktivity a mimoškolní činnost pozitivně ovlivňují názor dětí na projevy extremismu, rasismu a xenofobie“ **SE POTVRDIL.**

Předpoklad č. 2

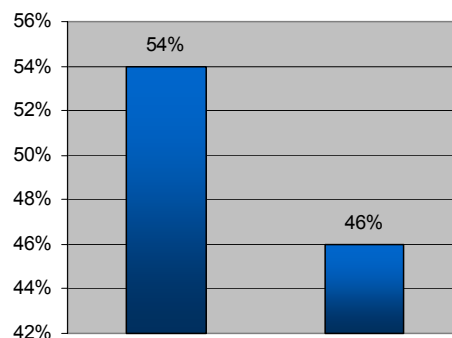
Děti, které nemají aktivní náplň volného času, více inklinují k projevům extremismu, rasismu a xenofobie.

Děti, které nemají aktivní náplň volného času více inklinují k projevům extremismu, rasismu a xenofobie						
Ročník	Pozitivní vztah					
	1A + 2A		1A + 2B		Počet celkem	
	četnost					
	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní
8	21	49%	22	51%	43	100%
9	15	54%	13	46%	28	100%

Žáci 8. ročníků

Žáci 9. ročníků

ZÁVĚR

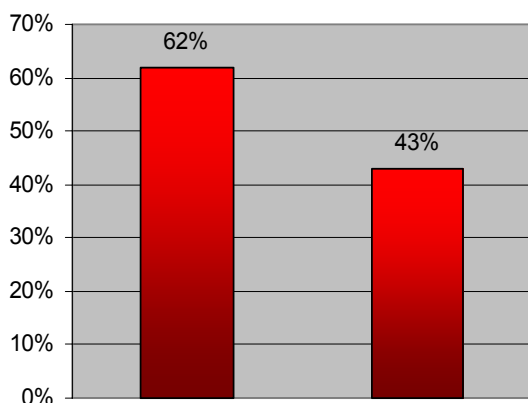
Předpoklad č.2, že „Děti, které nemají aktivní náplň volného času, více inklinují k projevům extremismu, rasismu a xenofobie“ **SE POTVRDIL.**

Předpoklad č. 3

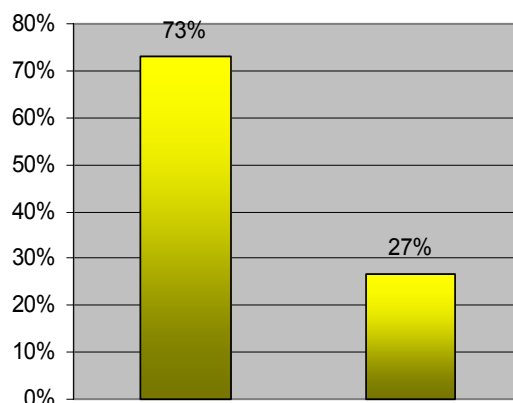
Žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie.

Žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie						
Ročník	Pozitivní vztah		Negativní vztah		Počet celkem	
	četnost					
	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní
8	70	62%	43	43%	113	100%
9	77	73%	28	27%	105	100%

Žáci 8. ročníků

Žáci 9. ročníků

HODNOCENÍ: Sledovaná oblast průzkumu potvrdila, že žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie, i když je rozdíl jen v několika málo procentech.

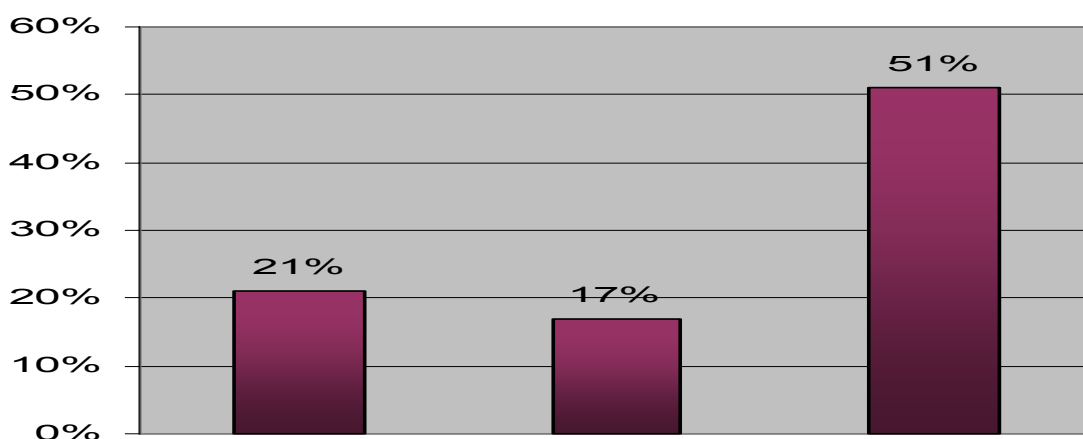
ZÁVĚR:

Předpoklad č. 3, že „Žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie“ SE POTVRDIL.

Předpoklad č. 4

Škola, rodina a média výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu k cizincům a minoritám.

Současná škola, rodina a média výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu k cizincům a minoritám						
Ročník	Škola		Rodina		Média	
	četnost					
	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní
8	13	11,5%	17	15%	59	52,2%
9	33	31,4%	22	21%	52	49,5%
Celkem	46	21%	39	17%	111	51%

HODNOCENÍ: Z celkového počtu 218 respondentů se o problematice rasismu dozvědělo v 51% případech z médií. Následuje škola s 21% a se 17% rodina.

ZÁVĚR:

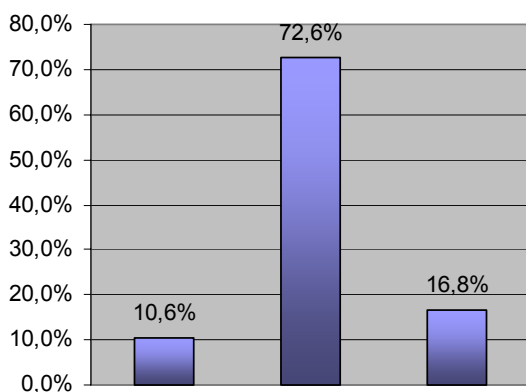
Předpoklad č. 4, že „Současná škola, rodina a média výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu k cizincům a minoritám“ SE POTVRDIL.

Předpoklad č. 5

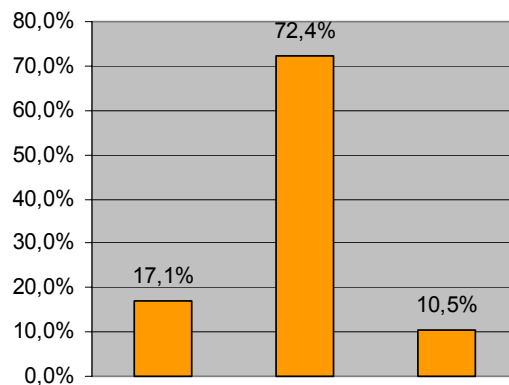
Znalost terminologie a pojmů z oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu je ve vyšších ročnících větší.

Znalost terminologie a pojmů z oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu je ve vyšších ročnících větší						
Ročník	Nadprůměrná		Průměrná		Podprůměrná	
	četnost					
	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní
8	12	10,6%	82	72,6%	19	16,8%
9	18	17,1%	76	72,4%	11	10,5%

Žáci 8. ročníků

Žáci 9. ročníků

HODNOCENÍ: Ve sledované oblasti žáci 9. ročníků potvrdili, že mají větší znalosti z oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu, i když se jedná o rozdíl v několika procentech.

ZÁVĚR

Předpoklad č. 5, že „Znalost terminologie a pojmů z oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu je ve vyšších ročnících větší“ **SE POTVRDIL.**

3. Analýza preventivních programů EU, ČR a na místní úrovni města Vodňany

3.1 Záměr analýzy

Záměrem této části je podrobná analýza zaměření preventivních programů a prezentace těch programů a aktivit, které mohou být v kontextu námi sledované problematiky s využitím v praxi.

3.2 Cíl analýzy

Cílem analýzy je tedy popsat a charakterizovat činnosti Evropské unie, některých evropských nevládních organizací, České republiky (na úrovni vládních, nevládních a neziskových organizací) a na místní úrovni města Vodňany, které působí preventivně proti sociálně patologickým jevům buď přímo svým zaměřením a náplní práce nebo, toto působení z jejich náplně nevyplývá, ale svojí činností dosahují stejného cíle. Uvedený přehled bude po obhájení práce nabídnut institucím, které zajišťují a realizují prevenci v dané lokalitě. Zabezpečíme tak rozšíření informací na toto téma a vytvoříme tak prostor pro spolupráci a vzájemnou koordinaci činností v rámci prevence sociálně patologických jevů.

3.3 Druhy prevence

Podle ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity, realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným se sociálně patologickými jevy, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.

Rozlišují se tři druhy prevence:

- **primární prevence,**
- **sekundární prevence,**
- **terciální prevence.**

Primární prevence

Do primární prevence jsou zapojeni rodiče, učitelé, výchovní poradci, speciální pedagogové, psychologové a popř. lékaři, ale i lidé, kteří se věnují dětem ve volném čase. Upřednostňují se formy ambulantní poradenské nebo psychoterapeutické péče v Pedagogicko psychologické poradně, Střediscích výchovné péče, aktivity občanských sdružení, programy Domovů pro děti a mládež, programy kulturních domů a sportovních klubů, nízkoprahová zařízení, tedy obecně programy na zvyšování informovanosti.

Sekundární prevence

Sekundární prevence se zaměřuje na prohloubení již vzniklých poruch chování nebo na zamezení již vzniklého problému a recidivy sociálně patologického chování. Do této oblasti vstupují jak instituce a sdružení stejné jako v případě primární prevence, tak zejména instituce ústavní péče, jež spadají pod resort MŠMT. Jsou to např. dětské domovy, diagnostické ústavy a speciální výchovná zařízení.

Terciální prevence

Terciální prevence se zabývá následnou péčí, která přichází po odpykání trestu nebo během něho, a je zaměřena na zabránění recidivy antisociálního chování. Terciální prevenci zabezpečuje činnost občanských sdružení (např. projekt Lata), Střediska výchovné péče a další resocializační programy institucí pro výkon trestu jako jsou věznice, diagnostické ústavy pro děti a mládež, dětské výchovné ústavy, výchovné ústavy pro mládež apod.

3.4 Evropa a boj proti extremismu, rasismu a xenofobii

Rasismus má zřetelně evropskou dynamiku. Koloniální dějiny Evropy poukazují na roli tohoto kontinentu v rozvoji historických i současných forem rasismu. Přes dlouhodobou existenci tohoto problému začala Evropa brát rasismus vážně až teprve nedávno. Článek 13 Amsterodamské smlouvy dal v roce 1997 Evropské unii právní základnu, na níž může vyvíjet vhodná opatření pro boj s diskriminací z důvodu pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání, světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Na základě těchto pravomocí přijala Evropská unie v červnu 2000 Směrnici o rasové rovnosti, a později ve stejném roce Směrnici o rovnosti v zaměstnání.

Rasová směrnice měla být přijata všemi státy do července 2003, některé státy ji však neschválily ani do počátku roku 2006. Tato Směrnice má přímý účinek, což znamená, že se jí jednotlivci mohou na národní úrovni domáhat i v případě, že nebyla přijata. Evropská unie se rovněž angažuje v řadě dalších aktivit. V roce 1997 bylo založeno Evropské monitorovací centrum rasismu a xenofobie (EUMC), které se problémem rasismu v Evropě zabývá. Do roku 2007 se bude nadále rozšiřovat a následně se stane základem Agentury pro základní práva (FAC).

ENAR (European Network Against Racism), Brusel

ENAR je síť evropských nevládních organizací, zaměřených na potírání rasismu, xenofobie, antisemitismu a islámofobie ve všech členských státech Evropské unie. Její členskou základnu tvoří přibližně 600 organizací.

Poslání a struktura ENARU

ENAR podporuje antirasistické ideje a ideje rovného přístupu k národnostním menšinám a cizím státním příslušníkům žijícím na území Evropské unie. ENAR zastřešuje evropské nevládní organizace v členských státech Evropské unie proti rasismu např. organizace sdružující národnostní menšiny, imigranty, informační centra, zastupitelské skupiny, odborové svazy, příslušníky různých náboženských vyznání a mnoho dalších. V každé zemi Evropské unie členské organizace ENARu utvářejí tzv. národní koordinační centrálu. Demokraticky zvolení zástupci jednotlivých centrál se pravidelně účastní celoevropského zasedání ENARu, kde se rozhoduje o společných

postupech a statutárních záležitostech. Alespoň jeden zástupce každé národní centrály obvykle patří k etnické menšině. ENAR bojuje proti rasismu, xenofobii, antisemitismu a islamofobii s cílem propagovat rovnost přístupu mezi občany třetích států a propojit místní, regionální a národní iniciativy s iniciativami celoevropskými.

Zabezpečuje vzájemnou výměnu informací, plní lobbystické funkce ve vztahu k politické sféře, neuzavírá se kontaktu se státní správou, pořádá semináře, vydává výroční zprávy a tzv. stínové zprávy - shadow reports, věnované negativním jevům v jednotlivých zemích.

ENAR reagovala celkem rychle na rozšíření Evropské unie. V únoru 2005 uspořádala v Budapešti konferenci s názvem „*Rozšíření Evropské unie a národnostní menšiny*“. Byla věnována situaci a problémům v nových unijních státech. V těchto souvislostech identifikovala nejčastější oběti rasismu. Na prvním místě byli mezi nimi uvedeni Romové žijící v České republice, Maďarsku, Litvě, Lotyšsku, Polsku, Slovensku a Slovinsku, následovali rusky mluvící občané v Lotyšsku a Estonsku, etnické minority ve Slovinsku a jako další oběti tohoto násilí byli zmiňováni Židé, muslimové, Arabové a další, tzv. viditelné minority, tj. Afričané, Asiaté, a konečně cizinci obecně. Zabývala se zažitým antiromstvím, s odkazem na výzkumy veřejného mínění, v případě České republiky a Slovenska se jednalo o výzkumy staršího data (z let 1998, 1999), a dále antiruským sentimentem a jeho historickými konotacemi v pobaltských státech. Mezi další oblasti, které byly zmíněny patřily projevy rasismu vůči Romům v oblastech vzdělávání, zdravotní péče a bydlení. V tomto kontextu byla ČR zmíněna několikrát. Jednak případem v Ostravě, kde byly romské děti zařazeny do zvláštní školy, dále v souvislosti s tzv. nucenou sterilizací romských žen a vystěhováváním Romů z městských center. Diskutovaným tématem byla rovněž legislativní oblast – především přijetí tzv. antidiskriminačního zákona. Podle organizace ENAR se po rozšíření Evropské unie stali Romové nejpočetnější unijní menšinou a bude jim věnována adekvátní pozornost v práci této organizace. ENAR zintenzivnil spolupráci s romskými organizacemi jakými jsou Evropská informační kancelář Romů - ERIO (European Roma Information Office) v Bruselu, Evropské středisko romských práv – ERRC (European Roma Rights Centre) a Romské tiskové středisko (Roma Press Centre) v Budapešti.

ENAR v České republice

V České republice tvoří jádro ENARu organizace sdružující národnostní menšiny, zejména pak organizace romské a cizinecké, které vyvíjejí hlavně aktivity informační a vzdělávací. Doposud jedinou nenárodnostní organizací je Liga lidských práv, která se zabývá advokační činností, konkrétně pak právní pomocí. Od března 2006 je Liga lidských práv národním koordinátorem ENARu pro Českou republiku.

Liga proti nactiutrhání – ADL (Anti-Defamation League), New York

ADL je prestižní židovská organizace založená v roce 1913 v USA. Sleduje antisemitismus, popírání holocaustu a tzv hate crimes (zločiny z nenávisti) po celém světě. Na jejích webových stránkách je prezentována celá řada informací a lze tam nalézt celkem detailní popis americké extremistické scény, včetně jejích aktivit. Pravidelně zveřejňuje na svých webových stránkách přehled nejzávažnějších antisemitských útoků a případů ve světě. Českou republiku zmiňuje pouze v tomto konkrétním kontextu.

Evropské centrum romských práv – ERRC (European Roma Rights Centre)

Tato organizace se zaměřuje na potírání protiromského rasismu a porušování lidských práv Romů. Vydává tzv. country reports, zprávy k jednotlivým zemím. Českou republiku kritizuje především za segregaci Romů ve školách a za nucenou sterilizaci romských žen, téma, kterého se ujala.

3.5 Prevence a potírání extremismu, rasismu a xenofobie v ČR

Od r. 1998 docházelo k systematickému zabezpečování problematiky extremismu. Postupně se vytvářela strategie boje s projevy extremismu, rasismu a xenofobie. V rámci bezpečnostních složek, byla a jsou přijímána opatření jak preventivního, tak represivního charakteru, opatření zabezpečující soustavný monitoring české a zahraniční extremistické scény a kriminálních projevů tohoto fenoménu. Řada z těchto opatření má trvalý charakter.

V současné době je v České republice problematika extremismu zabezpečena v oblasti preventivní i represivní, a to na úrovních vládní, jednotlivých resortů, státních zastupitelství a dalších orgánů státní správy. Slouží k tomu soubor opatření trvalého charakteru, uplatňovaných v rámci působnosti těchto subjektů. Jedná se o:

- usnesení vlády ČR,
- interní akty řízení, vč. metodických pokynů.

V rámci opatření obsažených ve výše uvedených dokumentech:

- je na úseku extremismu koordinována spolupráce Ministerstva vnitra se zpravodajskými službami, Policejním prezidiem ČR, ministerstvy zahraničních věcí, spravedlnosti, obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí, Nejvyšším státním zastupitelstvím, Úřadem vlády ČR,
- je vytvořen funkční monitorovací systém, na němž se podílejí zpravodajské služby a Policie ČR,
- problematika boje s extremismem je všestranně a systémově zabezpečena organizačně i personálně.

Ve své činnosti pokračují Meziresortní komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií jako poradní orgán ministra vnitra (byla zřízena usnesením vlády č. 903 ze dne 12. září 2001) a Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska, která spadá do gesce České republiky, konkrétně Ministerstva vnitra ČR. Od r. 2004 oba tyto orgány stanovují roční priority, kterým budou věnovat zvýšenou pozornost a vyhodnocovat je. V r. 2005 mezi ně kromě jiných patřil antisemitismus, rasistické a extremistické útoky ohrožující azylanty, migranty a zahraniční pracovníky, zneužívání internetu a moderních telekomunikačních technologií extremistickými skupinami atd.

Meziresortní komise tvoří od března 2005 rovněž expertní zázemí styčnému úředníkovi ČR pro kontakt s Evropským monitorovacím střediskem rasismu a xenofobie – EUMC (European Monitoring Centre of Racism and Xenophobia).

Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska působí i po vstupu zemí V4 do EU jako expertní skupina na nadnárodní úrovni. Zabezpečuje vzájemnou informovanost, vyhodnocování bezpečnostních rizik spojených se extremismem ve středoevropském geopolitickém prostoru a spolupráci expertů na úrovni policejních složek a ministerstev vnitra.

Informovanost veřejnosti o problematice extremismu

Nejdůležitější součástí prevence extremismu a jeho manifestace ve společnosti je informovanost veřejnosti. MV ČR každoročně poskytuje veřejnosti od r. 1998 základní orientaci v problematice extremismu na území ČR veřejně dostupný dokument představující souhrnný pohled orgánů státní správy:

- O vývoji a charakteru projevů v oblasti extremismu na území ČR.
- V současné době je ve schvalovacím řízení *Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2006*, která bude po projednání vládou zveřejněna na webových stránkách Ministerstva vnitra.

Mezi ostatní dostupné dokumenty patří:

- Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby.
- Výroční zpráva státních zastupitelství.
- Výroční Zpráva o stavu lidských práv na území ČR.
- Výroční Zpráva o situaci národnostních menšin na území ČR.

Role neziskového sektoru v boji proti rasismu

V boji proti rasismu jsou nestátní neziskové organizace (NNO) nepostradatelným společníkem. V České republice takových organizací existuje mnoho, ale jen malé procento se zabývá otázkou lidských práv a bojem proti rasismu. Nestátní neziskové organizace naplňují tyto tři role :

První a nejdůležitější rolí je role kontrolní tzv. watchdog. **Druhou** rolí je činnost informační a osvětová. **Třetí** role spočívá v praktické pomoci zaměřené na menšiny, které jsou rasismem nejvíce postiženy. Jedná se o nejružnější vzdělávací, asistenční nebo rekvalifikační kurzy, bezplatnou právní pomoc apod.

Základní předpisy v boji proti rasismu v České republice

Mezinárodní úmluvy

- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace.
- Mezinárodní pakt OSN o občanských a politických právech.
- Mezinárodní pakt OSN o potlačování a trestání zločinu apartheidu.
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.
- Evropská úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Zákony

- **Zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky.
- **Zákon č. 2/1993 Sb.**, Listina základních práv a svobod.
- **Zákon č. 200/1990 Sb.**, o přestupcích ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 84/1990 Sb.**, o právu petičním ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 83/1990 Sb.**, o sdružování občanů ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 283/1991 Sb.**, o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 424/1991 Sb.**, o sdružování v politických stranách a v politických hnutích ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 198/1993 Sb.**, o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu.
- **Zákon č. 153/1994 Sb.**, o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 3/2002 Sb.**, o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností.

- **Zákon č. 140/1961 Sb.**, trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
Jedná se především o trestné činy dle:
 - § 196 trestního zákona (násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci),
 - § 198 trestního zákona (hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení),
 - § 198a trestního zákona (podněcování k národnostní a rasové nenávisti),
 - § 202 trestního zákona (výtržnictví),
 - § 219, odst. 2 trestního zákona (vražda),
 - §§ 221, 222 trestního zákona (úmyslné ublížení na zdraví),
 - §§ 260 až 261 a trestního zákona (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka).

Usnesení vlády ČR

- **Usnesení vlády ČR č. 192 ze dne 19. března 1998**, ke Zprávě o postupu státních orgánů při postihu trestných činů motivovaných rasismem a xenofobií nebo páchaných příznivci extremistických skupin v letech 1996/1997.
- **Usnesení vlády ČR č. 1154 ze dne 1. listopadu 1999** k materiálu Informace o opatřeních proti hnutím směřujícím k potlačení práv a svobod občanů.
- **Usnesení vlády ČR č. 720 ze dne 14. července 1999**, ke Zprávě o postupu státních orgánů při postihu trestné činnosti motivované rasismem a xenofobií nebo páchané příznivci extremistických skupin a o aktivitách extremistických uskupení na území České republiky v roce 1998.
- **Usnesení vlády ČR č. 384 ze dne 19. dubna 2000** k materiálu Souhrnná informace k subjektům oficiálně registrovaným u Ministerstva vnitra, jejichž činnost je v rozporu se zákony podle nichž byly registrovány.
- **Usnesení vlády ČR č. 684 ze dne 12. července 2000**, ke Zprávě o problematice extremismu na území České republiky v roce 1999.
- **Usnesení vlády ČR č. 498 ze dne 21. května 2001**, k materiálu Stručná informace k prosazování zákonných možností postupu Ministerstva vnitra a Policie České republiky vůči projevům rasismu a xenofobie .

- **Usnesení vlády ČR č. 903 ze dne 12. září 2001**, ke Zprávě o problematice extremismu na území ČR v roce 2000.
- **Usnesení vlády ČR č. 169 ze dne 20. února 2002**, ke Koncepti sociální práce v oblasti předcházení a potírání extremismu.
- **Usnesení vlády ČR č. 238 ze dne 6. března 2002**, Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií.
- **Usnesení vlády ČR č. 268 ze dne 18. března 2002**, ke Koncepti vzdělávacích aktivit v oblasti boje proti extremismu.
- **Usnesení vlády ČR č. 715 ze dne 10. července 2002**, ke Zprávě o problematice extremismu na území ČR v roce 2001.
- **Usnesení vlády ČR č. 994 ze dne 14. října 2002**, k materiálu Pravidla pro zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s orgány Policie ČR při potírání extremistických hromadných akcí.
- **Usnesení vlády ČR č. 85 ze dne 22. ledna 2003**, k Národní Strategii pro práci policie ve vztahu k etnickým národnostním menšinám v České republice.
- **Usnesení vlády ČR č. 669 ze dne 9. července 2003**, ke Zprávě o problematice extremismu na území ČR v roce 2002.
- **Usnesení vlády ČR č. 662 ze dne 30. června 2004**, ke Zprávě o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2003 (Samostatná příloha č. 1 ke Zprávě: Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2003).
- **Usnesení vlády ČR č. 800 ze dne 25. srpna 2004**, ke Zprávě o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým menšinám.
- **Usnesení vlády ČR č. 968 ze dne 6. října 2004**, k návrhu na podpis Úmluvy o počítačové kriminalitě Rady Evropy (s výhradou její ratifikace).
- **Usnesení vlády ČR č. 827 ze dne 29. června 2005**, ke Zprávě o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2003 (26).

3.6 Prevence a preventivní programy MV ČR a Policie ČR

Program Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality do roku 2007 vyplývá z postavení ministerstva jako ústředního orgánu státní správy zodpovědného za veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost. Tato kompetence je ministerstvu svěřena § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky ve znění pozdějších předpisů. Policie ČR má oblast prevence kriminality vymezenou v zákoně č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů. Tvorba resortního programu prevence kriminality je ministerstvu uložena usnesením vlády ze dne 11. prosince 2000 č. 1265 ke Zprávě o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality za léta 1997 - 2000 a Strategii prevence kriminality na léta 2001 – 2003.

Preventivní programy Policie ČR

V roce 2005 byl vypracován a ministerstvem vnitra schválen, resortní Program Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality do roku 2007. Tento strategický materiál stanovuje pravidla pro způsoby preventivního působení v resortu a realizaci systému prevence kriminality.

Mezi strategické cíle patří:

- Integrovat preventivní práci do maximálního počtu činností útvarů MV a Policie ČR, posilovat systémová řešení a odstraňovat řešení separátní.
- Standardizovat práci Policie ČR jako službu veřejnosti, a to zejména u složek, které přicházejí do bezprostředního kontaktu s občany.

Prioritami resortního programu jsou

- Prevence kriminality na místní úrovni a integrace Policie ČR do preventivních systémů.
- Prevence kriminality dětí a mládeže.
- Preventivně informační činnost Policie ČR.
- Zkvalitňování systému prevence v resortu (informační systém, systém vzdělávání, sociologická šetření v oblasti prevence, financování preventivních aktivit).

Na podporu uvedených priorit a cílů vyčleňuje Ministerstvo vnitra každoročně částku 3,9 mil. Kč. Jedním z explicitně zmíněných okruhů možné finanční podpory je „prevence kriminality s rasistickým a extremistickým podtextem a prevence xenofobie“.

Hlavní prioritou policejní práce je orientace Policie ČR na uspokojování bezpečnostních potřeb občanů. V této souvislosti se hovoří o specifické službě veřejnosti. Tento přístup má v praktické rovině řadu různých podob, jejichž společným znakem je bezprostřední komunikace a kooperace s orgány veřejné správy, nevládními a podnikatelskými subjekty a s občany. Cílem je přijímání takových opatření, která zamezují páčání trestné činnosti v co nejranějších stádiích. Policie má v této kooperaci řadu úkolů, k nimž patří nejen navrhování adekvátních opatření, ale i podíl na jejich realizaci. V současnosti je v resortu preventivní práce vnímána zejména jako úkol pro specialisty.

Preventivní programy na místní úrovni

Ministerstvo vnitra nese gesci za činnost mezirezortního poradního orgánu – **Republikový výbor pro prevenci kriminality**, mezi jehož hlavní činnosti patří realizace programu na pomoc městům zasaženým vysokou mírou trestné činnosti a dalšími sociálně patologickými jevy. Zásadním koncepčním materiálem preventivní politiky státu pro oblast kriminality je „*Strategie prevence kriminality na léta 2004–2007*“. Konkrétní systém pomoci je zajištěn „Programem prevence kriminality na místní úrovni-Partnerství. Jedná se o jednu z nerepresivních metod, jejímž prostřednictvím je možné již od roku 1996 systémovým způsobem přistupovat k zlepšování vztahů, k překonávání předsudků, xenofobie, zvyšování tolerance a trpělivosti na straně majority a k emancipaci, vzdělání a nalezení svého místa ve společnosti pro romskou minoritu. Smyslem je odstranit nebo zmírnit sociální vyloučení romských komunit, jehož následkem je i zvýšené nebezpečí rasových a extremistických nálad. Projekty se zaměřují především na děti a mládež, jejichž hodnotový a návykový systém je pozitivním změnám nejpřístupnější. Prioritou programu Partnerství je národnostní menšina Romů.

Prevence kriminality dětí a mládeže

Děti (3-18 let) jsou hlavní cílovou skupinou preventivního působení. Ve školách, školách a školských zařízeních působí řada policistů z obvodních oddělení nebo specializovaných útvarů. Tyto preventivní aktivity se realizují formou přednáškové a besední činnosti a soutěží směřujících zejména do oblasti primární prevence jako doplněk Minimálních preventivních programů škol a školských zařízení. Řada policistů se věnuje práci s dětmi formou volnočasových aktivit mimo svou pracovní dobu. Významnou složkou v prevenci kriminality zaměřené na děti je Úřad služby kriminální policie a vyšetřování reprezentovaný specialisty zabývajícími se problematikou mládeže. Ti spolupracují se školami a školskými zařízeními na celém území ČR, jakož i s orgány sociálně-právní ochrany dětí. Podíleli se na reedici publikace „Dítě jako svědek“, která byla vydána ve spolupráci s nestátní neziskovou organizací Linka bezpečí v rámci projektu EU. Tato publikace je distribuována postupně na všechny školy v ČR. Dané problematice se věnuje i přednášková činnost těchto policistů. Preventivní aktivity zaměřené na uvedenou cílovou skupinu jsou také součástí činnosti Muzea Policie ČR. Jedná se o práci s dětmi ve stálé veřejné expozici a realizaci přednášek a besed pro všechny věkové kategorie dětí se zaměřením na zásady bezpečného chování, kriminalitu dětí a na dětech páchanou a problematiku trestně právní odpovědnosti. Na celorepublikové úrovni projekt Ajaxův zápisník, který je zacílený na děti ve věku 6-8 let a řadu lokálních projektů směřujících k různým cílovým skupinám dětí. Rozpracován je obdobný projekt určený pro rizikové skupiny dětí středního (9-12 let) a staršího (13-15 let) školního věku. Preventivní aktivity směřující k uvedené cílové skupině jsou realizovány především formou přednášek o problematice cizinců, které probíhají ve školách a školských zařízeních anebo v azylových zařízeních.

Řada preventivních programů a tematických besed vedených policisty je na velmi dobré úrovni (28: 26-30).

3.7 Prevence a preventivní opatření na místní úrovni města Vodňany

Charakteristika města Vodňany

Někdejšímu královskému městu Vodňany dala jméno voda obklopující je ze všech stran a pro své kouzlo jsou ve středověkých latinských textech uváděny jako *Aquilea Bohemorum* - České Benátky. Vodňany se nacházejí přibližně uprostřed čtyřúhelníku, jehož vrcholy tvoří města Písek, Strakonice, Prachatice a České Budějovice. Krajinný ráz tvoří především rybníky a vodní toky. V bezprostřední blízkosti zastavěné části města protéká řeka Blanice. Město již od 2. pol. 15. stol. zakládalo rybníky, které jsou dodnes charakteristickým znakem krajiny. Město stále přitahovalo rybářské odborníky, a proto byl v roce 1953 zahájen provoz Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického. Jeho soustava parcelových pokusných rybníčků patří k největším v Evropě. V současné době má město Vodňany spolu s místními částmi více jak 6.500 obyvatel. Od roku 2003 je město Vodňany obcí s rozšířenou působností a vykonává správu v přenesené působnosti pro širší územní obvod.

3.7.1 Program prevence kriminality Města Vodňany

Program prevence Města Vodňany je součástí její sociální politiky a základním dokumentem upravujícím činnost a součinnost jednotlivých subjektů, které se na programu dlouhodobě podílejí. Jedním z cílů úspěšné realizace projektu je působit preventivně na cílené skupiny občanů. Ve městě se nacházejí tyto školy: Střední rybářská škola Vodňany a VOŠ, Gymnázium Vodňany, Střední odborné učiliště a učiliště Vodňany, Střední škola veřejnoprávní Vodňany, tři základní školy a tři školy mateřské. Celkový počet studentů a dětí ve vodňanských školách se pohybuje kolem 2000. Ve Vodňanech a místních částech bydlí více jak 1000 dětí ve věku do 15ti let a necelých 300 mladistvých od 15ti do 18ti let. Preventivní činnost podle tohoto programu je zaměřena především na skupinu, kde je největší šance na úspěch, tedy na skupinu nezletilých a mladistvých. U této skupiny lze často sledovat nesprávně nastavený žebříček hodnot, vzniklý v důsledku negativního působení okolí (rodiny, přátel, sdělovacích prostředků, nebo v důsledku nevhodného naplňování volného času

apod.). Z tohoto důvodu Město Vodňany zaměřuje pozornost na prostředí, ve kterém se tato skupina pohybuje.

Pracovní skupina programu Prevence kriminality

Pracovní skupinu Programu prevence kriminality tvoří:

- **vedoucí skupiny**, kterým je starosta města,
- **manažer prevence kriminality**, kterým je pověřený pracovník odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Vodňany jmenovaný Radou města na návrh vedoucího skupiny,
- **člen skupiny** – členem skupiny je vedoucí Obvodního oddělení Policie ČR Vodňany a vrchní strážník Městské policie Vodňany.

Pracovní skupina má přesně vymezené kompetence a úkoly, které v rámci skupiny plní. Považuji za důležité zmínit nejdůležitější úkoly, které plní manažer prevence kriminality.

Manažer prevence kriminality a jeho úkoly

Manažer prevence kriminality plní tyto úkoly:

- je kontaktní osobou pro orgány, složky a osoby, které se na tomto programu podílejí a pro Ministerstvo vnitra ČR,
- vede činnost v rámci tohoto programu na úseku odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Vodňany,
- ve spolupráci s ostatními zúčastněnými osobami zpracovává dílčí projekty programu, jejichž realizátorem je Město Vodňany,
- ve spolupráci s Policií ČR a soukromými subjekty zajišťuje preventivní osvětovou činnost ve školách na území města Vodňany,
- sleduje nabídky dotačních možností v rámci programu, ve spolupráci s ostatními

členy skupiny sestavuje žádosti o dotace a organizuje čerpání prostředků poskytnutých městu Vodňany pro naplnění cílů tohoto programu,

- shromažďuje informace od jednotlivých orgánů, složek a osob, které se na realizaci programu podílejí,
- zpracovává podklady pro jednání skupiny a ve věci činnosti skupiny a výsledků programu komunikuje se sdělovacími prostředky.

Spolupracující orgány a složky

Školy ve Vodňanech a domovy mládeže (ZŠ Alešova, ZŠ Bavorovská, ZŠ nám. 5. května, Střední odborné učiliště a učiliště Vodňany, Střední škola veřejnoprávní Vodňany, Gymnázium Vodňany, Střední rybářská škola a VOŠ vodního hospodářství a ekologie Vodňany, Domov mládeže při SOUZ a U, Domov mládeže při Střední rybářské škole a VOŠ) které:

- monitorují rizikové skupiny dětí a mládeže a zjištěné informace na vyžádání poskytují ostatním spolupracujícím subjektům (pokud to neodporuje právním normám),
- své činnosti a výsledcích v rámci programu informují podle potřeby manažera prevence a ostatní spolupracující subjekty,
- navrhnou pracovní skupině možnosti využití prostředků z Programu prevence kriminality.

Jihočeský kraj (Dům dětí a mládeže, Krajský úřad)

- Jihočeský kraj řídí a provozuje Dům dětí a mládeže,
- pracovníci Domova dětí a mládeže monitorují rizikové skupiny dětí a mládeže a zjištěné informace na vyžádání poskytují ostatním spolupracujícím subjektům (pokud to neodporuje právním normám),
- o své činnosti a výsledcích v rámci programu informují podle potřeby manažera

prevence a ostatní spolupracující subjekty,

- navrhují pracovní skupině možnosti využití prostředků z Programu prevence kriminality.

Úřad práce Strakonice (pobočka Vodňany)

- informuje odbor sociální péče MěÚ Vodňany o nabízených programech na pomoc mládeži a dalším osobám znevýhodněných na trhu práce.

Financování

Program prevence kriminality ve Vodňanech je financován ze tří základních zdrojů:

1. **Z prostředků Města Vodňany** – Město Vodňany financuje všechny výdaje, které není možné odkrýt z jiných zdrojů.
2. **Z dotací ze státního rozpočtu** – jsou používány účelově na jednotlivé projekty, na které byla přiznána dotace.
3. **Z příspěvků jiných právnických nebo fyzických osob** - jsou využívány v souladu s uzavřenou smlouvou poskytovatele a v rámci programu prevence kriminality.

Dílčí projekty

Dílčí projekty připravuje manažer prevence ve spolupráci s ostatními zúčastněnými osobami nebo organizacemi, realizátorem je Město Vodňany. Jedná se o konkrétní projekty prevence především v oblasti:

- sociální prevence (krizová a poradenská zařízení, obecně prospěšné práce, prevence závislostí, sportovní aktivity, výchovná zařízení, vzdělávací aktivity, zájmové aktivity atd.)
- situační prevence (osvětlení, technická zařízení, kamerový systém, vybavení Městské policie a Obvodního oddělení Policie ČR Vodňany atd.)

- informace pro občany (audio, video, ochrana před trestnými činy, servis služeb, přednášky, tiskoviny atd.)

Dílčí projekty jsou připravovány podle finančních možností programu v rámci schváleného rozpočtu a získaných prostředků z jiných zdrojů. Rada Města Vodňany reaguje na požadavky orgánů a organizací a na základě doporučení pracovní skupiny Programu prevence kriminality schvaluje finanční příspěvky na projekty prevence kriminality. V roce 2006 schválila Rada města mnoho finančních příspěvků, které nelze v této práci všechny vyjmenovat. Zmíním jen některé např. finanční příspěvky pro:

- turistický oddíl Modrá šipka Vodňany částku ve výši 10.800,-Kč. na cyklus akcí pro děti pod názvem „*Vodňanské hrátky pro malé i velké*“,
- ZŠ Alešova Vodňany částku ve výši 14.000,-Kč. na kurzy *osobností a sociální výchovy*,
- ZŠ Bavorovská Vodňany částku ve výši 10.000,-Kč. na projekt *rozvoje sportovních, enviromentálních, etických a sociálních zručností pomocí prožitých aktivit kolektivů a jednotlivců*,
- Gymnázium Vodňany částku ve výši 3000,-Kč. na projekt „*Pohodová třída*“.
- Dům dětí a mládeže Vodňany ve výši 60 000,- Kč na činnost DDM.

Největším projektem pro rok 2007 je dílčí projekt Programu prevence kriminality města Vodňany, a to vybudování SKATEPARKU – vybavení plochy pro in-line sporty ve sportovním areálu Blanice Vodňany. Cílem realizace projektu je přispět k hodnotnému naplnění volnočasových aktivit dětí a mládeže ve Vodňanech a působit tak preventivně proti vzniku sociálně patologických jevů u cílové skupiny. Základním kritériem pro realizaci projektu je přiznaná dotace ze státního rozpočtu v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni „Partnerství“ Ministerstva vnitra ČR. Celkem bude ze státního rozpočtu poskytnuta dotace ve výši 710 000,-Kč. Město Vodňany se bude na financování projektu podílet částkou ve výši 82 000,-Kč.

3.7.2 Dům dětí a mládeže

Dne 1.října 2005 byl slavnostně otevřen objekt v Kodádkově ulici ve Vodňanech jako třetí odloučené pracoviště DDM Strakonice. Zřizovatelem DDM Strakonice – odloučení pracoviště Vodňany je Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích. DDM Vodňany nabízí 22 kroužků v pravidelné činnosti, do kterých ve školním roce 2006/2007 dochází 130 dětí. V DDM Vodňany pracují 2 stálí pedagogičtí pracovníci a 6 externích pracovníků. Klubovny jsou barevné s vybavením pro děti a mládeže. V objektu se nachází menší tělocvična, stoly na stolní tenis, keramická pec atd. Součástí objektu je i zahrada, která je v letním období využívána především na příměstské tábory. V budově DDM Vodňany sídlí pedagogicko psychologická poradna.

Školní vzdělávací program – charakteristika

DDM Vodňany pracuje dle školního vzdělávacího programu, který si klade za cíl rovný přístup každého v kroužku, zohledňuje vzdělávací potřeby jednotlivce, úctu a respektuje rozvoj osobnosti. Obsahem vzdělání jsou výchovné, vzdělávací, zájmové a tématické rekreační akce. Zájmové vzdělávání má tyto formy:

- příležitostnou výchovnou, vzdělávací, zájmovou a tématickou rekreační činnost nespojenou s pobytem mimo místo zařízení,
- pravidelnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost,
- táborovou činnost a další činnosti spojené s pobytem mimo místo zařízení,
- osvětovou činnost včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě i další osoby a vedení k prevenci sociálně patologických jevů,
- individuální práci, zejména vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů.

DDM Vodňany spolupracuje při své činnosti s ostatními subjekty ve Vodňanech, a to s Městským kulturním střediskem, základními školami, středním odborným učilištěm, Městem Vodňany, Policií ČR a dalšími subjekty.

3.7.3 Prevence a preventivní opatření základních škol

Základní škola Vodňany, Bavorovská 1046

Základní kámen ke stavbě byl položen v roce 1975 a v srpnu roku 1977 byla škola předána do užívání. Základní škola Vodňany, Bavorovská 1046 je zřízena jako příspěvková organizace s právní subjektivitou od 1.1.1996. Zřizovatelem základní školy Město Vodňany.

Součásti školy jsou:

- Základní škola s odloučeným pracovištěm, kapacita 430 žáků
- Školní družina a klub, kapacita 150 žáků
- Školní klub, kapacita 100 žáků
- Školní jídelna, kapacita 1000 jídel

Zázemí školy

Škola má hlavní sídlo v areálu na Bavorovské ul. 1046, kde využívá pavilony A, B, C, pavilon stravování a tělocvičnu. Další pavilon – odloučené pracoviště má ve Výstavní ulici (třídy 1.A, 3.A, 4.A, 5.A). Zde se žáci stravují v jídelně mateřské školy, která sídlí v protějším pavilonu. Na hodiny tělesné výchovy využívají víceúčelovou halu, která spadá pod Městské hospodářství Vodňany.

Od začátku školního roku 1994/1995 existují v budově školy dva samostatné celky. Jedním je základní škola a druhým gymnázium. Ve školním roce 2006/2007 navštěvuje základní školu 387 žáků v 18 třídách. Ve škole pracuje 26 pedagogických a 15 provozních zaměstnanců.

Oba areály školy jsou v klidné části města. Ve Výstavní ulici bylo vybudováno nové hřiště a oddychová zóna. V době přestávek mohou děti využívat vnější oddychové zóny vybavené stoly na stolní tenis a streetballovými koši. Škola vyučuje podle vyučovacího programu „Základní škola“. Dne 9.10.2006 proběhlo slavnostní otevření nově vybaveného sportovního areálu školy s tartanovou dráhou a víceúčelovými hřišti s umělým povrchem. Učitelé a děti spolupracují s partnerskou školou v Německu a Polsku.

Škola je vybavena moderními počítači, které mohou žáci využívat i mimo vyučování. Velká pozornost je věnována žákům s poruchami učení. Pod vedením

výchovné poradkyně, ve spolupráci s psychologicko-pedagogickou poradnou a rodiči jsou těmto žákům vypracovány individuální učební plány a na žádost zákonných zástupců mohou tito žáci být klasifikováni slovně. Třídní kolektivy se pod vedením odborníků pravidelně účastní programů prevence sociálně patologických jevů, a to zejména ve spolupráci s Policií ČR.

Pro nadané žáky pořádá škola různé soutěže a olympiády. Vítězové pak úspěšně reprezentují školu a město Vodňany v okresních, krajských či celostátních kolech. Nedílnou součástí výuky jsou přírodovědné a vlastivědné exkurze, návštěvy divadelních představení a koncertů. Pro žáky se pravidelně konají kurzy: plavecký, turistický, lyžařský, cyklistický a vodácký.

Velkou pozornost také škola věnuje ve spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému výchově k ochraně zdraví žáků. V rámci projektu BESIP navštěvují dopravní hřiště ve Strakonících. Žáci 1.stupně mohou navštěvovat družinu, která je otevřena každý den. Při družině pracují různé zájmové kroužky (vaření, sportovní kroužek a výtvarný kroužek). Každoročně je žáky ve škole pořádán Valentýnský a maškarní ples v rámci projektu „Děti – Dětem“. Žáci 9. tříd pořádají Den dětí pro své nejmladší spolužáky. Třídní kolektivy společně s třídními učiteli se účastní akcí zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů.

Prevence sociálně patologických jevů, jako součást výchovy školy

Školní metodická prevence každoročně zpracovává Minimální protidrogový program, který se postupně realizuje. Preventivní program vychází zejména ze zásad etické výchovy. Projekt etické výchovy reaguje na problémy způsobené morální úrovní naší společnosti. Nejvýraznějším propagátorem i realizátorem je občanské sdružení Etické fórum České republiky. Projekt lze realizovat formou samostatného předmětu, nebo i v hodinách výchov či na akcích mimo školní budovu (výlety, kurzy). V souladu s projektem se škola snaží posilovat důstojnost mladého člověka, vést k laskavým vztahům, učit tolerantnímu a soucitnému chování v atmosféře přátelství a radosti. Většinou se snaží uchovat kontinuitu s předchozími plány prevence a zopakovat pro další ročníky akce a aktivity, které se vydařily a splnily svůj účel.

Ve školním roce 2006/2007 pořádá a organizuje škola v návaznosti na školní preventivní strategii tyto cílené akce pod názvem :

Sport nás sblíží

- **Turistický kurz Srní.** Na počátku docházky na II. stupeň ZŠ tento kurz slouží i k seznámení třídního kolektivu s novým třídním učitelem.
- **Lyžařský kurz Zadov** pro žáky sedmých ročníků
- **Cyklokurz Šumava** pro žáky osmých ročníků
- **Vodácký kurz Vltava** pro žáky devátých ročníků

Poznávání míst a institucí, které mohou pomoci v krizové situaci

V září 2006 seznámil Mgr. Tuháček ze Střediska výchovné péče (SVP) žáky 9. ročníků s prací a posláním SVP. Škola naplánovala na květen 2007 besedu v K-centru ve Strakonících, kde budou žáci osmých a devátých ročníků seznámeni s jeho činností. Průběžně v různých třídách bude škola pořádat besedy s Policií ČR na vybraná témata, poskytovat důležitá telefonní čísla, plakáty, letáky.

Červená stužka

Poprvé se škola prostřednictvím dobrovolníků z 9. tříd zapojila dne 1.12.2006 do této akce na podporu rozšiřování znalostí o AIDS a na pomoc obětem této nemoci. Akce proběhne v celé republice podle instrukcí pořadatelů. Škola tím chce podpořit aktivity dětí směřující k pochopení nutnosti pomáhat potřebným a k větší toleranci vůči odlišnostem.

Besedy s příslušníky různých etnik

Tento bod vyplývá z toho, co stojí výše. Pro začátek by škola ráda začala s vietnamskou komunitou, neboť s jejími příslušníky se děti setkávají denně. Pokud se podaří zkontaktovat i místní Romy, bude zástupce Romů požádán o besedu.

Základní cíle školy:

Poskytnout žákům kvalitní základy všeobecného vzdělání. Vytvořit podmínky pro další vzdělávání, komunikaci mezi lidmi a uplatnění v životě. Rozvíjet osobnost každého žáka, aby byl schopen samostatně myslet, svobodně se rozhodovat a projevat se jako demokratický občan, to vše v souladu s obecně uznávanými životními a mravními hodnotami. Při plnění vzdělávacího programu se škola především zaměřuje

na plnění hodnotových cílů, orientovaných k formování osobnostních rysů a mravních vlastností žáků a kvalitní volnočasové a mimoškolní činnosti.

„Celý náš program je koncipován tak, aby vedl k prosociálnímu jednání, tedy k takovému, kdy člověk pomáhá druhému bez nároku na odměnu, zajímá se o jeho city a potřeby, empaticky se vžívá do jeho pocitů. V takovém prostředí se snáze naplňují úkoly prevence sociálně-patologických jevů“. Mgr. Dagmar Šmídová, školní metodička prevence.

Základní škola Vodňany, Alešova 50

Základní škola Vodňany, Alešova 50 byla postavena v roce 1900 jako velkoryse řešený třípodlažní dům. Škola je zřízena jako příspěvková organizace s právní subjektivitou. Zřizovatelem školy je Město Vodňany. Do sítě škol byla zařazena Školským úřadem dne 22.5.2000.

Součástí školy jsou:

- Základní škola, kapacita 560 žáků
- Školní družina, kapacita 140 žáků
- Školní jídelna, kapacita 500 jídel

Zázemí školy

Škola sídlí v ulici Alešova čp. 50 v obci Vodňany, kde využívá školní budovu s přilehlým objektem jídelny a dvě tělocvičny. Ve školním roce 2006/2007 navštěvuje základní školu 486 žáků ve 20 třídách. Ve škole pracuje 33 pedagogických pracovníků a 14 provozních zaměstnanců. Součástí školy je školní družina, kde mohou děti využívat 6 zájmových kroužků, a to kroužek Duhová dílna, vaření, míčové hry, výtvarný, pracovní technické činnosti a vodácký. Ve školním roce 2006/2007 navštěvuje celkem školní družinu 132 žáků. Školní dvůr s nově upraveným povrchem je využíván při tělesné výchově a k relaxaci dětí. Škola vyučuje podle vyučovacího programu „Základní škola“. Již sedm let spolupracuje se základní školou ve Wartbergu v Rakousku. Za tu dobu se uskutečnilo mnoho vzájemných návštěv dětí i učitelů. Škola je vybavena moderními počítači, které mohou děti využívat i mimo vyučování včetně internetu.

Velká pozornost je ve spolupráci s psychologicko-pedagogickou poradnou věnována integrovaným žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Byla zřízena 2 oddělení pro nápravu řeči. Pro všechny žáky jsou zpracovány individuální vzdělávací programy a učební plány. Školní výchovný poradce spolupracuje s vedením školy, rodiči, třídními kolektivy a ostatními institucemi při řešení jednotlivých problémů žáků. Nadaní žáci mají možnost navštěvovat třídu s rozšířenou výukou jazyků. O dobrých studijních znalostech těchto žáků svědčí výsledky testů Kalibro, kde se v úspěšnosti umísťují nad celostátním průměrem. Svě znalosti mohou rozšiřovat přípravou na soutěže a olympiády v rámci vnitřní diferenciaci i mimo vyučování.

Koordinace této přípravy probíhá ve spolupráci předmětových komisí s třídními učiteli. Nedílnou součástí výuky jsou exkurze, besedy, přednášky a projekty např.: návštěvy divadelních představení a koncertů, kurzy: plavecký, turistický, lyžařský, cyklistický a vodácký, beseda a vystoupení k Evropskému dnu jazyků a v neposlední řadě exkurze, které se tématicky váží k volbě povolání.

Velkou pozornost škola věnuje výchově k ochraně zdraví žáků. Celoročně je dopravní problematika zařazena do tématických plánů některých předmětů (prvouka, vlastivěda, občanská a rodinná výchova, tělesná výchova). Ve spolupráci s Policií ČR se žáci věnují výukovým programům „Chodec“, „Ajaxův zápisník“, protidrogový program „Hravě přes překážky“. Současně škola pořádá kurz dopravní výchovy na dopravním hřišti v Českých Budějovicích, kde probíhají praktické jízdy, promítání diafilmů a besedy s dopravní tematikou.

Prevence sociálně patologických jevů

ZŠ Alešova je zapojena v projektu Zdravá škola. V prevenci se na školní rok 2006/ 2007 zaměřuje především na tyto významné oblasti:

- Poskytnout dětem co nejvíce aktivit k využití volného času a posílení sebevědomí.
- Vytvářet podmínky, aby žáci zažili úspěch - (podpora účasti v soutěžích, organizování různých soutěží, organizování projektových dnů – např. Den podle Komenského, Vánoční desetiboj...)
- Aktivní využívání volného času žáků – škola nabízí velký výběr volitelných předmětů, organizuje kurzy prožitkem (plavání, turistický, lyžařský, cyklovodácký), žáci mohou pracovat v zájmových kroužcích, mají možnost ve svém volnu zadarmo navštěvovat internet, podílejí se na vydávání školního časopisu, spolupřádají školní akce (jarmark, vánoční vystoupení, Den dětí pro páté třídy apod.), mají možnost využívat školní dvůr ke sportování.
- Zapojit děti do rozhodování a chodu školy - Žákovský parlament
- Prohlubovat spolupráci s rodiči a školou.
- Spolupracovat s rodiči. Škola pořádá různé akce, ve kterých se zapojují i rodiče (charitativní akce „Stonožka“, vánoční jarmark, malování kraslic, výroba vánočních ozdob apod.).
- Podchycování a práce s problémovými žáky – začal pracovat nový výchovný

poradce, který má na starosti veškeré výchovné problémy žáků, bude úzce spolupracovat s rodiči, vyučujícími, vedením školy na podchycování, řešení a prevenci výchovných problémů. Vznikla výchovná komise, která bude výchovnému poradci v jeho práci pomáhat.

Základní škola Vodňany, nám. 5. května

Základní škola Vodňany, nám. 5. května 104 byla postavena v roce 1990. Škola je zřízena Krajským úřadem Jihočeského kraje jako příspěvková organizace. Jedná se o základní školu samostatně zřízenou pro žáky se zdravotním postižením.

Školu tvoří uzavřený areál se školním pozemkem a atriovým dvorem. Škola nemá vlastní jídelnu, proto se děti a zaměstnanci školy stravují v jídelně SOU Vodňany. Součástí školy je školní družina. Škola má k dispozici 7 učeben a vlastní dřevodílnu, kovodílnu, tělocvičnu a cvičnou kuchyňku, keramickou dílnu a počítačovou učebnu s připojením na internet.

Ve škole se vyučuje podle Vzdělávacího programu Zvláštní školy, schváleného MŠMT ČR a podle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy. Ve škole je 6 tříd základní školy praktické – dříve ZvŠ, kterou navštěvuje 65 žáků 1. až 9. ročníku. Vyučování probíhá podle Vzdělávacího programu ZvŠ, schváleného MŠMT ČR. Ve školním roce 2003/2004 byla otevřena 1 třída základní školy speciální – dříve pomocné školy. Vyučování probíhá podle Vzdělávacího programu PŠ, schváleného MŠMT ČR. Tuto třídu navštěvuje 8 žáků 1. a 2. stupně. Ve škole pracuje 12 pedagogických a 2 provozní zaměstnanci.

Prioritou školy je rozvoj manuálních schopností a pracovních návyků žáků v souvislosti s požadavkem na budoucí společenské začlenění absolventů školy. Výuka teoretických předmětů je orientována hlavně na znalosti použitelné v praktickém životě.

Škola spolupracuje se Speciálně pedagogickým centrem pro mentálně postižené ve Strakonících, podle potřeby i s PPP Strakonice, Písek, České Budějovice a Prachatice.

Výchovný poradce je pověřen protidrogovou prevencí. Jeho činnost je doplňována akcemi ve spolupráci s okresním protidrogovým koordinátorem.

Mimoškolní aktivity a prezentace školy

Žáci se každoročně zúčastňují Sportovních her mládeže SpŠ, kuželkářských turnajů a dopravních soutěží. Jednotlivé třídy navštívily expozice muzeí a galerií, výstavy atd. Od roku 1998 při škole působí občanské sdružení OS EMPATIE, které bylo založeno rodiči a zaměstnanci ve prospěch žáků školy. OS používá své prostředky

na různé mimoškolní akce, školní výlety, nákup školních potřeb a materiálu, k odměňování dětí a podobně.

Prevence sociálně patologických jevů

V rámci prevence sociálně patologických jevů škola spolupracuje společně s ostatními vodňanskými školami a zájmovými organizacemi na cyklu pro děti a mládež, který pod názvem Vodňanské hrátky zajišťuje Město Vodňany. Do celého programu prevence sociálně patologických jevů je zapojeno i OS Empatie, které spolupracuje se školou na organizování akcí pro žáky a zároveň se na nich podílí finančně (vánoční besídka, sportovní hry, maskarní ples, výlety do ZOO Ohrada apod.). V rámci výuky probíhají besedy s žáky na téma drogy, zdravotní výchova. V občanské výchově zadávají učitelé jednoduché dotazníky typu „Jak trávíš svůj volný čas?“. Škola organizuje sportovní akce – v zimním období turnaje mčových her v tělocvičně školy, v letním období je ke sportovním akcím využíván areál Sokolské louky a sportoviště Škorna ve Vodňanech. Škola zorganizovala v rámci prevence sociálně patologických jevů okresní turnaj ve vybíjené za účasti všech SpŠ v okrese.

3.7.4 Policie ČR, Obvodní oddělení Vodňany

Vedoucí Obvodního oddělení Policie ČR Vodňany je členem pracovní skupiny Programu prevence kriminality. V rámci svých kompetencí vytváří podmínky pro některé své podřízené kolegy, kteří v průběhu školního roku pořádají nejrůznější preventivní akce zaměřené proti sociálně patologickým jevům. Cílovými skupinami jsou předškolní děti, žáci I. a II. stupně základní školy a studenti středních škol a učilišť, které jsou zastoupeny ve Vodňanech. Pro děti v mateřských školách a žáky I. stupně základní školy jsou přednášky tématicky zaměřeny na bezpečnost v silničním provozu. Důraz je kladen na povinnou výbavu jízdních kol, jízdu po silnici, důležitost užívání ochranné přilby, znalost dopravních značek, chování při chůzi na komunikaci i na přechodu pro chodce a znalost důležitých telefonních čísel. Současně jsou předváděny vybrané činnosti Policie ČR, které děti vždy velmi zaujmou. Jedná se o ukázky vybavení služebního motorového vozidla, výstroje a výzbroje Policie ČR. Pro žáky II. stupně základní školy provádí nejrůznější přednášky zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů. V roce 2006 připravila Policie ČR, Okresní ředitelství Strakonice ve spolupráci s Obvodním oddělením Policie ČR Vodňany, Městskou policií Vodňany a Strakonice, Městským úřadem Vodňany, Kontaktním krizovým centrem Strakonice Obvodní oddělení Policie ČR Vodňany projekt „Hravě přes překážku“. Tento projekt byl zaměřen na cílovou skupinu dětí ve věku od 12 – 14 let, žáky 7. a 8. tříd základních škol ve Vodňanech. Záměrem bylo oslovit cílovou skupinu, vzbudit v ní zájem o volnočasové aktivity a varovat před překážkou zvanou droga. Žáci se do projektu zapojili již v březnu 2006 a v průběhu čtyř měsíců se seznamovali s problematikou drog, o práci Krizového centra, s pracovníky K-centra, policisty apod. Závěrečná část projektu se konala na víceúčelovém hřišti ve Vodňanech, které bylo v roce 2004 dovybaveno z finančních prostředků MV ČR v rámci projektu Partnerství. Zde se konalo mnoho různých soutěží, ukázek práce Policie ČR a Městské policie a byla zde i vyhodnocena výtvarná soutěž, která se vztahovala k tomuto projektu.

4. Závěr

Teoretická část této bakalářské práce popisuje charakteristické rysy extremismu v jeho různých podobách. Práce byla především zaměřena na rasově motivovaný extremismus a jeho projevy nejen v Evropě, ale především v České republice. Zabývá se charakteristikou pojmů rasismus, rasa, etnikum a národ. V oblastech multikulturního soužití se práce zabývá otázkou migrace, azylové politiky a národnostních menšin. Vzhledem k tomu, že nejohroženější komunitou vystavenou rasismu jsou Romové, věnoval jsem této podkapitole větší pozornost. Tato podkapitola se zabývá historií a současností tohoto etnika. Práce neobsahuje žádná statistická čísla trestné činnosti spáchané na území České republiky s extremistickým podtextem, včetně rasově motivovaných deliktů, neboť, jak je již popsáno v teoretické části, rasově motivovaná trestná činnost představuje statisticky nevýznamné číslo, přesto patří mezi závažný a nebezpečný jev.

Cílem této práce bylo ověření formou průzkumu, zda a jak preventivně působí výchova proti projevům extremismu, rasismu a xenofobie prostřednictvím volnočasových aktivit a mimoškolních činností dětí realizovaných školou, Městem Vodňany, domem dětí a mládeže, Policií ČR, sportovními oddíly a kluby a ostatními organizacemi, které pracují s dětmi, a jak je toto působení efektivní. Zda žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie oproti žákům nižších ročníků. Zda škola, média a rodina výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu k cizincům a minoritám. Současně byla sledována oblast znalostí problematiky extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu.

Průzkum byl proveden na základních školách, které jsou zastoupeny ve Vodňanech. Cílovou skupinu tvořili respondenti – žáci 8. a 9. ročníků, a to proto, že tato skupina je nejvíce ohrožena působením sociálně patologických jevů. Vyhodnocením dotazníku použitého v provedeném průzkumu mezi shora uvedenou cílovou skupinou byly potvrzeny stanovené předpoklady a lze konstatovat, že volnočasové a mimoškolní činnosti pozitivně ovlivňují názor dětí na projevy extremismu, rasismu a xenofobie. Děti, které nemají aktivní náplň volného času, více inklinují k projevům extremismu, rasismu a xenofobie. Žáci 9. ročníků mají vyhraněnější a pozitivnější názory na problematiku extremismu, rasismu a xenofobie. Škola, média a rodina výchovně působí na děti a pozitivně je ovlivňují ve vztahu

k cizincům a minoritám. Znalost terminologie a pojmů z oblasti extremismu, rasismu, xenofobie a multikulturalismu je ve vyšších ročnících větší.

Analýzou preventivních programů a strategií, které vytvářejí Evropská unie, některé evropské nevládní organizace, Česká republika na úrovni vládních, nevládních a neziskových organizací, které působí preventivně proti sociálně patologickým jevům, bylo zjištěno, že jsou vytvářeny dostatečně funkční monitorovací systémy. V oblasti boje proti rasismu působí řada nevládních neziskových organizací, které se snaží podporovat spolupráci rozdílných ras a komunit. Činnost je závislá na finančních prostředcích. Tyto získávají prostřednictvím různých grantů. Díky spolupráci vládních i nevládních subjektů se situace v ČR neustále zlepšuje. Orgány činné v trestním řízení jsou v souladu s vládní politikou boje proti extremismu, rasismu a xenofobie profesně připravovány tak, aby byly schopny kvalifikovaně řešit všechny zmíněné formy extremismu a rasismu.

Preventivní opatření na místní úrovni ve městě Vodňany mají velmi dobrý a kvalifikovaný základ ve výchovně – vzdělávacích opatřeních škol. Práce poskytuje obraz systémové spolupráce všech zainteresovaných složek: Města Vodňany, Policie ČR, základních škol, DDM, sportovních oddílů a klubů. Tyto složky vytvářejí dobré podmínky pro děti v rámci prevence sociálně patologických jevů. Z výsledku průzkumu je patrné, že největší procento dětí je ve volnočasových aktivitách a mimoškolních činnostech zařazeno ve sportovních klubech a oddílech. Na základě těchto zjištění bych doporučil Městu Vodňany soustředit pozornost na rozvoj sportovních aktivit a činností, včetně finanční podpory v rámci grantů EU a MV ČR z projektu Partnerství a finančních prostředků samosprávy.

Seznam literatury

1. Balvín, J. a kol.: *Romové a obec*. Hnutí R, Ústí nad Labem 2001 ISBN 80-902461-5-X.
2. Danics, Š., Kamín, T.: *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. PA ČR, Praha 2005.
3. Davidová, E.: *Romano Drom - Cesty Romů 1945 – 1990*. Univerzita Palackého Olomouc, vyd. I, Olomouc 1995, ISBN 80-7067-533-8.
4. Faltýn, J.: *Multikulturní andragogika*, UK FF Praha, „b.n.“, „b.r.“
5. Fetter, V.: *Současná věda v boji proti rasismu*. Přírodní vědy, Praha 1961.
6. Fredrickson G. M.: *Rasismus*. Jiří Bouchal – BB/art, Praha 2003, ISBN 80-7341-124-5.
7. Geist, B.: *Sociologický slovník*, Victoria publishing, Praha 1992.
8. Hladík, J.: *Společenské vědy v kostce*. Dotisk 2.vyd. Havlíčkův Brod, Fragment 2003, ISBN 80-7200-334-8.
9. Hora, L.: *Problematika tzv. alternativní religiozity a jejího podílu na formování životní orientace mládeže*. Karolinum, Praha 1995, ISBN 80-7184-106-4.
10. Horváthová, J.: *Kapitoly z dějin Romů*. Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s., Praha 2002.
11. Chmelík, J.: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Linde Praha 2001, ISBN 80-7201-265-74-8.
12. Chmelík, J.: *Extremismus*. Praha, Tiskárna MV ČR, 1997 – neprodejné.
13. Chmelík, J.: *Symbolika extremistických hnutí*. 1. vyd. Praha, Armex, 2000, ISBN: 80-86244-1.
14. Jandourek, J.: *Sociologický slovník*, 1. vyd., Praha, Portál, 2001, ISBN 80-7178-535-0.
15. Krech, D. a kol.: *Člověk vo spoločnosti*. Slovenská akadémia vied, Bratislava 1968.
16. Mareš, M.: *Pravicový extremismus a radikalismu v ČR*. 1 vyd. Brno: Barrinster & Principál, ISBN 80-7168-337-X 2003.
17. Nečas, C.: *Historický kalendář - Dějiny českých Romů v datech*. Univerzita Palackého, Olomouc 1997, ISBN 80-7067-769-4.
18. Nešpor, K., Csémy, L., Pernicová, H.: *Zásady efektivní primární prevence*. Sportpropag a.s., Praha 1999 – neprodejné.
19. Průcha, Jan.: *Multikulturní výchova: teorie, praxe, výzkum*. 1. vyd. Praha: ISV, 2001. ISBN 80-85866-72-2.
20. Somr, M.: *Úvod do metodologie a metod výzkumu, 1.vydání*. Vlastimil Johanus, České Budějovice 2006, ISBN 80-239-8227-3.
21. Šišková, T. ed.: *Menšiny a migranti v České republice*. Portál, Praha 2001, ISBN 80-7178-648-9.
22. Šišková, T. ed.: *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd., Portál, Praha 1998, ISBN 80-7178-285-8.
23. Wolf, J.: *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti*. Karolinum, Praha 2000. ISBN 80-246-0099-4.

Zprávy a sborníky státních orgánů a nestátních organizací

24. *Interkulturní vzdělávání* projekt Varianty, Člověk v tísní, společnost při ČT, o.p.s., 2002.
25. MŠMT ČR: *Vzdělávací program Základní škola*, Fortuna, Praha 1996, ISBN 80-86598-45-4.
26. MV ČR: *Vzdělávání o lidských právech a výchově k nim*. MV ČR, Praha 2006.
27. MV ČR.: *Zpráva o postupu státních orgánů při postihu trestných činů motivovaných rasismem a xenofobií nebo páchaných příznivci extremistických skupin*. MV ČR, Praha 1998.
28. MV ČR.: *Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2005*. MV ČR, Praha 2006.
29. MV ČR.: *Zpráva o problematice extremismu na území ČR v roce 1999*. MV ČR, Praha 2000.
30. MV ČR.: *Zpráva o problematice extremismu na území ČR v roce 2002*. MV ČR, Praha 2003.
31. MV ČR.: *Zpráva o situaci migrace na území ČR za rok 2004*. MV ČR, Praha 2005.

Právní normy

32. Mezinárodní úmluva OSN o odstranění všech forem rasové diskriminace č. 95/1974 Sb.
33. Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., ze dne 16.12.1992 o vyhlášení listiny základních práva a svobod jako součást ústavního pořádku ČR.
34. Ústavní zákon ČNR ze dne 16.12.1992 č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
35. Zákon č. 140/1961 Sb., ze dne 29.11.1961 Trestní zákon ve znění pozdějších předpisů, vč. změn a doplňků.
36. Zákon č. 428/2005 Sb. ze dne 23.9.2005, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další změny.
37. Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).
38. Zákon č. 262/2006 Sb. ze dne 21.4.2006 (zákoník práce).

Deníky:

42. Deník Právo, 28.5.2005.

Elektronické zdroje :

43. http://www.enareu.org/en/publication/national_leaflets/CzechRepublic_CZ.pdf url [online, 25.1.2007]
44. <http://www.czso.cz> [online, 8.11. 2006].

45. http://zrcadlo.mv.cz/souteze/2006/sod/extremismus/8_tabory.pdf [online, 8.3.2007].
46. http://zrcadlo.mv.cz/souteze/2006/vystava_suz.html [online, 8.3. 2007].
47. <http://zrcadlo.mv.cz/ministerstvo/suz/projekty/euf061206.html> [online, 8.3. 2007].
48. <http://zrcadlo.mv.cz/ministerstvo/suz/projekty/euf061124.html> [online, 8.3. 2007].

PŘÍLOHY

Seznam příloh s komentářem

Příloha č.:

1. – 6. Písemné materiály, které byly orgány policie ČR získány v průběhu trestního řízení ve věcech trestných činů s extremistickým podtextem .
7. Mapa zachycující nejvýznamnější koncentrační tábory a ghetta v Evropě.
8. Nákres „*cikánského tábora*“ v Hodoníně u Kunštátu z roku 1943.
9. Pohled na „*cikánský tábor*“ Hodonín u Kunštátu z roku 1942.
10. Nákres „*cikánského tábora*“ v Letech u Písku z roku 1943.
11. Pohled na „*cikánský tábor*“ Lety u Písku z roku 1942 (45).
12. Pozvánka na výstavu prací z tvůrčí dílny pobytového střediska Kostelec nad Orlicí (46).
13. Regionální kolo hudební soutěže pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany a veřejnost, které se uskutečnilo v pobytovém středisku v Kostelci nad Orlicí. Soutěžily děti ze střediska a žáci ze šesti základních škol. Hudební soutěž se uskutečnila za podpory Evropského uprchlíckého fondu.
14. Finále hudební soutěže určené pro děti z pobytových středisek a žáky základních škol, které se uskutečnilo v Divadle Na zábradlí (47).
15. Sportovní hry pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany, které se uskutečnilo v pobytovém středisku Zastávka u Brna. Sportovní hry podpořil Evropský uprchlícký fond (48).
- 16.–19. Závěrečná část projektu „Hravě přes překážku“, která se konala na víceúčelovém hřišti ve Vodňanech (*Zdroj: Policie ČR, Preventivní a informační skupina OŘ Strakonice*).
20. Ajaxův zápisník .
- 21a) Nevyplněný dotazník vlastní konstrukce.
- 21b) Vyplněný dotazník vlastní konstrukce.
22. Záznamový arch vlastní konstrukce do kterého byly zaznamenávány výsledné hodnoty jednotlivých dotazníků.
23. Ukázka dopisu, který byl zaslán ředitelům základních škol.

Bohemia Warriors

SALUTE KAMARÁDI !!!

Právě jste otevřeli druhé číslo zinu Bohemia Warriors. Úvodem bychom vám chtěli poděkovat za přijetí našeho prvního čísla. Doufám, že se vám toto číslo bude líbit a že zůstanete věrni čtenáři. Toto číslo bude obsahovat rozhovory s kapelou Rýchly Mápór a vydavatelem zinu Skin-formátor Martinem, dále Rasistické zaměření SS, White Hitparádu, články o Thorovi a Rómské odtá-zce atd. Jinak zín bude vycházet jednou za dva měsíce. Zín se bude moci koupit na koncertě nebo objednat na adrese:

P.O. BOX 278
MOST 434 OT

Cena zínu je 20 Kč + 15 Kč poštovné. Přijemte vám někné počtení a hodně štěstí v našem boji!!!

Redakce T4/88

Děkujeme a zdravíme: Martin a Rýchly Mápór,
Martin/Skinformátor/, Dan/Evropa/, Venca z Plzně,
Tomáš a Baldok, Karel z V.V., Hlas Krve, Vlajka,
Skinheads Most, Praha, Teplice a Karlovy Vary.
Vznomínáme: Tan Stuart, A. Martin, Joe Hammer,
Rowan,
Rest in Peace!!!

Redakce nemusí souhlasit se všemi uvedenými články a odmítá za ně nést zodpovědnost!!!

Rýchly Mápór

Přínšíme vám rozhovor se slovenskou kapelou Rýchly Mápór. Na otázky odpovídal Martin.

R.W. 1. Stručná historie kapely, složení a věk?

R.M. Vznik kapeli sa datuje na jeseň 93 - 94. Prešla rozniemy zmenami a momentálna zostava je:

Martin - spev+gitara /20./
Kiko - gitara /21./
Marcel - bass /17./
Švagar - bicie /21./

R.W. 2. Koľko koncertů iste odohrali a jaký byl váš nejlénší?

R.M. Koncertou sme odohrali asi 15 a podľa nás naj-lépší je vždy ten posledný.

R.W. 3. Jak vypadá hnutí Skinheads na Slovensku?

R.M. Je dobré že Skinheads prestává biť pre väčšinu ľudí módu, stále sa rozrastá a nabíva na síle. Čoskoro príde ta chvíľa na ktorú všetci čakáme tak budme pripravený. STEG HELL!!!

R.W. 4. Vaše obľíbené skupiny?

R.M. Skupín je viac, tak napríklad: Krátky Proceas, Skrewdriver, Vlajka, Mötörhead, Iron Maiden ...

R.W. 5. Vaše obľíbené ziny?

1

Rómská otázka

Otázka spoližití mezi různými rasami je stará jako sám život. Probíhali boje mezi různými skupinami obyvatelstva naší krásné planety. Vždy platilo, že člověk hlílé rasy má větší práva než barevný. Toto můžeme do- ložit na výkladu otroků, kteří byli většinou tmavé pleti, tohoto genetického odpadu se používalo pro vše- chny máloceňé práce.

Vrátíme - li se do dnešní doby s hrůzou musíme kons- tatovat, že barevný mají tolik výhod, který by dříve mít nemohly, dokonce si sami vládnou a nejen to musí, bílý člověk je musí poslouchat, což můžeme dobře vidět v JAR.

Teď se podíváme na problém nás Čechů a toho odpadu Cikánů/nebo snad Romů?/. Cikáni mají v dnešní době více práv a méně povinností než bílý člověk.

Tento kočovný národ, který žil z místa na místo a všem slušnějším smrděl a odevšat ho vyháněli si dnes žije jako v peřince. Za celou dobu jejich života se nikdy a nikde nepodřídili plně zákonům a pravům, kde žili. I přesto, že za dob komunistických a teď židov- ských dostali tolik výhod a těchto výhod zneužívali a ještě více zdivočeli. A my s tím musíme něco udě- lat. Protože tento národ stimulantů, který neprecuže a od 18 let berou podporu či dávek, a v noci kra- dou.

16

Mají vůbec právo ml. takové výsedy, jako jsou nové dvty, který stejně v nejoblíbenější době zničí a neplatí za ně nájem, sociální dávky a přídatky na děti, které stejně prochlastají.

Humaniční úřady a HOST, však jsou jiného názoru, ří- kají, že se přiznávají a že my jsme musely rasisti bez srdce.

My nevíme jak se to stalo, že vlastní lidé jsou pro- ti nám, vždyť očistění Čech od tohoto odpadu by mělo v jejich zájmu.

Řídé jsou však zmanipulování židy ve vládě a různý- mi humanistickými organizacemi. S těmito zrádci náro- da co nejdříve zatocit, poněvadž narušují morálka bí- lého člověka.

Ale my musíme být silný, jednotní, věrní a hrdě si stát za svými myšlenkami, aby jsme jednou provždy s tím odbojným odpadem zatocili. Rahowa - Kult of Holy War. Nakonec vám přejeme hodně štěstí při našem boji Za rasu a národ.

Zlhar bílému vítězství 14/88!!!

Celtic Warrior
P.O. Box 214, Cardiff, South Wales.
- SEND SAE FOR INFORMATION -
For Lamb Hair & Heritage

Razors Edge
PO Box 5924
West Birmingham
B70 2UP
England
88

17

Příloha č. 4

**ODBOROVÝ SVAZ ROVNOST A AKTIVITA CABARET VOLTAIRE – LIPENSKO
VÁS ZVOU NA**

PŘEDNÁŠKU O ČINNOSTI ODBOROVÉHO SVAZU ROVNOST

Přednáška se bude konat:

23. června 2001

od 15:00 hodin

v salonku restaurace

hotelu Hobit

Rudolfovská ulice

České Budějovice

(cca 1000 m od
vlakového nádraží).

Vstup volný

**Po přednášce
možnost diskuse!**

- V současnosti zde fungují pouze byrokratické, na politické strany napojené odborové centrály, které plní funkci partnera zaměstnavatelů a státu a snaží se pokrytecky udržet jakýsi pofidérní sociální smír
- Tyto centralistické centrály nikdy nebudou nástrojem prosazování zájmů obyčejných pracujících.
- Právě vznikající odborový svaz ROVNOST se snaží tento neutěšený současný stav odborového hnutí změnit.
- Odborový svaz ROVNOST je organizací samotných pracujících, bez placených odborových předáků (byrokratů).
- Odborový svaz ROVNOST nabízí možnost, jak se mohou pracující organizovat na rovnostářských principech a jak mohou bojovat za své zájmy taktikou nezprostředkované přímé akce.

ZA NOVÝ ZAČÁTEK V ODBORECH!

Informace na telefonním čísle 0606/940 281 nebo E-mail: os.rovnost@atlas.cz

Příloha č. 6

...přijít ti to křesťanská kufva, proto usch ti stovna
situaci s tím tujm (vaším) pomrdaným křesťanstvím!

Takže za A) BŮH JE MŤEV! B) VLÁDCEM JE
NAVĚKY PÁN ZLA-SATAN!

"Zdálo se mi o Satanově krásných slibech, o černých
uměních a temných silách - jsem jimi posedlý!"

Zdálo se mi, o buřtech hořících v milionech plamenů
a bezcenné křesťanství hořelo s nimi.

Zdálo se mi o lásce, štěstí, dobru a mám klíč ke
zničení toho všeho!

Já a Satan budeme vládnout světu a své nepřá-
tele a vůbec všechny lidi stážíme na kolena!"

NEZAPOMÍNAT... POUZE SMRT JE SKUTEČNOST!

"Chtěl bych tvrdě šoustat do prdele panu Matii
! když jí bylo 10 let. A pak by mi musela kouřit
mého kohouta! A polykat mrtku. Ježíš byl
ztěžil, která se mi protivil víc než jeho náde-
dovníci (SLABÍ KŘESŤANÉ)!"

Já jsem četrnoknězník, pošlapávám
hostie, ktním topuchy hostiema, zabuim
lidi, pořádkám četrně více pro SATANA
a nosím mu lidské oběti - většinou znetvo-
řené malé děti - piseme jesich křev,
POTŘEBUJEME JÍ!

- Takže pro Vaši (Balíkovo-čestánskou)
vítku Vám nařizuji ve jménu SATANA
a všeho zla - zničte dobrovolně Nišovic-
kapli, nebo dojdete újmou! Budu na Vás
konat černé umění, kleté vás bude "sušit".
Vzpomínáte si na tozmlácené a vypálené
kapličky u "Andělíčka" ve Volyni? To jsou
také moje práce! Práci jsem dílo božské!

Zapálil jsem tam obrazy Zastavňho Ježíše a ostat-
ních svatých svini! Několikrát jsem zneuctil
tamější zdi té kaple mými plivaná a močí!

V brzké době plánuji další akce proti motdlní-
božské víře. Nechte se překvapit!

Takže toto byl vatový dopis č. 1.

ZNIČTE DOBROVOLNĚ TU KAPLI,
NEBO DOJDETE ÚJMOU!

S černým srdcem a černou duší

666

Hatun

IN NOMINE DE VOSTRI SATANAS LUCIFERI EXCELSI!

Příloha č. 7

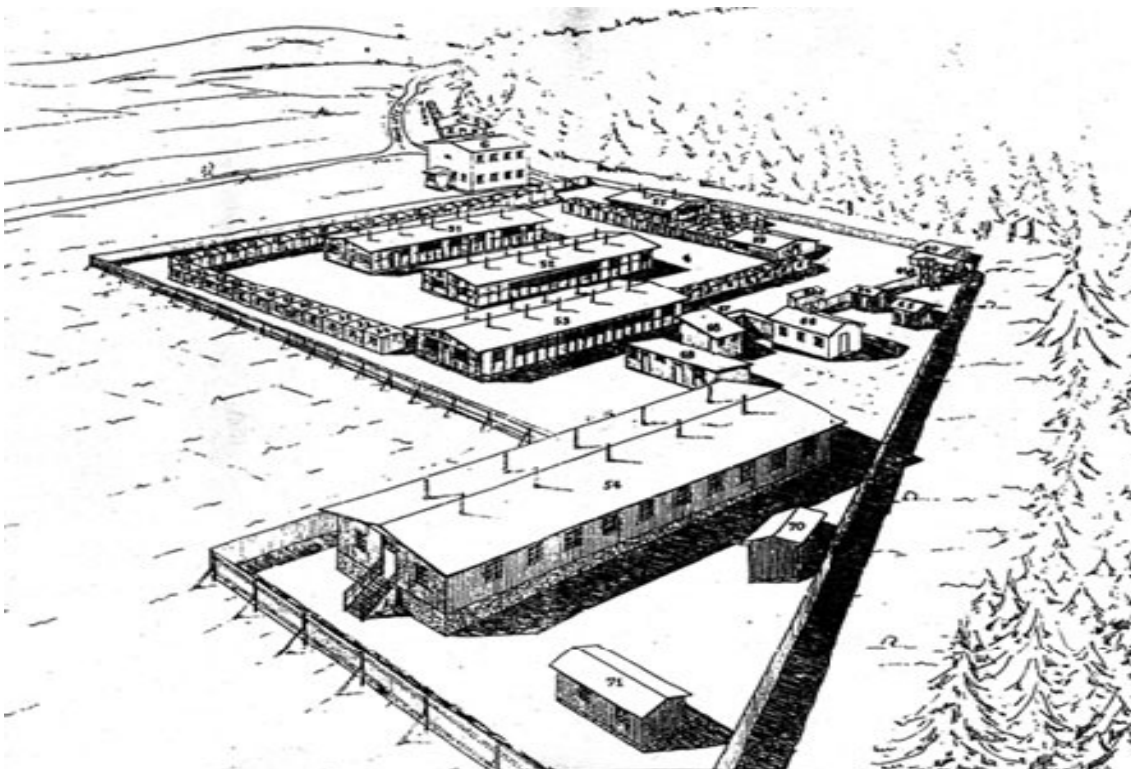
Příloha č. 8

Příloha č. 9

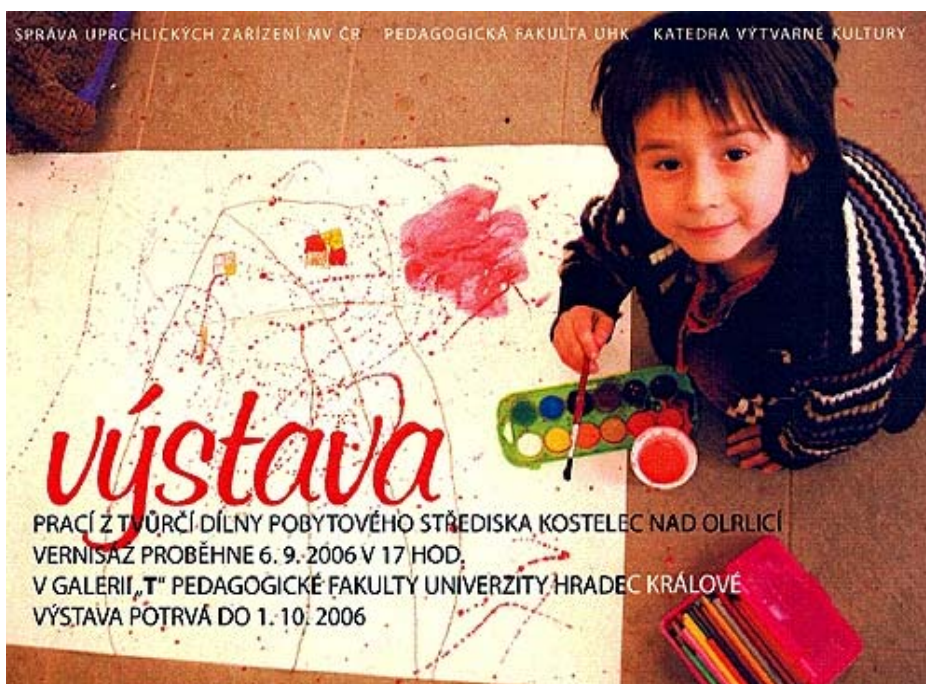
Příloha č. 10

Příloha č. 11

Příloha č. 12

Příloha č. 13

Příloha č. 14

Příloha č. 15

Příloha č. 16

Příloha č. 17

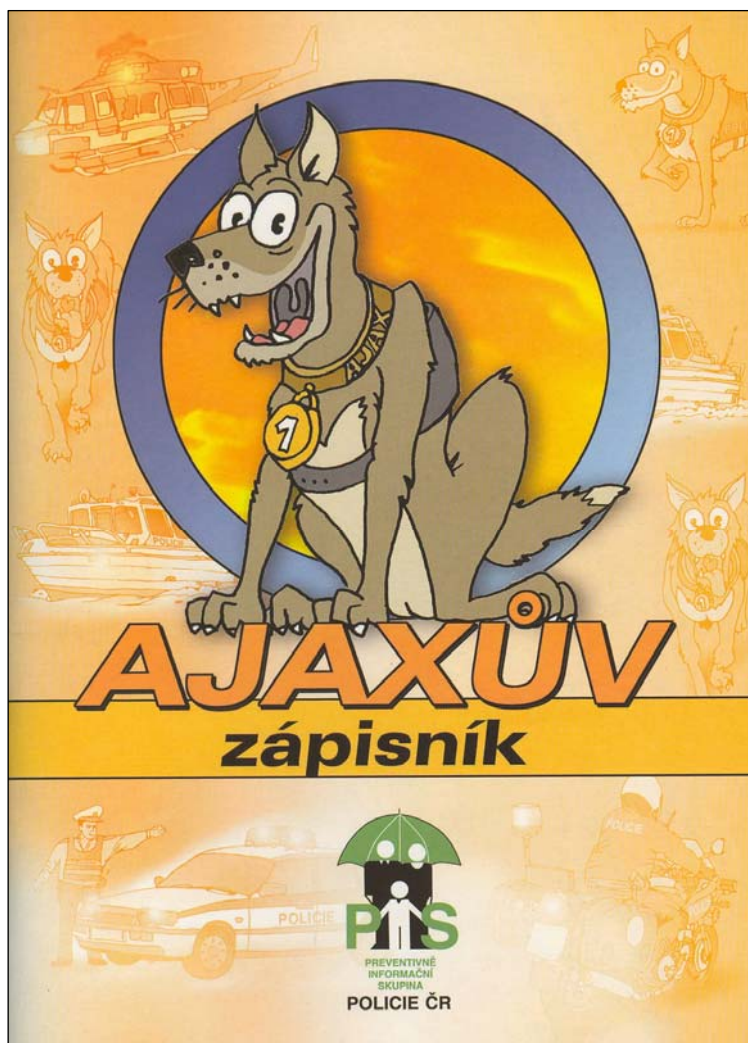

Příloha č. 18

Příloha č. 19

DESATERO DĚTEM

1. Nikdy nenos viditelně klíče od bytu.
2. Pokud jsi sám doma, neotvírej cizím lidem.
3. Nechoď nikam s neznámými lidmi.
4. Dávej si pozor na cizí lidi v domě.
5. Neboj se požádat o pomoc dospělého člověka.
6. Při odchodu z bytu zkontroluj, zda jsi řádně uzamkl dveře.
7. Od neznámých lidí si neber žádné sladkosti.
8. Pokud ti někdo vyhrožuje nebo ubližuje, svěť se rodičům nebo učitelům.
9. Máš-li starosti nebo strach, svěť se se svým trápením někomu, komu důvěřuješ.
10. Pamatuj si dobře důležitá telefonní čísla.

Příloha č. 21a)

DOTAZNÍK

Pokyny pro vyplnění:

S jakou odpovědí na otázku nebo tvrzení souhlasíš, označ vpravo křížkem nebo křížky.

Příklad:

Otázka č.	Otázka, tvrzení									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Jsi	Chlapec	☐
	Člapek	☐
	Divka	☐
Kolik ti je let? (vypiš číslci)		<input type="text"/>
Do jaké třídy chodíš ? (vypiš číslci)		<input type="text"/>

Otázka č.1	Myslíš si, že nás cizinci okrádají o pracovní místa a měli by být tedy vyhoštěni pryč z Cech ?									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.2	Myslíš si, že mají cizinci žijící v České republice lepší podmínky pro život než Češi ?									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.3	Souhlasíš s tvrzením, že všichni Romové kradou ?									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.4	Myslíš si, že by měli Češi dostávat za stejnou práci více peněz než cizinci ?									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.5	Rodiče si stěžují na Romy.									
	velmi často	☐	často	☐	zřídka	☐	velmi zřídka	☐	nestěžují si	☐

Otázka č.6	Ve školní jídelně je místo k sezení jen u romského dítěte. Přisedneš si ?									
	přisednu	☐	možná přisednu	☐	nevím	☐	asi nepřisednu	☐	nepřisednu	☐

Otázka č.7	Na oslavu svých narozenin pozveš své spolužáky, mezi kterými je i Vietnavec. Pozveš i jeho ?									
	pozvu	☐	možná pozvu	☐	nevím	☐	asi nepozvu	☐	nepozvu	☐

Otázka č.8	Lidem s jinou barvou pleti se v České republice více ubližuje.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.9	Bydlíš doma :									
	jen s matkou	☐	jen s otcem	☐	s oběma rodiči	☐	s matkou, otcem a sourozenci	☐	s jinou osobou	☐

Otázka č.10	Svůj volný čas trávím hlavně : (zakřížkuj i více možností)									
	Chodím do kroužků	☐	Chodím do sportovních oddílů	☐	Nechodím do kroužků ani sportovních odd.	☐	Mám jinou zálibu nebo koničku	☐	Pečuji o domácí zvíře	☐
	Chodím ven sám nebo s kamarády	☐	Sleduji televizi, DVD, video	☐	Hraji hry na počítači	☐	Pomáhám doma rodičům	☐	Volný čas trávím jinak	☐

Otázka č.11	Kroužky nebo sportovní oddíly navštěvuji týdně :									
	1x	☐	2x	☐	3x	☐	vícekrát	☐	nenavštěvuji - nechodím	☐

Otázka č.12	Kdo kroužky kam chodíš organizuje a pořádá ? (zakřížkuj i více možností)									
	Škola	☐	Dům dětí a mládeže	☐	Základní umělecká škola	☐	Sportovní oddíl nebo klub	☐	Někdo jiný (vypiš)	☐

Otázka č.13	Co označuje výraz "majorita" ?									
	menšinu ve společnosti	☐	vojenskou hodnost	☐	nevím	☐	sluhu	☐	většinu ve společnosti	☐

Otázka č.14	Lidé by se měli rozlišovat na slušné a neslušné a ne na bílé, černé nebo žluté.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.15	Rasista je ten, kdo :									
	ubližuje slovně nebo fyzicky jiným kvůli barvě pleti a kultuře	☐	chytá a pojídá psy	☐	nemá nikoho rád	☐	hudební skladatel ve středověku	☐	chová se slušně a má rád lidi	☐

Otázka č.16	O problematice rasismu jsi poprvé slyšel kde ?									
	ve škole	☐	doma	☐	v televizi, rádiu, novinách	☐	na kroužku nebo v oddílu	☐	jinde (vypiš kde)	☐

Otázka č.17	Školní uniforma stírá rozdíly mezi bohatými a chudými žáky, mezi různými národnostmi.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.18	Antisemitismus je :									
	název Vánoc v Iráku	☐	nenávisť vůči židům	☐	nevím	☐	přípravek na hubení hmyzu	☐	židovský hřbitov	☐

Otázka č.19	Xenofobie je strach z toho, kdo přichází z ciziny, z cizího prostředí.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.20	Současné Romské dítě narozené na území České republiky má občanství:									
	indické	☐	slovenské	☐	romské	☐	České republiky	☐	rumunské	☐

Otázka č.21	Migrace je pohyb obyvatelstva z místa na místo, z jedné země do druhé.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.22	Multikulturní společnost je tvořena přítomností různých etnických, sociálních a náboženských skupin.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č.23	Hraješ bojové hry na počítači ?									
	ano	☐	spíše ano	☐	občas	☐	spíše ne	☐	nikdy	☐

Otázka č.24	Pokud bys hrál bojovou strategickou hru, proti komu bys raději hrál ?									
	vietnancům	☐	arabům	☐	černočům	☐	běločům	☐	je mi to jedno	☐

Otázka č.25	Zajímá rodiče, jaké hry na počítači hraješ?									
	velmi zajímavá	☐	zajímavá	☐	občas zajímavá	☐	spíše nezajímavá	☐	nezajímavá	☐

Příloha č. 21b)

DOTAZNÍK

Pokyny pro vyplnění:

S jakou odpovědí na otázku nebo tvrzení souhlasíš, označ vpravo křížkem nebo křížky.

Příklad:

Otázka č.	Otázka, tvrzení	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐
-----------	-----------------	-----------------	--------------------------	-----------	-------------------------------------	-------	--------------------------	-------------	--------------------------	-------------------	--------------------------

Jsi	Chlapec	☐
	Dívka	☒
Kolik ti je let? (vypiš číslici)		14
Do jaké třídy chodíš? (vypiš číslici)		2

Otázka č.1	Myslíš si, že nás cizinci okrádají o pracovní místa a měli by být tedy vyhoštěni pryč z Čech ?	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☒	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐
------------	--	-----------------	--------------------------	-----------	--------------------------	-------	-------------------------------------	-------------	--------------------------	-------------------	--------------------------

Otázka č.2	Myslíš si, že mají cizinci žijící v České republice lepší podmínky pro život než Češi ?	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐
------------	---	-----------------	--------------------------	-----------	-------------------------------------	-------	--------------------------	-------------	--------------------------	-------------------	--------------------------

Otázka č.3	Souhlasíš s tvrzením, že všichni Romové kradou ?	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☐	nevím	☒	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐
------------	--	-----------------	--------------------------	-----------	--------------------------	-------	-------------------------------------	-------------	--------------------------	-------------------	--------------------------

Otázka č.4	Myslíš si, že by měli Češi dostávat za stejnou práci více peněz než cizinci ?	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐
------------	---	-----------------	--------------------------	-----------	-------------------------------------	-------	--------------------------	-------------	--------------------------	-------------------	--------------------------

Otázka č.5	Rodiče si stěžují na Romy.	velmi často	☐	často	☐	zřídka	☐	velmi zřídka	☐	nestěžují si	☒
------------	----------------------------	-------------	--------------------------	-------	--------------------------	--------	--------------------------	--------------	--------------------------	--------------	-------------------------------------

Otázka č.6	Ve školní jídelně je místo k sezení jen u romského dítěte. Přisedneš si ?	přisednu	☐	možná přisednu	☐	nevím	☒	asi nepřisednu	☐	nepřisednu	☐
------------	---	----------	--------------------------	----------------	--------------------------	-------	-------------------------------------	----------------	--------------------------	------------	--------------------------

Otázka č.7	Na oslavu svých narozenin pozveš své spolužáky, mezi kterými je i Vietnavec. Pozveš i jeho ?	pozvu	☐	možná pozvu	☒	nevím	☐	asi nepozvu	☐	nepozvu	☐
------------	--	-------	--------------------------	-------------	-------------------------------------	-------	--------------------------	-------------	--------------------------	---------	--------------------------

Otázka č.8	Lidem s jinou barvou pleti se v České republice více ubližuje.	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐
------------	--	-----------------	--------------------------	-----------	-------------------------------------	-------	--------------------------	-------------	--------------------------	-------------------	--------------------------

Otázka č.9	Bydlíš doma :	jen s matkou	☐	jen s otcem	☐	s oběma rodiči	☐	s matkou, otcem a sourozenci	☒	s jinou osobou	☐
------------	---------------	--------------	--------------------------	-------------	--------------------------	----------------	--------------------------	------------------------------	-------------------------------------	----------------	--------------------------

Otázka č.10	Svůj volný čas trávím hlavně : (zakřížkuj i více možností)										
	Chodím do kroužků	☐	Chodím do sportovních oddílů	☒	Nechodím do kroužků ani sportovních odd.	☐	Mám jinou zálibu nebo koníčka	☐	Pečuji o domácí zvíře	☐	
	Chodím ven sám nebo s kamarády	☒	Sleduji televizi, DVD, video	☐	Hraji hry na počítači	☒	Pomáhám doma rodičům	☐	Volný čas trávím jinak	☐	

Otázka č. 11	Kroužky nebo sportovní oddíly navštěvují týdně :									
	1x	☐	2x	☒	3x	☐	vícekrát	☐	nenavštěvuji - nechodím	☐

Otázka č. 12	Kdo kroužky kam chodíš organizuje a pořádá ? (zakřížkuj i více možností)									
	Škola	☐	Dům dětí a mládeže	☐	Základní umělecká škola	☐	Sportovní oddíl nebo klub	☒	Někdo jiný (vypiš)	☐

Otázka č. 13	Co označuje výraz "majorita" ?									
	menšinu ve společnosti	☐	vojenskou hodnost	☐	nevím	☒	sluhu	☐	většinu ve společnosti	☐

Otázka č. 14	Lidé by se měli rozlišovat na slušné a neslušné a ne na bílé, černé nebo žluté.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č. 15	Rasista je ten, kdo :									
	ubližuje slovně nebo fyzicky jiným kvůli barvě pleti a kultuře	☒	chytá a pojídá psy	☐	nemá nikoho rád	☐	hudební skladatel ve středověku	☐	chová se slušně a má rád lidi	☐

Otázka č. 16	O problematice rasismu jsi poprvé slyšel kde ?									
	ve škole	☐	doma	☒	v televizi, rádiu, novinách	☐	na kroužku nebo v oddílu	☐	jinde (vypiš kde)	☐

Otázka č. 17	Školní uniforma stírá rozdíly mezi bohatými a chudými žáky, mezi různými národnostmi.									
	velmi souhlasím	☒	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č. 18	Antisemitismus je :									
	název Vánoc v Iráku	☐	nenávisť vůči židům	☐	nevím	☒	přípravek na hubení hmyzu	☐	židovský hřbitov	☐

Otázka č. 19	Xenofobie je strach z toho, kdo přichází z ciziny, z cizího prostředí.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č. 20	Současné Romské dítě narozené na území České republiky má občanství:									
	indické	☐	slovenské	☒	romské	☐	České republiky	☐	rumunské	☐

Otázka č. 21	Migrace je pohyb obyvatelstva z místa na místo, z jedné země do druhé.									
	velmi souhlasím	☒	souhlasím	☐	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č. 22	Multikulturní společnost je tvořena přítomností různých etnických, sociálních a náboženských skupin.									
	velmi souhlasím	☐	souhlasím	☒	nevím	☐	nesouhlasím	☐	velmi nesouhlasím	☐

Otázka č. 23	Hraješ bojové hry na počítači ?									
	ano	☒	spíše ano	☐	občas	☐	spíše ne	☐	nikdy	☐

Otázka č. 24	Pokud bys hrál bojovou strategickou hru, proti komu bys raději hrál ?									
	vietnancům	☐	arabům	☐	černochům	☐	bělochům	☐	je mi to jedno	☒

Otázka č. 25	Zajímá rodiče, jaké hry na počítači hraješ?									
	velmi zajímá	☐	zajímá	☐	občas zajímá	☐	spíše nezajímá	☒	nezajímá	☐

Příloha č. 22

Ročník:	
Předáno	
Vráceno:	

poř. č.	1A		2A		2B		3			4				5A		5B		6				
	Cizinci a minority		Volný čas		Mimoškolní aktivity			Zdroje prvotních informací				Projevy v rodině		Znalost terminologie								
	Pozitivní	Negativní	Pozitivní	Negativní	Škola	DDM	ZUŠ	SK	Jiné	Škola	DDM	Média	Rodina	Sport	Ostatní	Pozitivní	Negativní	Nadprůměrná	Průměrná	Podprůměrná		
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						
8																						
9																						
10																						
11																						
12																						
13																						
14																						
15																						
16																						
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						
26																						
27																						
28																						
29																						
30																						

C

Příloha č. 23

VÁCLAV DVOŘÁK
student

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUĎEJOVICÍCH
Pedagogická fakulta – katedra pedagogiky a psychologie

Vodňany 9. ledna 2007

Mgr. Ladislav Horváth
Základní škola Vodňany
Bavorovská 1046
389 01 Vodňany

**Přílohy: dotazník dle počtu
žáků**

Vážený pane řediteli,

obracím se na Vás tímto dopisem s žádostí o umožnění provedení sociologického průzkumu na vaší škole, a to pro potřeby mnou zpracovávané bakalářské práce.

Jedná se průzkum na téma „ *Extremismu, rasově motivovaný extremismus a jeho projevy mezi dětmi v malém městě*“.

Cílem průzkumu je ověřit, zda a jak preventivně působí výchova proti projevům extremismu, rasismu a xenofobie prostřednictvím činností během školního vyučování a v různých volnočasových aktivitách realizovaných školou, Městem Vodňany a ostatními organizacemi, které pracují s dětmi a jak je toto působení efektivní. Jaké jsou zdroje extremismu, rasismu a xenofobie a jak intenzivní je rasově motivovaný extremismus u dětí v závislosti na věku.

Jako metoda ke shromáždění potřebných údajů k předmětnému průzkumu bude použit dotazník, který je přílohou tohoto dopisu.

Výzkumným souborem by měli být **žáci osmého a devátého ročníku základní školy**.

Výsledky provedeného průzkumu budou sloužit výhradně pro potřeby zmíněné bakalářské práce, kde také budou v souhrnu publikovány.

Dotazník by bylo vhodné žákům (*respondentům*) předložit ke zpracování v rámci předmětu občanská výchova.

Dotazník by měl být vrácen **do 6. února 2007, ale přivítám i bližší termín**.

Vaše písemné stanovisko k předmětné věci převezmu osobně.

Václav Dvořák
Vodňany, Smetanova 1129
tel.: 777/ 619 684
E-mail: vdvorak71@seznam.cz

Stanovisko ředitele: souhlasím / ~~nesouhlasím~~

Převzal dne: 10. 1. 2007

